
Werkplekieren en scholenbouw

---

27 januari 2017

Uitgevoerd door PwC – Johan Ravijts, Ellen Goussaert en Pommeline Steegmans

---

Inhoudstafel

---

1. Inleiding.....	3
2. Samenvatting.....	4
3. Onze aanpak.....	6
3.1. Opstart en inwerking.....	6
3.2 Documentonderzoek.....	7
3.3 Juridisch onderzoek.....	8
3.4 Opmaken van vragenlijsten voor semigestructureerde interviews tijdens werksessie over werkplekieren en onderhouds- en herstellingswerken aan onderwijsinfrastructuur.....	9
3.5 Interviews over KIW, eigenaarsonderhouden en herstellingswerken in scholen.....	10
3.6 Interviews over werkplekieren.....	11
3.7 Maken van scenario's.....	12
3.8 Interne beoordeling van de scenario's.....	13
3.9 Externe beoordeling van de weerhouden scenario's.....	13
3.10 Tussentijdse rapportering.....	13
3.11 Finale rapportering.....	13
4. Planning en voorbereiding van werkplekieren.....	14
4.1 Structurele planning van werkplekieren voor het volgende schooljaar.....	16
4.1.1 Visie van de school.....	16
4.1.2 Visie van de vakgroep.....	16
4.1.3 De jaarlijkse planning.....	17
4.1.4 Sensibiliseren van de vraag.....	17
4.2. Planning van een individuele opdracht.....	18
5. Organiseren van mogelijke scenario's van werkplekieren.....	25
5.1 Type van onderhouds- en renovatiewerken.....	25
5.2. Scenario's van werkplekieren.....	29
5.2.1. Scenario 1: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur of vestigingsplaats van de dienstverlenende school.....	31
5.2.2. Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van een ander schoolbestuur.....	40
5.2.3. Scenario 3: Stage.....	49
5.2.4. Scenario 4: Tewerkstelling DBSO.....	58
5.2.5. Scenario 5: Praktijkopleiding.....	67
6. Onderlinge vergelijking van scenario's.....	75
7. Algemene vaststellingen en aanbevelingen.....	76
8. Bijlagen.....	81

---

1. Inleiding

Dit rapport omvat een haalbaarheidsstudie omtrent de inzetbaarheid van leerlingen TSO, BSO, DBSO voor onderhoud- en kleine renovatiewerken van schoolinfrastructuur in kader van werkplekieren, uitgevoerd op vraag van het Departement Onderwijs en Vorming.

De algemene onderzoeksvraag die werd gesteld was:

“Hoe kunnen relevante richtingen in het TSO, BSO, DBSO en/of leertijd ingeschakeld worden in onderhouds- en kleine renovatiewerken van schoolgebouwen op zo’n manier dat dit zowel een financieel voordeel voor scholen die werken willen laten uitvoeren als een versterking van het werkplekieren oplevert?”

Deze onderzoeksvraag werd vervolgens opgedeeld in 3 deelvragen:

- **Welke organisatorische mogelijkheden bestaan er ten aanzien van de inschakeling van leerlingen in onderhouds- en kleine renovatiewerken in schoolgebouwen?**
- **Welke scenario’s kunnen onderscheiden worden voor de inschakeling van leerlingen BSO/TSO/DBSO/leertijd in onderhouds- en kleine renovatiewerken van schoolgebouwen afhankelijk van soorten werkplekieren en relevante opleidingen?**
- **Wat zijn per scenario de praktische afspraken die dienen voorzien te worden om het in de praktijk om te zetten?**

Het rapport is opgedeeld in 6 onderdelen, waarin de 3 onderzoeksvragen worden beantwoord. Voorafgaand aan de presentatie van de resultaten van deze studie wordt de aanpak van deze studie toegelicht.

---

2. Samenvatting

“Hoe kunnen relevante richtingen in het TSO, BSO en DBSO ingeschakeld worden in onderhouds- en kleine renovatiewerken van schoolgebouwen op zo’n manier dat dit zowel een financieel voordeel voor scholen die werken willen laten uitvoeren als een versterking van het werkplekieren oplevert?”

Op deze vraag hebben we geprobeerd een antwoord te geven met onze studie. Onze aanpak was voornamelijk gericht op documentenonderzoek en gesprekken in werksessies met het werkveld om informatie te verkrijgen over juridische en organisatorische aspecten van werkplekieren voor kleine infrastructuurwerken in scholen.

We stelden vast dat er reeds heel wat geschreven werd over werkplekieren en dat de leervorm op vele plaatsen in Vlaanderen actief wordt toegepast, meestal echter niet voor infrastructuurwerken in schoolgebouwen. Indien werkplekieren toch wordt toegepast voor deze werken gaat het meestal over praktijkles op verplaatsing in de eigen school. Soms ook over wat infrastructuurwerken in kleinere basisscholen uit de omgeving (meestal van dezelfde scholengroep).

Uit alle discussies en werksessies blijkt de overtuiging dat werkplekieren een te koesteren leervorm is die vele voordelen voor de leerlingen biedt. Verhoogde motivatie en betere aansluiting vinden bij de arbeidsmarkt staan bovenaan de voordelenlijst. Bijkomende werkplekierenprojecten vinden, bijvoorbeeld door infrastructuurwerken in schoolgebouwen, kan dus enkel meer mogelijkheden bieden om motivatie bij leerlingen van BSO, TSO, DBSO en BuSO te verhogen.

Met veel interesse gingen we dus op zoek naar die mogelijkheden. We maakten vijf scenario’s, gingen na of de onderwijs-, vennootschaps-, arbeids- en welzijnswetgeving de scenario’s toestonden en onderzochten de organisatorische, juridische en verzekeringstechnische aspecten.

1. Praktijkles op verplaatsing bij instellingen van hetzelfde bestuur of vestigingsplaats van de dienstverlenende school
2. Praktijkles op verplaatsing bij instellingen van een ander bestuur
3. Stage
4. Tewerkstelling DBSO
5. Praktijkopleiding

Praktijkles op verplaatsing biedt wellicht de meeste mogelijkheden. Het betreft de situatie waar een leerkracht met zijn klas tijdens een praktijkles buiten de didactische lokalen onderhouds-, herstellings-, of kleine infrastructuurwerken uitvoert in schoolgebouwen. De leerlingen worden gelijkgesteld als werknemer van de dienstverlenende school en de meeste risico’s worden aldus gedragen door deze school. Mits goede afspraken zijn deze projecten aantrekkelijk voor de dienstverlenende school die zo voor haar leerlingen meer mogelijkheden biedt voor werkplekieren en ook voor de dienstontvangende school die in vele gevallen een financieel voordeel doet.

De andere scenario’s werden gemaakt om voor een aantal in onze werksessies genoemde situaties een scenario te vinden dat conform de regelgeving kan worden georganiseerd. Ze zullen slechts in een aantal specifieke situaties worden gebruikt.

De dienstontvangende school dient telkens de financiële voor- en nadelen af te wegen om BSO/TSO/DBSO/BuSO leerlingen in te schakelen voor onderhouds-, herstellings- en kleine infrastructuurwerken. Hoe groter de arbeidscomponent en hoe lager de risico’s, hoe voordeliger voor de dienstontvangende school om deze werken te laten uitvoeren door leerlingen. Bij deze afweging dient de dienstontvangende school de gerelateerde kosten voor deze werkzaamheden (o.a. materiaal, manuren van aannemer, verplaatsing, prestatievergoeding aan DBSO leerlingen, ...) in te schatten en te bekijken. Enkel in scenario 4 zal de school een prestatievergoeding betalen. In de andere scenario’s zal de dienstontvangende school enkel de materiaalkosten, slijtagekosten van gereedschap en al dan niet prestatietijd betalen van derden.

We formuleerden ook een aantal aanbevelingen:

1. We vonden de gebruikte terminologie niet altijd even duidelijk. Praktijkles op verplaatsing wordt gebruikt als een containerbegrip dat verschillende situaties groepeert die ons inziens gepaard gaan met verschillende risico's. Wij maken een onderscheid in deze situaties in onderhavig rapport.
2. Eén van de belemmerende factoren voor de organisatie van projecten werkpleklers gaat over de tijd die TAC's, vakgroepleden of vakleerkrachten dienen te stoppen in de praktische organisatie van dergelijke projecten. De financiering hiervoor is niet altijd voorzien. Vaak worden deze projecten georganiseerd met goodwill en overuren van het personeel. Voor een duurzame inbedding in de leerplannen dient men na te denken hoe men via een gepast financieringsmechanisme de organisatie van dergelijke projecten kan stimuleren.
3. Een reden waarom vakleerkrachten weigerachtig staan tegenover projecten werkpleklers is omwille van vermeende aansprakelijkheden. Een passende opheldering over aansprakelijkheden kan projecten werkpleklers stimuleren.
4. De matching tussen vraag en aanbod dient zeer lokaal te worden georganiseerd. Het zijn enkel de vakgroepleden en de vakleerkrachten zelf die kunnen beoordelen of een leerling of een groep van leerlingen geschikt is om bepaalde infrastructuurwerken uit te voeren. Toch lijkt het nuttig om een breed platform te organiseren zodat scholen die niet behoren tot een scholengroep waar BSO of TSO scholen deel van uitmaken de kans hebben om uit te voeren werken aan TSO of BSO scholen bekend te maken.
5. Uit de meeste sessies bleek ook dat niet-BSO en niet-TSO scholen geen goed zicht hebben op welke mogelijkheden de technische scholen hebben om onderhouds-, herstellings- en kleine investeringswerken uit te voeren in hun gebouwen. Een actieve bekendmaking zal het aantal mogelijke projecten werkpleklers doen toenemen.
6. Deelnemers hebben onze sessies positief onthaald en zijn vragende partij om lerende netwerken te organiseren omtrent werkpleklers waar ze hun ervaringen met collega's kunnen delen.
7. Wanneer secundaire scholen werkpleklers willen organiseren in een andere secundaire school, dienen ze hiervoor in die andere school een vestigingsplaats te organiseren. Niettegenstaande voor deze regel een reden werd aangegeven is het een belemmering om infrastructuurwerken in scholen met werkpleklers projecten uit te voeren. We bevelen aan om na te gaan of de reden voor deze regel niet op een andere manier kan worden gerealiseerd.
8. Ingeval van praktijkles op verplaatsing worden arbeidsongevallen van leerlingen enkel gedekt via de schoolpolis. Deze polis dekt materiële en fysieke schade maar vergoedt geen blijvende invaliditeit door een arbeidsongeval.
9. Voor grotere werken of recurrente opdrachten is werkpleklers vaak niet geschikt. Een oplossing zou erin kunnen bestaan om ontbrekende capaciteit aan te vullen door samenwerking met andere dienstverlenende scholen of met derden, eventueel uit de sociale economie.

Op alle onderzoeksvragen die werden gesteld, wordt in deze studie een antwoord gegeven. Cruciaal blijft een goede planning in de dienstverlenende scholen zodat, op basis van hun visie over werkpleklers, goed geïdentificeerd wordt welke competenties in welke studiegebieden men met werkpleklers wil aanleren en inoefenen. Zo kunnen onderhouds-, herstellings- en kleine investeringswerken die worden gevraagd adequaat beoordeeld worden of men ze wil uitvoeren of niet.

Vervolgens zijn goede afspraken onontbeerlijk.

In een systematiek waar het voordeel voor de dienstverlenende school (competenties aanleren en inoefenen en een bijkomende inkomst) en de dienstontvangende school (financieel voordeel) duidelijk wordt gemaakt, kan voldoende vraag bijkomende projecten werkpleklers genereren en kan de nood aan infrastructuurwerken in schoolgebouwen beter worden ingevuld.

---

3. *Onze aanpak*

In dit hoofdstuk beschrijven we de aanpak van de haalbaarheidsstudie. Deze studie verliep in verschillende stappen die samen een doorlooptijd hadden van 4 maanden.

Voor de aansturing van deze studie werd een stuurgroep opgericht. De leden van de stuurgroep waren vertegenwoordigers van het Departement Onderwijs en Vorming (afdeling Strategische Beleidsondersteuning, afdeling Secundair Onderwijs en Leerlingenbegeleiding, afdeling Beleid Onderwijspersoneel en afdeling Horizontaal Beleid), de koepels (GO!, Katholiek Onderwijs Vlaanderen, POV en OVSG), AgION, de onderwijsinspectie en het Departement Werk en Sociale economie. De ledenlijst is toegevoegd als bijlage 1. De stuurgroep waakte over de kwaliteit en ondersteunde de onderzoekers met het aanleveren van contactgegevens van sleutelpersonen, relevante informatie waar mogelijk en beschikbaar. De resultaten van de studie werden op voorhand met de leden van de stuurgroep besproken. Zij hebben uitvoerig commentaar gegeven. De gehele uitvoering draagt de goedkeuring van de stuurgroep.

Nadat we in de opstart- en inwerkingsfase bekend werden met de problematiek van werkplekieren en schoolinfrastructuur zoals Onderwijs en Vorming hem ziet, de onderzoeksvragen en hun achtergrond en de mogelijke knelpunten, startten we met een documentonderzoek. Er is immers al heel wat onderzocht, gepubliceerd en geadviseerd omtrent werkplekieren. We vonden het immers belangrijk om met een brede insteek aan de volgende fasen te beginnen. We planden daarom ook het juridisch onderzoek in het begin van de opdracht. Met de eerste onderzoekresultaten maakten we vragenlijsten voor ondersteuning bij de uitvoering van semigestructureerde interviews over 1) onderhouds- en herstellingswerken aan onderwijsinfrastructuur, 2) de leervorm werkplekieren en 3) bestaande projecten werkplekieren. De informatie uit het documentonderzoek, juridisch onderzoek en de interviews, heeft ons in staat gesteld om met kennis van zake verschillende scenario's op te maken. Deze scenario's hebben we vervolgens aan zowel een PwC-interne beoordeling als een externe beoordeling onderworpen. We hebben de becommentarieerde scenario's via een tussentijdse rapportering aan de stuurgroep voorgelegd. Rekening houdend met de commentaren van de stuurgroep hebben we de scenario's in het finaal rapport dat voor u ligt uitgewerkt, met aandacht voor SWOT, randvoorwaarden en processen en procedures.

3.1. Opstart en inwerking

Een succesvol project begint bij het begrijpen van elkaars verwachtingen, een goed inzicht in de omgeving en de belanghebbenden van het project. Daarom startten we met een opstartvergadering met de opdrachtgever. We hebben onze aanpak en de voorziene timing in detail besproken en we hebben samen de te verwachten knelpunten geïdentificeerd.

Tevens hebben we besproken welke voorafgaandelijke gesprekken we binnen het departement Onderwijs en Vorming en AgION nog moesten voeren alvorens we aan het project konden beginnen.

Tot slot organiseerden we het eerste stuurgroepoverleg. Op deze stuurgroep hebben we onze aanpak, waarin opmerkingen uit opstartvergaderingen werden geïncorporeerd, grondig toegelicht. We lieten ruimte voor vragen en gingen op zoek naar opmerkingen die tot een aanpassing van de voorgestelde aanpak zouden nopen.

3.2 Documentonderzoek

Gezien we reeds zeer bekend waren met processen zoals onderhouds- en herstellingswerken in publieke en private entiteiten en met de wet overheidsopdrachten, lag onze focus in deze fase vooral op documentonderzoek over Werkpleklers.

Er is immers reeds heel wat onderzoek gebeurd over werkpleklers. Er zijn ook al wat scholen, zowel in TSO, BSO en DBSO die werkpleklers in hun curricula van verschillende opleidingen hebben geïntegreerd, zowel in het gewoon als in het buitengewoon onderwijs. Hun ervaringen, hun visie over de sterktes en zwaktes en hun mening over randvoorwaarden zijn in menig document opgenomen. We beoogden in ons documentenonderzoek ook verschillen te ontdekken tussen het toepassen van werkpleklers in de verschillende onderwijsvormen, graden, gewoon en buitengewoon onderwijs, opleidingen en sectoren.

Teksten en documenten omtrent het recent gestructureerde duaal leren, maakten deel uit van het documentonderzoek, omdat belangrijke leerpunten ook van toepassing kunnen zijn in ons onderzoek. Aangezien er een aantal duidelijke gelijkenissen zijn met duaal leren, zijn de punten die we meenamen in de verdere fasen van onze studie eerder beperkt.

Ook leerondernemingen hebben getuigd over hun ervaringen met werkpleklers. De concepten van en meningen over werkpleklers bleken een uitstekend startpunt. Onze verwerking van deze informatie, afkomstig uit een evenwichtig gespreid aantal bronnen, verhoogde de efficiëntie van het project omdat het aantal uit te voeren interviews in de volgende fasen deels kon beperkt worden, zoals ook voorzien in onze voorgestelde aanpak.

De volgende bronnen kwamen onder meer aan bod:

1.	Gids voor werkpleklers en zijn bijlagen - Instituut voor Onderwijs en Informatiewetenschappen, Universiteit Antwerpen
2.	Leidraad kwaliteitsvol werkpleklers – AgODi
3.	Leren doen doet leren - Departement Onderwijs en Vorming Afdeling Strategische Beleidsondersteuning (Naomi Wauterickx)
4.	Codex secundair onderwijs - Artikels in verband met werkpleklers
5.	Richtlijnen werkpleklers voor het regulier onderwijs
6.	Richtlijnen werkpleklers voor het buitengewoon onderwijs
7.	Advies over werkpleklers in onderwijs en opleiding, 2007 – VLOR
8.	Advies over de evaluatie van het decreet Leren en Werken, 2014 – VLOR
9.	Conceptnota: 'Duaal leren. Een volwaardige kwalificerende leerweg', 2015, Vlaamse Regering
10.	Advies Conceptnota 'Duaal Leren. Een volwaardige kwalificerende leerweg', 2015 – VLOR
11.	Advies Concept Duaal Leren, 2015 – SERV
12.	Principiële goedkeuring aan het tijdelijke project 'schoolbank op de werkplek' rond duaal leren in het secundair onderwijs van 29 januari 2016.
13.	Advies over de tijdelijke projecten duaal leren: Schoolbank op de Werkplek, 2016 – VLOR
14.	Advies 'Schoolbank op de werkplek', 2016 – SERV
15.	Advies van de Raad van Bestuur van Syntra over 'Schoolbank op de Werkplek', 2016
16.	Principiële goedkeuring Vlaamse Regering van 11 maart 2016 van het besluit over het tijdelijke project 'schoolbank op de werkplek' rond duaal leren in het secundair onderwijs
17.	Voorontwerp tot decreet tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen van 22 april 2016 - Vlaamse Regering
18.	Beslissing van de Vlaamse Regering van 13 mei 2016 over haar definitieve goedkeuring aan het ontwerpdecreet dat bepaalde aspecten van de alternerende opleidingen regelt.
19.	Commentaar op Schoolbank op de werkplek, duaal leren, 2015 – COC

Na de eerste gesprekken en het doornemen van de bovenstaande documenten stelden we ons de vraag of scenario's, waarin leerlingen in de leertijd betrokken zouden worden in projecten werkplekleren waarbij onderhouds-, herstelling-, en kleine investeringswerken worden uitgevoerd in schoolinfrastructuur, wel realistisch zijn. Leertijd is een opleidingssysteem van leren en werken, waar leerlingen van 15 tot en met 25 jaar vier dagen per week werken in een arbeidsechte omgeving en één dag per week theoretische en algemene vorming volgen op een Syntra-campus. Meer precies stellen we ons de vraag wat het nut van bijkomende werkplekleren zou zijn, gedurende die één dag theoretische en algemene vorming per week en anderzijds de haalbaarheid om met de onderneming waarin ze zijn tewerkgesteld onderhouds-, herstellings-, of kleine investeringswerken uit te voeren aan schoolinfrastructuur, tenzij uiteraard puur toeval.

De enige mogelijkheid om leertijd-leerlingen in te schakelen voor onderhouds-, herstellings- en kleine investeringswerken in schoolgebouwen is via arbeidsdeelname, als gelijkgesteld werknemer in een school. De voorwaarden hiertoe is de erkenning van de werkplek en de aanwezigheid van een mentor voor het aanleren van de beoogde competenties. Deze voorwaarden beperken het aantal mogelijke werkplekken.

De haalbaarheid van een scenario waarin een leerling in de leertijd doelbewust betrokken wordt bij infrastructuurwerken aan een schoolgebouw of meer nog aan een bepaald schoolgebouw, met als bijkomende bedoeling de haalbaarheid van de werken te vergroten voor de dienstontvangende school, leek ons onvoldoende om een apart scenario, naast dat van DBSO, op te nemen. De stuurgroep is ons in deze redenering gevolgd. We hebben wel de bevindingen van onze studie afgetoetst met Syntra Vlaanderen.

3.3 Juridisch onderzoek

Voor we aan de gesprekken zijn begonnen, wilden we zicht hebben op het juridische luik. Zodoende konden we ook een aantal juridische onderwerpen in onze interviews verwerken.

Onderwijs – en administratiefrechtelijke aangelegenheden: Eén van onze juridische experts is nagegaan welke onderwijs – en administratiefrechtelijke wetgeving in het bijzonder relevant zijn voor de verschillende vormen van werkplekleren.

De volgende elementen kwamen in het juridisch onderzoek aan bod:

1.	Codex Secundair Onderwijs
2.	Omzendbrief SO/2015/01 met betrekking tot leerlingenstages, observatieactiviteiten en praktijklessen op verplaatsing in het voltijds gewoon secundair onderwijs en BuSO OV4
3.	Omzendbrief SO42 met betrekking tot scholen voltijds gewoon secundair onderwijs
4.	Decreet 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs
5.	Omzendbrief SO 64 met betrekking tot de structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs
6.	Omzendbrief SO/2004/06 met betrekking tot extramuros activiteiten in het secundair onderwijs
7.	Omzendbrief SO 78 met betrekking tot zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs
8.	Adviezen van de Commissie voor Zorgvuldig Bestuur (o.a. 2005/91, 2003/26, 2003/20)
9.	Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen

Arbeidsrechtelijke en Welzijnsaangelegenheden: Eén van onze juridische experts in arbeidsrecht is nagegaan welke de van toepassing zijnde wet- en regelgevingen zijn met betrekking tot stages, praktijkles op verplaatsing, praktijkopleiding en andere vormen van werkplekieren. Ook de mogelijkheden, verplichtingen, aansprakelijkheden van begeleiders in zowel de dienstverlenende school als de dienstontvangende school werden onderzocht.

We hebben onze experts voorzien van de informatie die we uit ons documentenonderzoek destilleerden en hebben hen juridisch onderzoek bezorgd dat reeds eerder gebeurde door medewerkers van de afdeling Secundair Onderwijs en Leerlingenbegeleiding.

De volgende elementen kwamen in het juridisch onderzoek aan bod:

1.	Werkzaamheden en commissiebesprekingen aangaande het nieuwe leerlingenstatuut
2.	De Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971. Koninklijk besluit van 25 oktober 1971 tot uitbreiding van het toepassingsgebied en tot vaststelling van de bijzondere regels in verband met de toepassing van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.
3.	De Arbeidswet van 16 maart 1971.
4.	Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.
5.	Koninklijk Besluit van 21 september 2004 betreffende de bescherming van stagiairs.
6.	Koninklijk Besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.
7.	Koninklijk Besluit van 27 maart 1998 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Wet overheidsopdrachten, vennootschapswet en handelswet: Een experte in vennootschapsrecht heeft nagegaan welke de van toepassing zijnde wet- en regelgevingen zijn. In het bijzonder ging zij na:

- Vormen de voorgenomen diensten onderwerp van de wet overheidsopdrachten en de Algemene Uitvoeringsregels?
- Welke zijn de voorwaardenscheppende omstandigheden?
- Zijn er scenario's mogelijk waarop de wet overheid opdrachten (niet) van toepassing wordt?

Vanzelfsprekend hebben we ook deze expert voorzien van de informatie die we uit ons documentenonderzoek destilleerden, de informatie die we verkregen uit ons voorafgaandelijk interview bij AgION.

Mededingingsrecht: Onze juridische experte heeft onderzocht in welke mate dienstverlening tussen scholen mogelijk is en wanneer ze een verstoring van de markt of de mededinging zouden vormen.

3.4 Opmaken van vragenlijsten voor semigestructureerde interviews tijdens werksessie over werkplekieren en onderhouds- en herstellingswerken aan onderwijsinfrastructuur.

Op basis van de resultaten van ons documentonderzoek en het juridische onderzoek maken we verschillende vragenlijsten voor semigestructureerde interviews. Deze interviews gebeurden tijdens werksessie met meerdere personen tegelijk.

Het is onze ervaring in andere studies en doorlichtingen dat consistent informatie vergaren het best gebeurt aan de hand van semigestructureerde vragenlijsten. Deze techniek heeft het voordeel dat het interview gestructureerd gebeurt zodat aan verschillende personen in een gelijkaardige functie dezelfde vragen worden gesteld en toch de flexibiliteit van een interview wordt behouden waardoor de interviewer tijdens het interview op bepaalde stellingen, informatie of uitspraken dieper in kan gaan, al naargelang de ontvangen (niet-verbale) communicatie.

De interviews werden door het gehele team, op basis van de gestructureerde onderzoeksresultaten uit het documentonderzoek en het juridische onderzoek en de onderzoeksvragen voorbereid. Dit bood de zekerheid dat:

- Alle te bevragen thema's aan bod kwamen;
- De thema's chronologisch goed geordend werden;
- De logica der dingen werd gerespecteerd;
- ...

We maakten vragenlijsten op rekening houdend met de verschillende functies die we voor onze verschillende werksessie zouden uitnodigen:

- Technisch adviseurs coördinatoren (TAC's) en technisch adviseurs (TA) van de verschillende onderwijsnetten;
- Algemeen directeurs en infrastructuur coördinatoren van scholengroepen van de verschillende onderwijsnetten;
- Directies van basisscholen uit de verschillende netten;
- Beheerders van al dan niet autonome internaten van het regulier onderwijs van alle onderwijsnetten en van internaten van het buitengewoon onderwijs van het Gemeenschapsonderwijs;
- Verantwoordelijken van de PBD's van de verschillende onderwijsnetten;
- Begeleiders van bestaande projecten werkpleklers in TSO, BSO, DBSO en BuSO.

3.5 Interviews over KIW, eigenaarsonderhouden en herstellingswerken in scholen.

Scholen en scholengroepen krijgen slechts beperkte financiering voor kleine infrastructuurwerken (KIW) en onderhouds- en herstellingswerken in hun gebouwen. De resterende financiering wordt gehaald uit de leerlingengebonden werkingsmiddelen. Iedere cent die wordt gespendeerd aan infrastructuur (vaak dan nog aan herstellingen of onderhoud) kan dus niet rechtstreeks gespendeerd worden aan leerlingen.

Uit de infrastructuur barometer blijkt dat slechts een beperkte minderheid van scholen voldoende budget heeft om de nodige onderhouds- en herstellingswerken uit te voeren. Vele directies zijn genoodzaakt om werkingsmiddelen te gebruiken voor uiterst noodzakelijk herstellingen aan gebouwen. Het betreft vaak herstellingen die reeds jaren zijn uitgesteld, precies omdat de middelen er niet voor aanwezig waren.

Vooraleer kleinere scholen die niet verbonden zijn aan een campuswerking en die op het platteland gelegen zijn op (veel te) grote domeinen zien hun middelen voor onderhoud en herstellingen ontoereikend.

Gedurende de interviews hebben we geprobeerd in kaart te brengen welke type onderhouds- en herstellingswerken aan de orde zijn in zowel basis- als secundaire scholen, internaten en administratieve gebouwen. We stelden technisch adviseurs en technisch adviseurs coördinatoren de vraag over welke oplossing scholen hier meestal voor kiezen. We poogden ook achter de inzichten van algemeen directeurs en hun infrastructuur beheerders hieromtrent aan te gaan. De vertegenwoordiging van algemeen directeurs in deze werksessies was helaas nihil. Verder werd ook de mening van directies van (kleine) basisscholen gevraagd.

We organiseerden drie werksessies:

- 1 werkgroep met technische adviseurs (TA's), preventieadviseurs, directeurs uit het Secundair Onderwijs (SO);
- 1 werkgroep met technische adviseurs (TA's) uit Buitengewoon Secundair Onderwijs (BuSo);
- 1 werkgroep met directeurs uit basisscholen.

We nodigden de mensen uit die ons door de stuurgroepleden werden aangereikt. De directies uit het basisonderwijs hadden uiteraard enkel zicht op welke nu die KIW en onderhouds- en herstellingswerken zijn, die eventueel met leerlingen zouden kunnen worden aangevat. (zie bijlage 2 – Samenstelling van de werksessies)

De TA's en directies uit gewoon en buitengewoon secundair onderwijs en de preventieadviseurs hadden inzichten in benodigde werkzaamheden en tevens ervaring met werkpleklers.

In deze werksessies ging het voornamelijk over informatie vergaren en nog niet over mogelijke oplossingen. Uiteraard werd onze vragenlijst voor het semigestructureerd interview opgesteld met mogelijke oplossingsscenario's in ons achterhoofd.

3.6 Interviews over werkpleklers.

We hadden reeds heel wat informatie verzameld uit het documentonderzoek en het juridisch onderzoek. Toch kwam er nog bijkomende informatie, meningen over voor- en nadelen, randvoorwaarden, ... uit interviews en werd de informatie uit het documentenonderzoek bevestigd. Voor het opstellen van scenario's hebben we tijdens deze interviews verdere feitelijke en inzichtelijke informatie gesprokkeld over:

- Meest toegepaste vormen van werkpleklers.
- Inventarisatie van de opleidingen die in aanmerking komen voor hulp bij onderhoud en KIW. We bekeken voor een aantal opleidingen uit de lijst ook de eindtermen en vergewisten ons van de mogelijkheid om werkpleklers te integreren in de opleiding.
- We identificeerden opleidingen waarin werkpleklers al een geïntegreerd deel uitmaakt van het curriculum.
- We hebben dit besproken voor zowel opleidingen uit TSO, BSO (met inbegrip van het 7de specialisatie jaar) en DBSO en zowel gewoon als buitengewoon onderwijs. Daarbij behoren ook Se-n-se opleidingen.

Verder hebben we gevraagd:

- Hoe worden afspraken gemaakt over competenties die moeten worden verworven, over het leerproces, over de opvolging van het leerproject en de evaluatie?
- Op basis van welke criteria worden scholen en overeenstemmende onderhouds- en KIW-projecten geselecteerd?
- Hoe kunnen er afspraken worden gemaakt over te gebruiken materialen, timing van de werkzaamheden, toezicht op de werkzaamheden, begeleiding tijdens de werkzaamheden, ...
- Leerlingenstages zijn toegestaan tijdens vakantie- of verlofperiodes. Zou dit bij scholen ook kunnen en wat zouden leerlingen daarvan vinden?
- Zouden minder arbeidsrijpe leerlingen eerst ervaring kunnen opdoen in onderhouds- en herstellingswerken bij scholen alvorens ze evolueren naar werkpleklers in bedrijven en andere instellingen?
- ...

We wilden ervaringen bundelen en ermee rekening houden bij het maken van scenario's.

We willen te weten komen welke de succesfactoren waren van bestaande projecten, wat ging goed, wat ging slecht welke hindernissen werden genomen, ...

We organiseerden hiertoe de volgende werksessies:

- 1 werkgroep met technische adviseurs, preventieadviseurs, directeurs uit het Secundair Onderwijs (SO);
- 1 werkgroep met technische adviseurs uit Buitengewoon Secundair Onderwijs (BuSo);
- 1 werkgroep met Pedagogische Begeleiders (PBD's);
- 1 werkgroep met vertegenwoordigers uit het Deeltijds Beroeps Secundair Onderwijs (DBSO).

We nodigden de mensen uit die ons door de stuurgroepleden werden aangereikt. (zie bijlage 2 – Samenstelling van de werksessies)

In deze werksessies ging het voornamelijk over informatie vergaren en nog niet over mogelijke oplossingen. Uiteraard werd onze vragenlijst voor het semigestructureerd interview opgesteld met mogelijke oplossingsscenario's in ons achterhoofd.

3.7 Maken van scenario's.

Op basis van de verzamelde informatie uit interviews en documentonderzoek maakten we scenario's over werkplekieren ter uitvoering van onderhouds- en herstellingswerken in scholen. Bij het maken van deze scenario's hielden we voor ogen:

- Werkplekieren is een krachtig instrument en dient om kwaliteitsvolle leeromgevingen in te richten. Competentieverwerving staat daarbij op de eerste plaats.
- Werkplekieren is een verhaal van samenwerking, tussen de lerende, de onderwijsinstelling en de werkplek, die in dit geval een (andere) onderwijsinstelling is.
- Hebben we in onze werksessies voorbeelden gehoord die niet of niet volledig passen in de wet- en regelgeving en welke scenario's zouden we kunnen maken om deze voorbeelden wel te laten aansluiten?
- Gelijkaardige scenario te poolen en vooral verschil te maken wanneer aansprakelijkheden, vereiste verzekeringen, juridische kenmerken verschillen;
- Geen verschillen te maken naar de te verwerven competenties in projecten van werkplekieren. Dat de vereiste competenties en te realiseren competenties voor schilderwerken anders zijn dan voor groenonderhoud is immers legio. Het dient voorwerp te zijn van de individuele oefening die op de scholen zelf dienen te gebeuren;
- Geen verschil te maken naar inhoud van de projecten. Dat er verschillen zijn in veiligheidsvereisten voor elektriciteitswerken en voor schilderwerken is vanzelfsprekend, dat er bijkomende vereisten zijn voor werken op hoogte evenzeer. Het is materie die beoordeeld wordt bij de uitvoering van de risicoanalyse en waarvoor zeer veel materiaal reeds bestaat. We hebben dan weer wel aandacht besteed aan wiens verantwoordelijkheid het is om de risicoanalyse te maken.

3.8 Interne beoordeling van de scenario's.

Op basis van de voorgaande stappen, hebben we een aantal scenario's gedefinieerd. Het ene toepasbaarder dan het andere, alle met zijn sterktes en zwaktes. Om naar een beheersbaar aantal scenario's te gaan, om op te nemen in onze rapportering, hebben we alle scenario's met het hele team, inclusief juristen, beoordeeld en gepoold in categorieën van scenario's met:

- SWOT analyse per scenario;
- Bepalen van de randvoorwaarden en praktische afspraken die nodig zijn om deze scenario's te realiseren;
- Zal het scenario leiden tot goedkopere oplossingen of zullen de werken plaatsvinden waar ze onder andere omstandigheden niet zouden plaatsvinden; en
- Gaat het beter zijn voor de leerlingen? Zullen er verschillen zijn voor TSO, BSO, DBSO? Zijn er verschillen tussen gewoon en buitengewoon onderwijs?

De beste scenario's hebben we weerhouden voor een externe beoordeling.

3.9 Externe beoordeling van de weerhouden scenario's.

De weerhouden scenario's na de interne beoordeling, hebben we aan een panel van onderwijzenspersonen voorgelegd. We nodigden hiertoe iedereen uit die reeds in onze werksessies aanwezig was geweest en ook alle anderen van wie we adressen uit de stuurgroep hadden ontvangen. Uiteindelijk werd het een panel van mensen die zowel reeds aanwezig waren geweest in voorgaande sessies als mensen die voorgaande sessies niet hadden meegemaakt. Het betrof zowel mensen uit BaO, SO als DBSO, TAC's en directies. (zie bijlage 2 voor de samenstelling van de werksessies)

We stelden hen de scenario's voor met organisatorische kenmerken en de juridische en verzekeringstechnische aspecten.

We valideren de sterktes, zwaktes en verbeterpunten die gedurende de interne beoordeling wordt gemaakt. Uiteindelijk bekwamen we een uitspraak van het panel over de bruikbaarheid van ieder scenario.

3.10 Tussentijdse rapportering.

De scenario's werden uitgewerkt in procedures en werden aan de stuurgroep voorgesteld.

Alle scenario's melden de sterktes, zwaktes, randvoorwaarden voor implementatie en de commentaren van de verschillende panels met aandacht of het goedkoper is voor scholen om via de voorgestelde scenario's onderhouds- en herstellingswerken uit te laten voeren of via marktverkenning van private leveranciers.

De organisatorische mogelijkheden en scenario's met inbegrip van de rollen en verantwoordelijkheden van betrokkenen, werden in een presentatie aan de stuurgroep voorgesteld.

De stuurgroep identificeerde een beperkt aantal verder te onderzoeken elementen.

3.11 Finale rapportering.

De finale rapportering, die voor u ligt, beschrijft de verschillende werkzaamheden, de resultaten van de verschillende fasen van ons onderzoek en hoe we tot het finale resultaat zijn gekomen.

Het finale rapport omvat tevens de uitgeschreven processen en procedures van de weerhouden scenario's. We kiezen hiervoor een pragmatisch formaat dat door scholen kan worden gebruikt en door het departement gemakkelijk in een reproduceerbare leidraad kan worden omgezet.

---

4. *Planning en voorbereiding van werkplekieren*

Werkplekieren in al zijn vormen betreft een innovatief onderwijstraject. Indien het goed wordt uitgetekend, is de leervorm niet alleen een aantrekkingspool voor schoolmoeë doch niet leermoeë leerlingen, maar brengt deze ook school en arbeidsmarkt dicht bij elkaar. Velen zijn overtuigd van de voordelen voor alle betrokken actoren, niet alleen voor de leerlingen. Begeleiders leren permanent bij en de betrokken werkplek (bedrijven, instellingen of organisaties waar of voor wie het werkplekieren plaatsvindt) draagt bij aan de opleiding van mogelijk toekomstige werknemers.

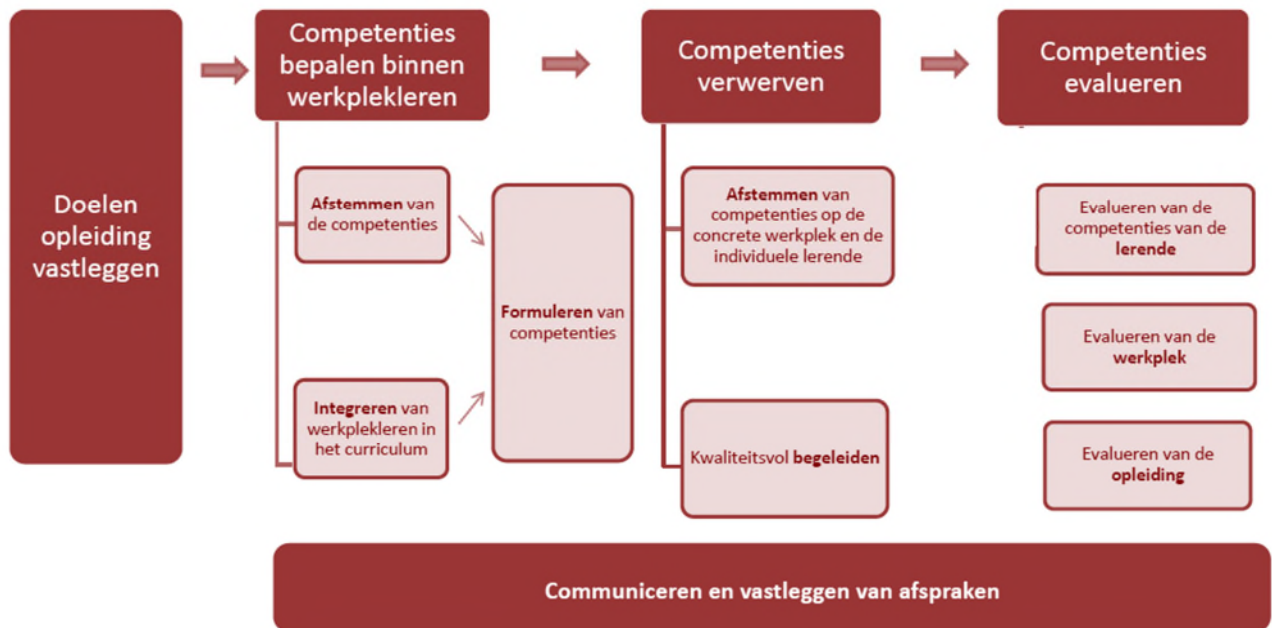
Deze innovatieve leertrajecten zijn als leerprincipe eeuwenoud. Reeds in de middeleeuwen gingen leerlingen aan het werk bij gildemeesters en leerden hun beroep op de werkplaats. Die situaties evolueerden en werden benoemd met een resem aan termen. Ze worden toegepast in onderwijs, maar ook in het professioneel leven.

In deze studie wordt werkplekieren verengd tot deze situaties waar schoollopende leerlingen praktijkervaring opdoen via een andere leervorm dan de klassieke leervormen in de didactische lokalen van de school. Meer nog, we beschouwen enkel die situaties van werkplekieren waar leerlingen van een opleidingsinstelling (in deze studie benoemen we die steeds als 'dienstverlenende school') leren op een werkplek met als bijkomend doel het uitvoeren van onderhoud- en herstellings-, of kleine investeringswerken in schoolgebouwen, hetzij van de eigen school, hetzij van een andere school (in deze studie benoemen we die als 'dienstontvangende school'). We bespreken dus enkel situaties waar een dienstverlenende school, al dan niet met tussenkomst van een derde, een dienst verleent, al dan niet met levering van goederen, aan een dienstontvangende school ter onderhoud of verbetering van haar bestaande schoolinfrastructuur.

Deze situaties van werkplekieren verenigen de mogelijkheden en vooral het type competenties die kunnen worden aangeleerd (bv. de situaties waar de leerlingen op de werkplek leren werken met geavanceerde machines die een school niet in haar machinepark heeft), maar ze breiden anderzijds het aantal werkplekken uit. Het inoefenen van aangeleerde technieken in reële situaties is echter perfect mogelijk. Het feit dat daarmee een financieel voordelige oplossing wordt gecreëerd voor de dienstontvangende school is meegenomen. Het zal er op aankomen dat dienstverlenende en dienstontvangende school elkaar vinden en dat goede afspraken kunnen worden gemaakt op basis van realistische verwachtingen. Op die manier nemen de mogelijkheden van leerlingen toe om hun aangeleerde technieken in praktijk om te zetten.

Het identificeren van competenties die best, of bij voorkeur, met de leervorm werkplekieren worden aangeleerd of ingeoefend, het vinden van geschikte werkplekken in andere scholen, het koppelen van leerlingen of groepen van leerlingen aan deze werkplekken, het inpassen in het lessenrooster van de leerlingen en het uurrooster van de begeleiders vergt een goede en tijdige planning, zowel van de systematiek werkplekieren op schoolniveau als van de individuele opdrachtaanvragen van dienstontvangende scholen.

In de 'Gids voor Werkpleklers'¹ stelt men het proces 'werkpleklers' als volgt schematisch voor:

De fases 'Doelen opleiding vastleggen' en 'Competenties bepalen binnen werkpleklers' betreffen grotendeels de planning van het werkpleklers.

Op basis van de lectuur van bestaande artikelen, gidsen en studies over werkpleklers en onze werksessies met ervaringsdeskundigen blijkt dat deze planningsfase zeer belangrijk is in het organiseren van succesvol werkpleklers.

Wanneer spreken we van een succesvol project werkpleklers?

- De leerling of de groep van leerlingen kunnen de geïdentificeerde te verwerven of in te oefenen competenties (bepaald in de opleiding) effectief verwerven of inoefenen en dit blijkt uit de evaluaties;
- De werkplek ervaart de dienstverlening zoals afgesproken en het werkpleklers is voor herhaling vatbaar;
- Werkpleklers werkt motiverend en verrijkend voor de begeleiders;
- Werkpleklers werd georganiseerd zoals de regelgeving het voorschrijft zodat alle actoren een optimale bescherming genieten en voor tegenspoed zijn verzekerd.

In wat volgt beschrijven we in algemene termen wat aan planning vereist is, zowel de structurele planning als de planning van individuele projecten van werkpleklers.

¹ 'Gids voor Werkpleklers – Een methodiek voor competentiebepaling en –assessment'. Universiteit Antwerpen, 2011

4.1 Structurele planning van werkpleklers voor het volgende schooljaar

4.1.1 Visie van de school

Het verdient aanbeveling dat de school, de afdeling en de vakgroep een visie ontwikkelen over het gebruik van de leervorm werkpleklers in hun leerplannen.

Met een geïntegreerde en gedragen visie over werkpleklers op school- en afdelingsniveau geeft de onderwijsinstelling uiting aan haar innoverende werking ten behoeve van het leertraject van haar leerlingen. De instelling onderlijnt dat ze de zoektocht naar intrinsieke motivatie bij haar leerlingen mee ondersteunt en toont de wil om haar opleidingen nauwer bij de arbeidsmarkt te laten aansluiten. Ze kan in haar visie ook algemeen vormende vakken betrekken bij werkpleklers. Ze wil met haar visie een plaats opnemen in maatschappelijk verantwoord onderwijs en vindt hiervoor gedragenheid in haar lerarenkorps.

De directie en het middenkader van de school passen de visie toe en creëren een organisatie en ontwikkelen processen die niet alleen afgestemd zijn op onderwijs in de klas maar die ook werkpleklers mogelijk maken en ondersteunen. Het gaat fundamenteel over een andere leervorm dan de klassieke klassikale praktijklessen in de didactische lokalen van de school. De visie kan bijkomende vorming vereisen van het praktijklerarenkorps, een andere organisatie van lessen- en uurroosters, flexibiliteit van en naar leerkrachten toe en mogelijks andere aanpassingen aan het leer- en onderwijsproces, aan de schoolorganisatie, aan de schoolcultuur bij leerlingen, leerkrachten en de leiding vergen.

De gedragenheid van de visie omtrent werkpleklers zal van belang zijn omdat met toepassing van de huidige regelgeving heel wat creativiteit van de organisatie en flexibiliteit van de betrokkenen wordt gevraagd. Wanneer iedere betrokkene de redenen voor deze flexibiliteit en creativiteit begrijpt en onderschrijft zijn de inspanningen duurzamer en kan men een evenwichtig programma van werkpleklers overheen de verschillende opleidingen en studiejaar uitwerken.

4.1.2 Visie van de vakgroep

De vakgroep dient een visie te ontwikkelen over hoe de opleidingen waarin de school voorziet, aansluiten bij de arbeidsmarkt. Op basis van een grondige analyse van de opleidingsdoelstellingen, de te bereiken eindtermen, en toepasselijke beroeps- of opleidingsprofielen, stelt de vakgroep een curriculum samen dat aansluit bij de te bereiken doelstellingen. De vakgroep kiest de leervormen om de te bereiken competenties aan te leren.

Het is van belang dat competenties duidelijk worden omschreven zodat men in een volgende fase in staat is om te bepalen of met de leervorm werkpleklers deze competenties kunnen worden aangeleerd en in welke omstandigheden dit zou kunnen. Duidelijke formulering is ook van belang om correcte evaluatie van het realiseren van de competenties gedurende en na afloop van het project mogelijk te maken. Idealiter worden er beheersingsniveaus aan de competenties toegekend, welke kunnen gebruikt worden in formatieve en summatieve evaluaties.

De visie resulteert in een leerplancontinuüm over verschillende leerjaren heen en in praktische maatregelen naar lessenroosters voor leerlingen, uurroosters voor leerkrachten, capaciteitsplanning van lokalen, afspraken tussen leerkrachten en opdrachten voor TA, TAC of vakgroepsverantwoordelijken. Deze laatste krijgen wellicht de opdracht om op zoek te gaan naar projecten werkpleklers die geschikt zijn om de te verwerven competenties bij een leerling of groep van leerlingen te realiseren of in situaties waar vraag naar projecten geen probleem is, het selecteren van die projecten die het meest geschikt zijn om de te bereiken competenties bij leerlingen te realiseren. De vakgroep bedenkt zich daarbij dat voor de ene opleiding vooral vaktechnische competenties met werkpleklers worden nagestreefd en voor de andere misschien eerder sociale vaardigheden of attitudes.

Naast het realiseren van de beoogde leerwinst kunnen er nog andere elementen zijn waar rekening kan mee worden gehouden: bvb. realiseren van bijkomende inkomsten die toestaan om bijkomend didactisch materiaal voor de leerlingen aan te schaffen.

Het spreekt voor zich dat de vakgroep een alternatief voorziet om de te realiseren competenties aan te leren indien geen geschikte projecten worden gevonden of indien die niet voor alle leerlingen kunnen worden gevonden.

Voor wat betreft het voorwerp van deze studie, namelijk werkplekieren en schoolinfrastructuur, dient de vakgroep na te denken of er onderhouds-, herstellings-, of kleine investeringsprojecten in schoolgebouwen kunnen zijn die zich lenen tot aanleren van bepaalde competenties. Vakleerkrachten, TA, TAC of vakgroepsverantwoordelijken zullen zich dan ook in verbinding dienen te stellen met schooldirecties. Ze zullen werk moeten maken van het duidelijk kenbaar maken welke projecten met hun leerlingen realiseerbaar zijn en welke daartoe de randvoorwaarden zijn.

4.1.3 De jaarlijkse planning

In alle werksessies werd ons bevestigd dat een tijdige jaarlijkse planning van werkplekierenprojecten uitermate belangrijk is, wil men consistentie in het leerplan bereiken. Velen die werkplekieren stelselmatig hebben geïntegreerd in hun leerplannen vertelden ons dat ze daar in de maanden april en mei mee bezig zijn voor het volgende schooljaar. Tijdig vastleggen van projecten is dus belangrijk zodat men praktische aspecten tijdig kan regelen. Het spreekt voor zich dat men in deze periode nog geen finaal zicht heeft op het lesurenpakket van volgend schooljaar en men dus nog geen finale lessenroosters en uurroosters kan maken.

Vroege planning stemt daarenboven niet noodzakelijk overeen met de begrotingscyclus van (andere) scholen en met het vaak dringende karakter van onderhoudswerken of herstellingen. Vele onderhouds- en herstellingswerken worden ad hoc beslist. Hun soms dringende aard maakt het haast onmogelijk om er leerlingen via werkplekierenprojecten voor in te schakelen. Schooldirecties sensibiliseren omtrent de mogelijkheid van projecten van werkplekieren om hun onderhouds- en herstellingswerken en kleine investeringswerken te realiseren is nodig. Terzelfder tijd dienen ze de planning en begroting van deze werken te vervroegen. Deze inspanning resulteert in een financieel voordeel voor deze dienstontvangende scholen en in het feit dat ze meewerken aan de opleiding van leerlingen van een andere school.

In scholengemeenschappen of scholengroepen waarin zowel dienstverlenende als dienstontvangende scholen ondergebracht zijn, lijkt dit vlotter planbaar.

4.1.4 Sensibiliseren van de vraag

Indien vakgroepen een duidelijke visie en plan uitwerken over te realiseren competenties met de leervorm werkplekieren en ze daarbij omschrijven welke de typische projecten zijn die ze kunnen uitvoeren, heeft de dienstverlenende school voor zichzelf een duidelijk overzicht van *het kunnen* van hun leerlingen en wat zij als school graag willen bereiken met het gebruik van de leervorm werkplekieren. Dit overzicht kan worden gebruikt om collega-directies te sensibiliseren en hen een duidelijk beeld te geven omtrent mogelijke onderhouds-, herstellings-, en kleine infrastructuurwerken die de dienstverlenende school kan verwezenlijken. Het wordt voor de collega-directies eenvoudiger om hun vraag naar specifieke onderhouds-, herstelling-, en kleine renovatiewerken duidelijk te formuleren.

Naast het aangeven van de *knowhow* van de leerlingen, moet de dienstverlenende school voor zichzelf, maar ook voor de dienstontvangende school, aangeven welke periodes zij beschikbaar zijn voor het uitvoeren van de kleine onderhouds- en renovatiewerken. De dienstverlenende school moet rekening houden met vakanties, pedagogische studiedagen, feestdagen, de examenperiode, een vaste blokstage, ...

4.2. Planning van een individuele opdracht

1) Bij wie kan een dienstontvangende school terecht wanneer ze werken door of met leerlingen wil laten uitvoeren?

Wanneer we aan deze opdracht begonnen was dit één van de elementen waar we de breedste ideeën over hadden. We zagen mogelijkheden Vlaanderen-breed, provinciaal, via RTC, in het autonoom provinciebedrijf (APB), in het autonoom gemeentebedrijf (AGB), in de scholengemeenschap, in de scholengroep, ...

Afstand beperkt echter de dienstverlenende scholen om projecten op afgelegen werkplekken aan te nemen. Dat sluit een Vlaanderen-brede 'matching' niet uit, maar het maakt een Vlaanderen-brede 'matching' ook niet echt voordelig. Matching in een regio waar werken kunnen worden aanvaard, lijkt eerder aangewezen. Daarenboven blijkt uit al onze werksessies dat enkel de vakgroepleden samen met de vakleerkrachten zelf kunnen bepalen of een project geschikt is om de gewenste competenties aan te leren of in te oefenen en of een groep leerlingen in staat is om een bepaald project succesvol op te leveren binnen de door de dienstontvangende school gestelde verwachtingen. Derden betrekken bij de finale matching lijkt dus niet aangewezen.

Toch zou het, vooral voor scholen die niet behoren tot een scholengemeenschap of scholengroep of deel uitmaken van een AGB of APB waarvan ook technische of beroepsscholen van het gewoon of buitengewoon onderwijs deel uitmaken, nuttig kunnen zijn om een e-platform te creëren waar scholen hun gevraagde opdrachten kunnen posten. Dienstverlenende scholen kunnen op dat platform zoeken naar de meest geschikte projecten om hun plannen omtrent werkplekieren te realiseren. In ons hoofdstuk algemene vaststellingen en aanbevelingen gaan we hier op in.

2) Omschrijving van de opdracht

Scholen die onderhouds-, herstellings- of kleine infrastructuurwerken door of met leerlingen (van een andere school) willen uitvoeren dienen hun vraag duidelijk te omschrijven: welke werken, waar de werken dienen uitgevoerd te worden, in welke omstandigheden en wanneer de werken bij voorkeur worden uitgevoerd. Is er een opleveringsdatum waarvan niet afgeweken kan worden?

Eventueel kan de dienstontvangende school aangeven of ze zelf materiaal, grondstoffen, begeleiding, vervoer, ... kan ter beschikking stellen of dat de dienstverlenende school daar zal moeten voor zorgen.

Met de antwoorden op een aantal standaardvragen zijn dienstverlenende scholen in staat om uit te maken of ze überhaupt de gevraagde werken, kunnen of willen overwegen voor een project werkplekieren. Deze informatie dient zeker niet tot in detail te gaan. Vooreerst omdat de dienstontvangende school de technische details niet altijd beheerst maar vooral omdat een plaatsbezoek van de dienstverlenende school wellicht altijd noodzakelijk zal zijn alvorens ze finaal kan beslissen om er een project werkplekieren voor specifieke leerling of groep van leerlingen van te maken.

In het hoofdstuk algemene vaststellingen en aanbevelingen formuleren we een voorstel over hoe dienstontvangende scholen zo gestandaardiseerd mogelijk hun gevraagde diensten kunnen omschrijven, zodat dienstverlenende scholen over de nodige basisinformatie beschikken om te beslissen of ze al dan niet geïnteresseerd zouden zijn.

---

3) Randvoorwaarden

We zien een heel aantal mogelijkheden waarmee een variëteit van onderhoud-, herstellings-, en kleine infrastructuurwerken kan worden gerealiseerd terwijl leerlingen de kans krijgen om in meer realistische omstandigheden dan in de didactische lokalen van de school competenties aangeleerd te krijgen of ze in te oefenen. Een goed werkend systeem waar vraag (opdrachten van dienstontvangende scholen) en aanbod (projecten werkpleklers) in evenwicht zijn, breidt het aantal werkplekken waar scholen naar op zoek zijn uit en biedt de mogelijkheid aan (andere) scholen om met leerlingen, op een financieel voordeligere manier, werken tijdig te laten uitvoeren die vroeger omwille van budgettaire redenen niet werden uitgevoerd of althans werden uitgesteld.

We willen anderzijds toch één en ander tegen het licht houden.

1. Leerlingen dienen te leren. Ze maken fouten en leren uit die fouten. Dat betekent dat een dienstontvangende school niet de verwachting mag koesteren dat de diensten op een zelfde manier worden uitgevoerd dan met een professionele aannemer of dienstverlener. Wanneer het systeem een succes wil zijn, zal het resultaat van de dienst echter vergelijkbaar moeten zijn met het resultaat van een aannemer of dienstverlener. Alleen zal de uitvoeringsperiode wellicht langer zijn, zal de planning misschien moeten herzien worden, zal het aantal uitvoerders dat over de vloer komt groter zijn, zal een dwingende opleverdatum niet kunnen, zullen bepaalde werken moeten afgebroken en herbegonnen worden, ... Op basis van de gesprekken die we hadden in onze werksessies met ervaringsdeskundigen, bleek het opleveren van een vergelijkbare kwaliteit zelden het probleem. Begrip voor doorlooptijd, herplannen, ... echter wel.
2. Daar waar er in vele gevallen een financieel voordeel voor de dienstontvangende school is (enkel materialen en kosten worden vergoed, arbeid wordt niet betaald (enkel prestatievergoeding bij DBSO-leerlingen)), kost het wel meer moeite voor de dienstontvangende school: vroegtijdige planning van de werken, vinden van een dienstverlenende school die de opdracht wil uitvoeren, nauwkeurige beschrijving van de opdracht, meer afspraken met de dienstverlener, in sommige projecten (beperkt) betrokkenheid bij de evaluatie van de leerlingen. Daarenboven zal de uitvoertijd nagenoeg altijd langer zijn.
3. Capaciteit, of de mogelijkheid om gedurende een bepaalde periode een specifiek werk uit te voeren, of simpelweg het volume werk in een project zijn mede bepalende factoren of een dienstverlenende school een project kan aanvaarden of niet. Daar waar bijvoorbeeld groenonderhoud zich zeer goed leent voor werkpleklers (zowel in gewoon als in buitengewoon onderwijs) zal het vaak toch niet mogelijk zijn om met een dienstontvangende school een contract af te sluiten om een heel jaar lang het domein in orde te houden. Weersomstandigheden, beschikbaarheid van begeleiders, lessenroosters en uurroosters, ... zijn elementen die dit bemoeilijken, dan niet zelfs onmogelijk maken. Anderzijds is het in orde houden van het domein de vraag die de dienstontvangende school zal stellen. Mogelijks kan hiervoor een oplossing gevonden worden door samen te werken met derden, eventueel uit de sociale economie. We verwijzen naar hoofdstuk algemene vaststellingen en aanbevelingen.
4. De dienstontvangende school zal, naast het voordeel van de bijkomende werkplekken, ook de mogelijkheid hebben om een bijkomende inkomst te genereren. Anderzijds zullen vakleerkrachten, vakgroepsleden, TA, TAC, directies meer werk hebben met het zoeken van geschikte opdrachten en, eens gevonden, met de organisatie van de verschillende projecten. De manier waarop de financiering van onderwijs gebeurt en de manier waarop personeel ter beschikking wordt gesteld is vooral afgestemd op lestijden en minder op activiteiten die door leraren, vakgroepsleden, TA of TAC rond de lestijden dienen te worden georganiseerd. Mechanismen zoals onder meer de globale puntenenveloppe zijn voorzien om niet lestijdgebonden activiteiten te financieren. Wanneer de overheid de leervorm werkpleklers wenst te laten uitbreiden, dient ze over een passend financieringsmechanisme na te denken, al dan niet budget neutraal. Het scouten van opdrachten, voorbereidende werkzaamheden, vervoer, vroeger beginnen of later eindigen dan in het voorziene uurrooster. Het vraagt vaak creativiteit. Voor kleine scholen is dat vaak onmogelijk indien er geen goodwill van het personeel is die prestaties levert die het niet zou leveren indien er geen

werkplekieren projecten waren. Grote scholen, met voldoende kritische massa aan uren en ambten, kunnen hier makkelijker in voorzien. Toch blijft het ook voor hen behelpen. Indien het Ministerie van Onderwijs en Vorming nieuwe leervormen en innovatieve onderwijsprocessen wil gerealiseerd krijgen, zal het moeten nadenken hoe de scholen hier mee om moeten en op welke manier hiervoor in passende financiering kan worden voorzien.

5. Tenslotte dient het uitgangspunt steeds het leerproces van de leerlingen te zijn. Het zou maatschappelijk en economisch onverantwoord zijn om leerlingen te gebruiken als goedkope werkrachten om budgettaire problemen in onderwijs op te lossen. De projecten werkplekieren dienen dus voldoende diverse taken te bevatten, waar leerlingen de vooropgestelde competenties kunnen ontwikkelen, of het nu kennis, technische vaardigheden, sociale vaardigheden of attitudes zijn. Langlopende projecten met repetitief werk zijn dus wellicht geen goede voorbeelden van werkplekieren, tenzij met een hoge rotatie van leerlingen op het project, heel veel leerlingen basiscompetenties kunnen verwerven.

Volgens ons geen onoverkoombare problemen, maar wel aspecten die aandacht behoeven.

4) Is een opdracht interessant?

Het antwoord op die vraag hangt af van de beoordeling van verschillende aspecten. Zonder exhaustief te willen zijn, staan hieronder 15 vragen die voor het aanvaarden van een opdracht moeten worden beantwoord:

1. Welke competenties kunnen de leerlingen verwerven door de uitvoering van de aangevraagde opdracht?

De verantwoordelijke bij de dienstverlenende school ontrafelt het project in de verschillende taken die het behelst. Voor complexere projecten kan deze analyse gebeuren samen met de werkplek. De verantwoordelijke gaat na, welke competenties kunnen worden ontwikkeld of ingeoeffend door de uitvoering van deze taken. Hij of zij vergelijkt deze met de lijst van de te verwerven competenties, zoals deze werden opgesteld tijdens de opmaak van de jaarplanning. De verantwoordelijke zoekt tevens een leerling of groep van leerlingen voor wie deze competenties moeten worden aangeleerd of ingeoeffend.

2. Welke competenties dienen reeds verworven te zijn alvorens met de opdracht werkplekieren kan worden gestart?

Leren is een proces waarbij in een aantal gevallen de volgorde van de aan te leren competenties belangrijk is. Samen met de vakleerkracht wordt beoordeeld of de benodigde competenties reeds verworven zijn of bij welke leerlingen die reeds verworven zijn.

3. Kunnen door de opdracht de beoogde competenties van alle leerlingen van de klas worden gerealiseerd en zo niet, hoe gaat men de competenties bij de anderen realiseren?

Indien niet alle leerlingen van een klas kunnen betrokken worden bij een opdracht werkplekieren zal men een oplossing moeten vinden op de vragen wat er tijdens de opdracht met de leerlingen die niet meekunnen gebeurt en hoe deze de te verwerven competenties gaan aangeleerd krijgen.

Meestal bestaan er verschillende mogelijke oplossingen. Wat er met de leerlingen gebeurt die niet meekunnen op opdracht, hangt meestal af van de organisatorische afspraken die er op school of in de vakgroep waren gemaakt. Hoe de competenties worden verworven, hangt voor een stuk af van de aard van de te verwerven competenties en van de afspraken en planning die er in de vakgroepen werden gemaakt omtrent welke competenties er met welke leervorm worden gerealiseerd. Dit dient voorzien te zijn in het leerplan.

4. Hoe kan men leerlingen in de voorliggende opdracht effectief begeleiden en evalueren?

Het aanleren of inoefenen van competenties vereist begeleiding van de leerlingen. Men zal moeten (voorafgaandelijk in de lessen en ter plaatse) voorzien in instructies die de leerlingen begrijpen en waarmee ze bij de uitvoering van de hun toegewezen taken rekening zullen moeten houden. Men zal moeten toezien of de instructies worden gevolgd en de leerlingen moeten coachen. Het toezicht, de begeleiding, de instructies, de coaching, kunnen uiteraard verschillen van opdracht tot opdracht en van leerling tot leerling. Zijn de aard van de taken en de omstandigheden ter plaatse van dien aard dat effectieve begeleiding mogelijk is, dat peer coaching mogelijk is, ... zodat de vooropgestelde competenties kunnen worden aangeleerd of ingeoeft? Wanneer de opdracht op verschillende locaties in een school tegelijkertijd dient uitgevoerd te worden, dan kan dit bijvoorbeeld moeilijk zijn. Wanneer geen maatregelen kunnen worden genomen om effectieve begeleiding te garanderen, zal men van de opdracht afzien.

Indien de dienstverlenende school gebruik wil maken van peer coaching en peer evaluatie, lijkt het gepast dat ze voor de aanvang van de opdracht leerlingen hiertoe voorbereiden in de lessen. In ieder geval zullen de voorbereidende lessen voldoende aandacht schenken aan de zelfsturing en zelfevaluatie van de leerling. Indien er geen tijd meer is om hier aandacht aan te besteden voor de aanvang van de opdracht is de doelgroep misschien niet goed gekozen of dient men te overwegen om van de opdracht af te zien.

5. Stemt de opdrachtschrijving overeen met de reële vraag?

De verantwoordelijke van de vakgroep en/of de vakleerkracht brengen een plaatsbezoek om specifieke omstandigheden vast te stellen of specifieke vereisten van zowel de dienstontvangende als van de dienstverlenende school te bespreken. Het gaat niet alleen over het vaststellen van technieken maar ook van veiligheidsomstandigheden, moeilijkheidsgraden, voorafgaandelijke werkzaamheden, benodigde materialen en gereedschappen, te gebruiken technieken, ...

6. Stemmen de risico's verbonden met de dienstverlening overeen met de risico's en aansprakelijkheden die de dienstverlenende school en haar inrichtende macht bereid zijn te nemen (de zgn. risicoappetijt)?

Met iedere opdracht gaan productrisico's gepaard. Zullen we in staat zijn de dienst of de diensten en de goederen te leveren zoals dat kan worden verwacht? Aan welke productaansprakelijkheden is de dienstverlenende school blootgesteld indien de dienst niet naar behoren wordt geleverd of indien er product tekortkomingen zijn? (bvb. er wordt keukenmeubilair gemaakt in de didactische lokalen en daarna geplaatst in een andere school. Na de oplevering valt een hangkast, een medewerker van de dienstontvangende school wordt gekwetst en de vloer is beschadigd. Waarvoor kan de dienstverlenende school aansprakelijk gesteld, is die hiervoor verzekerd en wil men dit risico lopen?) Welke verzekeringen zijn nodig? Dient er een preventieadviseur tussen te komen en is die beschikbaar om tussen te komen? Hoe dient de inwerkingstelling van de geleverde goederen en diensten te gebeuren? .... Indien men geen gepaste maatregelen kan identificeren die leiden tot een aanvaardbaar restrisico, zal men afzien van het project.

7. Zijn de werkomstandigheden op de werkplek van dien aard dat de werken veilig kunnen worden uitgevoerd?

Een plaatsbezoek geeft meestal zicht op de specifieke omstandigheden. Kunnen de leerlingen in groep werken, kan men effectief toezicht houden en begeleiden, zijn de werkomstandigheden in overeenstemming met de welzijnsvereisten en wat is het risico op ongevallen? Deze elementen worden gebruikt om een risicoanalyse te maken en overeenstemmende maatregelen te nemen. Indien gepaste maatregelen niet mogelijk zijn of de baten overstijgen, zal men afzien van het project.

8. Heeft de school, de vakgroep, de vakleerkracht de nodige competenties om de opdracht te plannen, te begeleiden en met de leerlingen tot een goed einde te brengen?

Niet alle opdrachtvragen zullen inhoudelijk kunnen worden beantwoord. Sommige weigeringen zullen niet alleen afhangen van de competenties van de leerlingen maar ook van die van de leerkrachten. In dat geval dient men na te gaan of er kan gewerkt worden via een derde. Kan men echter onvoldoende garantie bieden dat de opdracht inhoudelijk correct kan worden gerealiseerd, dient men af te zien van de vraag.

Ook zal een gebrek aan arbeidscapaciteit een reden tot weigering zijn. Een groep leerlingen kan onder begeleiding van een leerkracht een beperkte oppervlakte beklinkeren gedurende een paar praktijklessen op verplaatsing. De beklinkering van een volledige speelplaats zou dan weer te veel tijd in beslag nemen zodat men niet meer tegemoetkomt aan de realisatie van andere competenties. In dat geval kan de opdracht niet worden aanvaard, althans niet als praktijkles op verplaatsing of zonder medewerking van andere partijen.

9. Is het benodigde gereedschap en materiaal beschikbaar op het moment dat de opdracht zal worden uitgevoerd?

Voor de meeste opdrachten werkplekieren zullen de leerlingen gereedschap en materiaal gebruiken. Dit kan gereedschap zijn dat door de dienstverlenende school, een derde of zelfs de dienstontvangende school ter beschikking kan worden gesteld. Omtrent de staat van het gereedschap van de dienstverlenende school is het minst risico. Immers de school weet hoe haar gereedschap is in dienst gesteld en hoe het werd onderhouden. Wanneer andermans gereedschap wordt gebruikt, weet men dat niet zeker of dient men er zich althans van te vergewissen. Soms beschikt noch de dienstverlenende school noch de dienstontvangende school over het benodigde gereedschap en dient men na te gaan of huren van het benodigde gereedschap een optie is. Indien men onvoldoende zekerheid heeft dat veilig, correct in dienst gesteld en goed onderhouden gereedschap beschikbaar zal zijn, zal men moeten afzien van het project.

10. Is de werkplek bereikbaar?

Voor de uitvoering van de werkzaamheden zal men de leerling(en), de begeleider, eventueel gereedschap, materiaal en grondstoffen moeten ter plaatse brengen. De vraag of er een passende vervoersoplossing bestaat voor de gehele duur van het project dient beantwoord te worden. Een volledig antwoord op deze vraag behelst elementen omtrent vervoersmiddelen (bvb. is er een busje beschikbaar of kunnen we ook het benodigde gereedschap ter plaatse krijgen?) en over vervoerders (bvb. beschikt de vakleerkracht over een geschikt rijbewijs en een geldige keuring om de leerlingen te vervoeren?). Indien geen passend antwoord kan worden gevonden, zal men afzien van het project.

Afhankelijk van de gekozen vorm van werkplekieren, zal de verplaatsing naar de werkplek dienen te gebeuren tijdens de schooluren.

11. Kan de opdracht worden uitgevoerd tijdens de lesuren?

Sommige werkzaamheden in schoolgebouwen zijn moeilijk uit te voeren wanneer de leerlingen aanwezig zijn. Zo is het schilderen van een klaslokaal wanneer er les in gegeven wordt echt niet mogelijk. Deze werken zouden dus buiten de lestijden van de dienstontvangende school moeten worden gepland. De onderwijsregelgeving biedt de mogelijkheid aan de dienstverlenende school om haar programma aan haar leerlingen aan te bieden gedurende 9 halve dagen per week die begint op maandag en eindigt op vrijdag. De lessen beginnen niet voor 8:00u 's ochtends en eindigen niet na 17:00u 's avonds. Dit biedt toch de mogelijkheid om werkplekieren uit te voeren op een woensdagnamiddag. De dienstverlenende school dient dit in haar schoolreglement aan te geven.

Groenonderhoudswerken uitvoeren op het einde van de maand augustus om de opening van het schooljaar voor te bereiden, wordt echter onmogelijk.

De dienstverlenende school moet voor de planning van de opdracht rekening houden met:

- vakanties,
- schooluren,
- andere schoolactiviteiten zoals sportdagen, bosklassen,.. ,
- lessenroosters,
- beschikbaarheid van lokalen
- beschikbaarheid van de dienstontvangende school,
- -...

Indien de opdracht niet kan worden uitgevoerd binnen de mogelijkheden die worden geboden door de onderwijsregelgeving en aan vereiste, formele voorwaarden niet kan worden voldaan, dient van de opdracht te worden afgezien.

12. Betrekken we andere groepen, andere vakgebieden bij de opdracht?

Wanneer leerlingen zullen worden ingeschakeld voor een opdracht schilderen en decoratie in een (andere) school, kan men in de voorbereidende praktijklessen maar ook in de lessen PAV aandacht schenken aan berekening van de benodigde grondstoffen en materialen, bestellen van de grondstoffen, communicatie naar de dienstontvangende school, ...

Ook kan men zich de vraag stellen indien er taken zijn met verschillende moeilijkheidsgraad of leerlingen van lagere studiejaren mee kunnen werken aan de opdracht en worden gecoacht door oudere leerlingen.

Sommige projecten kunnen een bijkomende gelegenheid zijn om leerlingen uit verschillende studiegebieden en opleidingsvormen (bvb. Hout en Schilderen en decoratie of Schilderen en decoratie en Bouw of Bouw en Elektrische installaties, ... maar ook Kantoor en Elektrische installaties, Leerlingen uit ASO en BSO, ...) met elkaar te laten samenwerken.

Deze elementen, of het ontbreken ervan zijn op zich geen showstoppers maar zijn bijkomende voordelen die kunnen worden gerealiseerd en dienen te worden overwogen.

13. Kan er een financiële overeenkomst gevonden worden tussen de partijen?

De onderwijsregelgeving bepaalt dat het werk van leerlingen tijdens leerprocessen niet mag worden vergoed (Omzendbrief SO/2015/01). Anderzijds blijkt uit de adviezen van de Commissie Zorgvuldig Bestuur dat voor dergelijke diensten de dienstverlenende school minimaal de kostprijs van de diensten dient aan te rekenen aan de dienstontvangende school. Wat de elementen van de kostprijs zijn, specificeert de wet niet. Het lijkt logisch dat directe materialen, huur en vervoerskosten elementen zijn die minimaal aan kostprijs moeten worden aangerekend aan de dienstontvangende school. Het lijkt ook zeer verdedigbaar dat andere kosten zoals slijtage van gereedschap en organisatiekosten ook deel uitmaken van de kostprijs. De dienstverlenende school dient een passend kostprijs mechanisme te identificeren. In de praktijk maken vele scholen gebruik van een eenvoudige vuistregel: ze rekenen de kostprijs van de materialen aan en een toeslag voor overhead en slijtagekosten.

De dienstverlenende school dient met andere woorden in te schatten (1) of een begroting voor de opdracht kan worden gemaakt, (2) of deze begroting aanvaardbaar zal zijn voor de dienstontvangende school, (3) hoe betrouwbaar deze begroting is, (4) wat het financiële risico van re-work is, (5) welke andere financieel risico's men loopt, (6) welke beheersmaatregelen daar kunnen worden tegenover geplaatst en (7) of men bereid is het dit financiële restrisico te lopen.

Wanneer het verschillende aanbestedende overheden betreft, is de wet overheidsopdrachten van toepassing. Let wel bij opdrachten die het bedrag van EUR 8.500 exclusief BTW niet overschrijden is

---

de formalisatie van marktverkenning minimaal en spreekt men over een procedure van ‘ontvangen factuur’.

14. Zijn de vereiste verzekeringen in orde?

Zowel vanuit de onderwijswetgeving als vanuit de welzijns- en arbeidswetgeving worden een aantal vereisten gesteld met betrekking tot verzekering van zowel leerlingen als leerkrachten, zowel voor de dienstverlenende als voor de dienstontvangende school (zie ook hoofdstuk 5). De betrokken scholen dienen na te gaan of aan de gestelde vereisten wordt voldaan alvorens de leerlingen aan de opdracht werkplekleren te laten beginnen.

15. Kan men de nodige onderlinge afspraken maken?

De dienstverlenende school zal een inschatting moeten maken of haar bekommernissen en vereisten in voldoende mate kunnen afgesproken worden met de dienstontvangende school. Indien de dienstverlenende en dienstontvangende school dezelfde partij is, is dit uiteraard niet aan de orde, indien ze tot dezelfde inrichtende macht behoren, kunnen afspraken misschien informeel gemaakt worden. Indien de scholen tot een verschillende inrichtende macht behoren, kan overwogen worden om dit formeler te doen. Tijdens het proces zal de dienstverlenende school erover moeten waken dat de afspraken worden nagekomen en tijdig en passend reageren indien ze vaststelt dat dit niet het geval is. Ook dit proces wordt best op voorhand overlegd tussen de verschillende betrokkenen.

Omgekeerd, zal ook de dienstontvangende school voldoende garantie moeten krijgen van de dienstverlenende school, of en hoe aan haar verwachtingen zal worden voldaan. Een transparant plan, dat in voldoende detail het project, de verschillende stappen, de afgesproken verantwoordelijkheden, de timing en doorlooptijd, ... duidelijk maakt, lost reeds veel op. Als partijen daarenboven begrijpen dat een infrastructuurnood wordt beantwoord met een leerproces, dan schiet men aardig op en dan stijgen de kansen op een bevredigende afloop voor allen aanzienlijk.

5. Organiseren van mogelijke scenario's van werkplekieren

5.1 Type van onderhouds- en renovatiewerken

Het is noodzakelijk dat het type van onderhouds- en renovatiewerken in schoolgebouwen waarvoor men projecten van werkplekieren zou organiseren, aansluiten met de studierichtingen van de leerlingen. Dit bepaalt of al dan niet deze leerlingen kunnen ingeschakeld worden voor deze werken om hun vaardigheden, attitudes en kennis te verwerven en te versterken.

Om deze aansluiting te maken hebben we een overzicht gemaakt van studiegebieden en opleidingsvormen, en hebben we mogelijke onderhouds- en infrastructuurwerken binnen een school toegevoegd. De invulling is gebeurd op basis van de werksessies met vertegenwoordigers van het SO in het gewoon en buitengewoon onderwijs. Het resultaat vindt u in de onderstaande tabellen:

Studiegebieden/Opleidingsvormen			
Hout	Decoratieve technieken	Bouw	Textiel
Niet-exhaustieve lijst van type onderhouds- en infrastructuurwerken			
<i>Verlagen van plafonds</i>	<i>Linoleum plaatsen</i>	<i>Vloeren</i>	<i>Gordijnen maken en hangen</i>
<i>Meubilair maken en plaatsen</i>	<i>Schilderwerken uitvoeren</i>	<i>Paden aanleggen en herstellen</i>	
<i>Buiten- en binnendeuren maken en plaatsen</i>	<i>Zonnewering maken en plaatsen</i>	<i>Ruwbouw werken</i>	
		<i>Beploistering</i>	
<i>Buiten- en binnen schrijnwerk onderhouden en herstellen</i>		<i>Wanden metselen</i>	
<i>Gipskartonnen wanden plaatsen</i>			

Studiegebieden/Opleidingsvormen

<i>Mechanica – elektriciteit</i>	<i>Land- en tuinbouw</i>	<i>Koeling en warmte</i>
<i>Niet-exhaustieve lijst van type onderhouds- en infrastructuurwerken</i>		
Uitbreiding en vernieuwing van het elektriciteitsnet	Groenonderhoud:	Lood en zinkwerken
Wegwerken van inbreuken op regelgeving aangaande elektrische installaties	Snoeien Grasmaaien Beplanting	Sanitaire installaties onderhouden, herstellen, vernieuwen of plaatsen
Vervangen van verluchttingsroosters in een hoogspanningsinstallatie		Airco's onderhouden, herstellen, vernieuwen of plaatsen
Secundaire elektriciteitskasten vervangen		Centrale verwarming onderhouden, herstellen, vernieuwen of plaatsen
ICT-bekabeling plaatsen, vernieuwen of herstellen		
Herstelling van elektronische toestellen		
Onderhoud van eigen didactisch materiaal		
Onderhoud van elektriciteits- kasten en noodverlichting		

Uit onze werksessie:

Praktijkopleiding om niet alledaagse technieken aan te leren

“

... Het dak van één van de gebouwen op de campus van een technische school lekt. Het probleem is niet onmiddellijk duidelijk maar met de hulp van een paar specialisten stelt men vast dat onder meer betonrot in de constructie een oorzaak is. Bij een aantal partijen wordt naar een mogelijke oplossing gesolliciteerd. Een aannemer, die reeds eerder voor de school had gewerkt, biedt een creatieve oplossing aan. De TAC, die een hevige voorstander is van werkpleklernen, onderhandelt met de aannemer dat voor een deel van de werkzaamheden leerlingen zullen mee ingezet worden. Deze groep leerlingen van BSO Bouw heeft onder instructie van de aannemer en zijn medewerkers en met toezien oog van de vakleerkracht die zeer geïnteresseerd was in de technieken en de daarvoor gebruikte apparatuur, de gelegenheid gehad om op eigen campus mee te werken aan de toepassing van een aantal nieuwe technieken met een aannemer....

In dit voorbeeld was de school niet onmiddellijk op zoek naar een financieel voordeel door het inzetten van leerlingen maar was het vooral de mogelijkheid om leerlingen te laten kennismaken met nieuwe technieken waarvoor ze zelf niet de apparatuur noch de kennis in huis had.

Uit onze werksessie:

Lente in een basisschool

“

... Je kent ze wel, de basisscholen op het platteland, gelegen op een gigantisch domein. Cool! Kinderen hebben ruimte, fantastisch toch als leeromgeving. Iedereen is daarvan overtuigd, alleen de directie in de lente. Ze dient dan immers een betaalbare oplossing te vinden voor het groeiende gras, de hangende haag, het krioelende kruid,... . Directies die hun werkingsmiddelen vooral willen spenderen aan leerlinggebonden middelen en niet aan het maaien van het gras, dat immers de week erna opnieuw moet worden gemaaid. In het geval van deze basisschool kwam er een toevallig aanbod van een BuSO school. Hun haagjes waren reeds vier keer geschoren en het gras wordt er dagelijks gemaaid. Daarenboven hadden ze in hun tuinbouw afdeling plantjes en bloemen gekweekt die ze alleen aan de straatstenen kwijt geraakten. De scholen spraken af en kwamen overeen. Een hele klas leerlingen van OV3 tuinbouw kwamen samen met hun begeleiders haagjes scheren, planten, maaien, scharrelen, wieden, ... ze leerden werken in groep, afspraken maken en nakomen, ... en ook konden ze oefenen met de grasmaaier, met de bosmaaier, met de haagschaar op een haag die nog niet tweemaal was geschoren.

De basisschool zag er voor het schoolfeest nog nooit zo goed uit. Financieel haalbaar en helemaal niet slechter uitgevoerd dan door het tuinonderhoudsbedrijf. Het duurde alleen wat langer, het gebeurde met meer volk, af en toe ging er wat mis, soms keken de leerlingen van de basisschool wat raar en soms de leerlingen van het BuSO. Maar op het einde van de dag hebben de BuSO leerlingen kunnen werken aan hun te verwerven competenties en waren ze fier op wat ze hadden gedaan. De basisschool had een onderhouden terrein en de kinderen van de basisschool hadden geleerd wat de kinderen van BuSO school wat verderop zoal wel konden.

De directie van de basisschool had geen financiële kater, en de BuSO school wat geld voor het geplande onderhoud van de zitmaaier. Iedereen tevreden....

Uit onze werksessie:

Onderhoud van machines

“... In een technische school zijn heel veel machines en gereedschappen aanwezig. Eén voor één dure apparaten die absoluut noodzakelijk zijn in het didactisch proces. Gevaarlijk ook en dus is goed onderhoud noodzakelijk. Samen met de leerlingen elektriciteit en elektro-mechanica werden de onderhoudsinstructies van alle machines op de campus in kaart gebracht en gebald in een onderhoudsplan waar de leerlingen zelf uitvoering aan geven. Planbaar, nuttig en financieel voordelig....

Uit onze werksessie:

Saniblocks

“

... Grote scholen met veel gebouwen op de campus met verschillende saniblocks per gebouw. Sommige ouder dan andere maar allen veel gebruikt. Permanent onderhoud en veelvuldige herstellingswerken zijn nodig. De leerlingen van de afdeling sanitair hebben samen met de vakgroep een onderhoudsplan opgesteld met veel preventief onderhoud. Samen met de vakleerkracht voerende klassen het onderhoud in twee periodes per jaar uit. Planbaar, nuttig en financieel voordelig, want dat resulteerde in minder ad-hoc herstellingen, minder waterverbruik, meer tevreden onderhouds- en poetspersoneel en verhoging van het dagelijks comfort van allen. Allemaal dankzij beter geofende en vooral keitrotse leerlingen.

Uit onze werksessie:

Slijpwerken in een hoogbouw

“

... Uit het leven gegrepen in de bouwafdeling: muurtje bouwen, leerlingen elektriciteit slijpen sleuven, muurtje afbreken. Nieuwe stenen, nieuw cement, muurtje bouwen, kapot slijpen, afbreken, ...

De TAC van de school sloot een contract met een architect en een projectontwikkelaar. In een periode van het jaar zouden groepen leerlingen uit de afdeling elektriciteit de mogelijkheid krijgen om de basiscompetentie slijpen te komen oefenen. Hele groepen leerlingen van de school gaan jaarlijks die vaardigheid oefenen. De hele groep leerlingen samen slijpt kilometers sleuf.

Vaardigheid geoefend, kennis gemaakt met werfveiligheidsvoorschriften, aan motivatie gewonnen en de aannemer is geholpen met de uitvoering van eenvoudig werk. De school hoeft niet over en over in nieuw oefenmateriaal te voorzien in haar eigen atelier. Iedereen teureden....

Uit onze werksessie:

De school kleurt je dag

“

... Een echte 'school make over'. Het viel een wijkschooltje te beurt. Nadat vandalen huis hadden gehouden in de kleuterblok, spraken een aantal leerlingen van de aangrenzende secundaire school de vakleerkrachten aan voor een echte metamorphose. In het kader van een aantal praktijklessen op verplaatsing werden niet alleen de gangen en lokalen opnieuw geschilderd maar werden ramen hersteld en werd een nieuwe buitendeur gemaakt.

Hier werd meer geleerd dan alleen wat technische vaardigheden...

Uit onze werksessie:

Bekabeling en beveiliging van ICT

“

... Een basisschool heeft het plan opgevat om zich te profileren als een STEM-school. De directie en leerkrachten hebben een visie uitgewerkt omtrent hoe het profiel in de dagelijkse lessen te integreren. Het team komt tot de vaststelling dat bijkomende ICT infrastructuur in de klassen nodig is om hun plan te realiseren. Maar hoe begin je daaraan en hoe krijg je die dure infrastructuur plannen gefinancierd. De echtgenoot van één van de leerkrachten is infrastructuur verantwoordelijke op de centrale administratie van de scholengroep en hij vertelt over het probleem op de vakgroep elektriciteit van één van de secundaire scholen van de groep. Het plan wordt met veel enthousiasme onthaalt en komt onmiddellijk in een stroomversnelling. Een vakleerkracht uit TSO oppert dat hij met zijn leerlingen uit het zesde naar de directie en leerkrachten toe kan om hun verwachtingen te bespreken en een plan helpen op te maken. Dit plan zou kunnen worden uitgevoerd met de leerlingen van het BSO. Uiteindelijk hebben de leerlingen TSO het plan gemaakt, de benodigde materialen berekend en besteld en hebben de leerlingen van het BSO na instructie van de leerlingen van het TSO de bekabeling gerealiseerd.

Via de scholengroep gebeurde een verrekening van werkingsmiddelen. De basisschool kreeg de materialen en de factuur van de keuring aangerekend en de secundaire school heeft met de verschoven werkingsmiddelen en een eigen bijdrage en nieuwe tekenprogramma gekocht....

5.2. Scenario's van werkplekieren

Werkplekieren kan op verschillende manieren vorm krijgen, maar de vorm dient te voldoen aan welzijn-, arbeids- en onderwijsregelgeving en kwaliteitsvoorwaarden van werkplekieren.

Naar aanleiding van de werksessies met de verscheidene onderwijsexperts hebben we enkele bestaande vormen (verder genaamd scenario's) geïdentificeerd en aangepast, zodanig dat de scholen zouden voldoen aan het wettelijk kader.

Bij deze identificatie hebben we rekening gehouden met de aspecten “leren” en “arbeidsituatie als leeromgeving”. Leerlingen oefenen activiteiten uit in een reële werkomgeving, die niet marktverstrend werken, en waarbij ze algemene, persoonlijke en technische competenties verwerven².

Ieder scenario toetsen we telkens af met huidige onderwijswetgeving. Daarenboven lichten we voor ieder scenario van werkplekieren de organisatorische en praktische aspecten en het wettelijk kader toe. Voor het volledig overzicht verwijzen we naar hoofdstuk 6. Daarnaast geven we ook de sterktes en zwakten per scenario weer, die onder meer in hun oorsprong vonden in de externe beoordeling van onze scenario's door een panel van onderwijsexperts.

In de volgende hoofdstukken maken we een onderscheid tussen verschillende scenario's. Omdat we niet altijd dezelfde terminologie gebruiken dan in de omzendbrief SO/2015/01, hebben we in de onderstaande tabel een overzicht gemaakt van de gebruikte terminologie.

Omschrijving	PwC	Omsendbrief
1. Praktijkles in de didactische lokalen	Praktijkles	Praktijkles
2. Praktijkles buiten de didactische lokalen, maar binnen een eigen school, onder instructie van een vakleerkracht	Praktijkles op verplaatsing zonder fysieke verplaatsing	Praktijkles
3. Praktijkles buiten de didactische lokalen, maar in een andere school of vestigingsplaats, onder instructie van een vakleerkracht	Praktijkles op verplaatsing met fysieke verplaatsing	Praktijkles op verplaatsing
4. Praktijkles buiten de didactische lokalen, onder instructie van derde	Praktijkopleiding	Praktijkles op verplaatsing onder instructie van een derde is een extramurosactiviteit.
5. Stage	Stage	Stage
6. Tewerkstelling DBSO	Tewerkstelling DBSO	Arbeidsdeelname

In deze omzendbrief bestaat er geen onderscheid tussen praktijkles binnen en buiten de didactische lokalen van de eigen school. Wij menen dat de risico's verbonden aan de werkpleklocaties fundamenteel verschillend zijn. Werken aan een didactisch elektriciteitscircuit lijkt minder risicovol dan werken aan het operationele elektriciteitscircuit van de lokalen ernaast. Bij werken aan het operationele circuit is het inherente veiligheidsrisico van de werkende leerlingen en dat van de andere leerlingen in de buurt van de werken hoger en de mogelijke impact op de infrastructuur aanzienlijker als er iets fout loopt. Omdat dit noopt tot bijkomende preventieve maatregelen, lijkt een begrip onderscheid maken tussen beide situaties gepast.

² www.ond.vlaanderen.be/werkplekieren/regelgeving/Richtlijnen-werkplekieren-secundair-onderwijs

---

Verder willen wij een onderscheid maken tussen de situatie waarin de instructies gegeven worden door de vakleerkracht (praktijkles/praktijkles op verplaatsing) of door een derde (praktijkopleiding). Dit verschil resulteert in andere aansprakelijkheden.

Tot slot hebben we een apart scenario gemaakt voor DBSO, enkel voor DBSO leerlingen met arbeidsdeelname. Leerlingen in brugprojecten hebben we niet als een scenario opgenomen. Uit onze werksessie is gebleken dat leerlingen in brugproject onvoldoende arbeidsrijp zijn en individuele begeleiding nodig hebben om arbeidsattitudes en –vaardigheden aan te leren, wat de inzetbaarheid van deze leerlingen bemoeilijkt voor infrastructuurwerken uit te voeren bij een school.

5.2.1. Scenario 1: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur of vestigingsplaats van de dienstverlenende school

Leerlingen van het **secundair onderwijs** (zowel TSO/BSO/DBSO als BuSO) in overeenstemming met het curriculum.

Op de **eigen** of **andere school** (secundair en niet-secundaire school).

Binnen de **schooluren**.

Overeenkomst tussen dienstverlenende en -ontvangende school (aanbevolen, niet verplicht).

Gereedschap en materiaal te voorzien door de dienstontvangende of dienstverlenende school.

Geen vergoeding te betalen aan de leerling.

Facturatie voor gemaakte kosten (ingeval van verschillende aanbestedende overheden).

Aansprakelijkheden

Toezichthouder: de leraar van de leerlingen

Dienstverlenende school

- **Strafrechtelijk** aansprakelijk.
- **Administratiefrechtelijk** aansprakelijk.
- **Aansprakelijk voor de kwaliteit van de werken en leveringen.**
- Verantwoordelijk voor zowel **foutieve plaatsing** als **foutieve productie en ontwerp**.

Voor alle betrokkenen gelden de regels van **regres** inzake **burgerrechtelijke aansprakelijkheid** voor andermans gedrag en voor eigen gedrag.

Praktische aspecten

Dienstontvangende school

- Moet zich **verzekeren voor schade** berokkend door hun eigen leerlingen.
- Informeert dienstverlenende school over de eigen **welzijnsmaatregelen**.
- Past de wet van overheidsopdrachten toe, tenzij de uitvoering gebeurt door een instelling van eenzelfde 'aanbestedende overheid'.

Dienstverlenende school

- Voert een **risicoanalyse** uit.
- **Gezondheidstoezicht** is afhankelijk van het resultaat van de risicoanalyse.
- Moet zich **verzekeren voor schade** berokkend door de leerling, door gebruik van gebrekkig materiaal en diensten.
- Sluit een **verzekering af voor de vakleraar** (burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand).
- **Ongevallen** op weg van of naar school gedekt door de schoolpolis.
- **Ongevallen** ten gevolge van arbeid van leerlingen op verplaatsing, gedekt door schoolpolis.

Definitie:

a/ Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur of vestigingsplaats van de dienstverlenende school, “met” fysieke verplaatsing:

De **leerlingen, al dan niet in groep**, verplaatsen zich naar **een andere onderwijsinstelling** van hetzelfde schoolbestuur om praktijkles te volgen. De leerlingen volgen de instructies van **hun eigen vakleerkracht**.

Voorbeeld: De leerlingen plaatsen een kast in een andere school van hetzelfde schoolbestuur onder instructie van hun eigen vakleerkracht.

b/ Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur, “zonder” fysieke verplaatsing:

De **leerlingen, al dan niet in groep**, verplaatsen zich binnen hun eigen school, **buiten hun didactisch lokaal**, om praktijkles te volgen. De leerlingen volgen de instructies van **hun eigen vakleerkracht**.

Voorbeeld: De leerlingen plaatsen een kast op de eigen school, buiten de eigen didactische lokalen, onder instructie van hun eigen vakleerkracht.

Volgens de omzendbrief SO/2015/01 – 30/10/2016 is **praktijkles op verplaatsing:**

Onderwijsinstellingen maken gebruik van de lokalen, apparatuur, materialen en eventueel de instructeurs **van een andere opleidingsinstelling (maar geen onderwijsinstelling) of van een bedrijf** om praktijklessen te geven.

De leerlingen verrichten arbeid maar ze gaan **niet in gelijkaardige omstandigheden** aan de slag gaan **als de werknemers ter plaatse**.

Ze worden **begeleid door een leraar van de school**, aangeduid door de school rekening houdend met de op locatie onderwezen leerstof.

Andere praktijkvoorbeelden, die door leerlingen werden uitgevoerd:

- Akoestiek van de klas verbeteren door het plaatsen van gyprocwanden;
- Vernieuwen van oude TL-lampen;
- Schuren van ramen en deuren;
- Schilderen van lokalen.

A. Voorbereiding

Voorafgaand heeft de vakleerkracht de **leerdoelstellingen, te verwerven competenties** bepaald die de leerlingen dienen te verwerven via de praktijkles buiten het didactisch lokaal van de school. (zie hoofdstuk 4)

Wanneer kiezen voor dit scenario?

- ingeval de school zelf onvoldoende beschikt over oefenmateriaal binnen zijn eigen didactisch lokaal;
- bij voorkeur met de volledige klasgroep;
- praktijktaken met een laag risico;
- eigen gereedschap/machines is/zijn beschikbaar;
- leerkracht heeft zelf de competenties om instructies over de uit te voeren praktijktaken; en
- praktijktaken kunnen uitgevoerd worden tijdens de lessen;
- ...

Ter voorbereiding zal de vakleerkracht of de technische adviseur of directie de werkplek bezoeken en zijn verwachtingen van deze les bespreken.

Vervolgens zal er op twee niveaus een **risicoanalyse** moeten worden uitgevoerd.

Vooreerst zal de **dienstverlenende school** (bijgestaan door haar technische adviseur en/of preventieadviseur) een risicoanalyse uitvoeren met betrekking tot de geplande activiteiten. Deze risicoanalyse spitst zich toe op de risico's verbonden aan de activiteiten zelf, en de veiligheid en gezondheid van de leerlingen die de activiteiten zullen uitvoeren (cfr. **risico's verbonden aan de activiteiten**). In de risicoanalyse moet vermeld staan of het gezondheidstoezicht al dan niet moet toegepast worden.

De dienstverlenende school informeert de dienstontvangende school over de resultaten van deze risicoanalyse en de preventiemaatregelen die in uitvoering hiervan werden genomen. De dienstontvangende school kijkt toe dat de geaffecteerde leerlingen (bvb. eigen leerlingen die in de buurt van de werkzaamheden zullen aanwezig zijn) en/of personeelsleden op de hoogte gesteld worden van deze informatie.

Bovendien dient de **dienstontvangende school** (bijgestaan door haar technische adviseur en/of preventieadviseur) een risicoanalyse uit te voeren over de werkplek. De risicoanalyse van de dienstontvangende school heeft twee grote doelen: het beschermen van de eigen leerlingen en personeel ten aanzien van de uitvoering van de activiteiten door de dienstverlenende school, alsook het vaststellen van risico's eigen aan de werkplek/omgeving die een invloed zouden kunnen hebben op de activiteiten uitgevoerd door de dienstverlenende school (cfr. **risico's verbonden aan de omgeving**). De dienstontvangende school informeert de dienstverlenende school over de resultaten van deze risicoanalyse en de preventiemaatregelen die in uitvoering hiervan werden genomen. De dienstverlenende school kijkt toe dat de vakleerkracht en de betrokken leerlingen eveneens op de hoogte gesteld worden van deze informatie.

In het kader van deze uitwisseling van informatie maken de dienstverlenende en de dienstontvangende school verdere afspraken over de uit te voeren praktijkoefening, de periode, duurtijd, het materiaal (inclusief gereedschap, machines, grondstoffen), de aansprakelijkheden en verplaatsingsmogelijkheden. (Voor meer toelichting – zie B. Uitvoering).

Leerlingen: Deze praktijkles kan gegeven worden aan alle leerlingen van het secundair onderwijs, in overeenstemming met het curriculum.

Betrokkenen

Dienstontvangende school = school die leerlingen ontvangt van een andere school.

Dienstverlenende school = school die leerlingen praktijkles op verplaatsing laat volgen = werkgever.

Leerlingen

Vakleerkracht is de toezichthouder van de leerlingen.

Duur: Deze praktijkles wordt georganiseerd binnen de lessen.

Formaliteiten: Naast de risicoanalyse, moeten de betrokken scholen onderstaande aspecten omtrent aansprakelijkheden en verwachte verzekeringen doorlopen en toepassen.

Aansprakelijkheden en verzekeringen:

Welzijnswet

De dienstverlenende school en ook de dienstontvangende school moeten de vereiste maatregelen nemen in het kader van het welzijnsrecht (het voeren van een welzijnsbeleid door middel van een dynamisch risicobeheerssysteem, opstellen van een globaal preventieplan, jaarlijks actieplan, etc.).

Hoewel de Arbeidsongevallenwet niet van toepassing is in het kader van het voorliggende scenario, is de dienstverlenende school in het kader van de welzijnsreglementering toch verantwoordelijk voor de (administratieve) opvolging van de arbeidsongevallen (o.a. arbeidsongeval laten onderzoeken door iemand van de hiërarchische lijn, naargelang van de ernst van het arbeidsongeval ook een verslag opstellen en dit doorsturen naar de arbeidsinspectie, etc.).

(Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en ook Koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk)

Arbeidsongevallenwet

Niet van toepassing

Verzekering (leerling/materiaal/ diensten)

Aangezien de Arbeidsongevallenwet niet van toepassing is, dient het schoolbestuur van de dienstverlenende school na te gaan of de schoolpolis:

- schadegevallen dekt die ontstaan als gevolg van arbeid van leerlingen op verplaatsing.
- de verplaatsing van de leerling dekt.
- ongevallen op weg van of naar de andere school dekt

Indien er geen schoolpolis is voor de volledige scholengroep waartoe beide scholen behoren, kan het schoolbestuur van de dienstontvangende school tevens nagaan of de schoolpolis de schade dekt door de leerlingen berokkend. In principe dient deze schade evenwel gedekt te zijn door de schoolpolis van de dienstverlenende school.

- Het is voor de koper van het materiaal (de dienstverlenende of -ontvangende school) aangeraden om zich te verzekeren inzake gebrekkig materiaal.
- Ingeval de leerkracht mits bezoldiging chauffeur is, moet de chauffeur een medische keuring (rijgeschiktheidsattest) hebben. (Besluitwet 30 december 1946 betreffende het bezoldigd vervoer van personen over de weg met autobussen en autocars)

Verzekering leraar

Het schoolbestuur van de dienstverlenende school dient een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand af te sluiten voor hun personeelsleden voor hun persoonlijke

aansprakelijkheid. (art. 17bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 12bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs)

Personeelsleden van de school zijn tevens verzekerd voor arbeidsongevallen. Deze verzekeringen zijn voldoende voor de werkzaamheden van de leerkracht.

(Wet 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector; KB 24 januari 1969 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk; Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; KB 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet)

Aansprakelijkheid school voor de kwaliteit van de werken

De dienstverlenende school is aansprakelijk indien er schade ontstaat uit een foute plaatsing of uit de foutieve productie en ontwerp van het product:

- Aansprakelijkheid van schoolbestuur als producent van een gebrekkig product (Wet 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken)
- Verplichting om veilige producten en diensten te realiseren (wetboek economisch recht – art IX.2)
- Verplichtingen bij het in de handel brengen of in bedrijf stellen van machines (Richtlijn 2006/42/EG; KB 12/08/2008 re op de markt brengen van machines; Gids voor de toepassing van de Machinerichtlijn 2006/42/EG)

Administratief-rechtelijke aansprakelijkheid (bijv. GAS-boete - zonder rechtbank)

Indien er geen strafrechtelijke vervolging wordt ingesteld, kunnen de inspectiediensten van de FOD WASO administratieve boetes opleggen aan de werkgever. (Artikel 101 e.v. Sociaal Strafwetboek)

Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor eigen gedrag (bij causaal verband tussen fout en schade)

De volgende personen kunnen persoonlijk burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit hun eigen fout. De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.

1. De dienstverlenende school die aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout (1382 B.W.)

2. De leraar (of de directeur/TAC/ander personeelslid - indien zij een fout maken), die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 18 WAO³; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)

---

³ Wet 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

3. De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout die onmogelijk kon worden belet door de toezichthouder (i.e. leraar) (art. 1384, 5e lid BW, juncto art. 1382 BW)

Als een fout kan onder andere worden gezien:

- het overtreden van een wettelijke of reglementaire bepaling;
- het niet-handelen zoals een zorgvuldig persoon;
- het nalatig of onvoorzichtig zijn.

Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor andermans gedrag

De volgende personen kunnen burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit andermans fout (i.e. de fout van personen voor wie zij instaan). De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.

1. De dienstverlenende school is aansprakelijk (art. 1384, 3e lid BW)

- voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leraar tijdens de uitoefening van zijn werk (ongeacht of de leraar persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld)
- wanneer de leraar aansprakelijk wordt gesteld voor de fout van de leerling onder zijn toezicht (zie 2)

Indien de leraar tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de leraar) kan de school de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de leraar (i.e. "regres")(art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen).

2. De leraar is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leerling onder zijn toezicht. (art. 1384, 4e lid). De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de toezichthoudende leraar (zie 1).

De leraar (en bijgevolg ook de school) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).

Indien er kan worden aangetoond dat de leraar een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade. De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de leraar (zie 1). Indien de leraar tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer het gaat om een ontoereikend toezicht dat een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt in hoofde van de leraar) kan de school de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de leraar (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)

3. De ouders zijn aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit de fouten van de leerling, indien hij minderjarig is (art. 1384 B.W., 3e lid), tenzij zij de daad van hun kind onmogelijk konden beletten (ongeacht het feit dat het kind niet onder hun toezicht stond tijdens het schadegeval) (art. 1384 B.W., 5e lid). De leerling zal in dit laatste geval persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).

Marktpraktijken

- Een schoolbestuur van dienstverlenende school mag handelsactiviteiten verrichten, voor zover dit geen daden van koophandel zijn (i.e. het doel is loutere verrijking) en voor zover ze verenigbaar zijn met zijn onderwijsopdracht (art. 9 Codex SO)
- Reclame en sponsoring zijn slechts toegelaten wanneer zij niet onverenigbaar zijn met de pedagogische taken van de school, de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen en de verstrekte leermiddelen en activiteiten er vrij van blijven (art. 10 Codex SO)
- De verplichtingen opgenomen in de Wet Marktpraktijken (verboden praktijken, onrechtmatige bedingen, informatie aan de consument, etc.) dienen te worden nageleefd door de school.
- De wetgever heeft geen regeling inzake prijsbeleid ingesteld voor scholen. Bijgevolg heeft een school autonomie om een eigen prijsbeleid uit te werken, binnen grenzen van de regelgeving inzake handelspraktijken (oa geen willekeurige prijzen, voldoende informatieverstrekking) en het zorgvuldig bestuur. Uit de adviezen van de Commissie Zorgvuldig Bestuur blijkt dat minstens de kosten dienen te worden aangerekend: kostprijs van de grondstoffen/materialen en een bijkomend surplus voor o.a. het transport, voorraad, opslag, huur, enz.
- Marktverstoring en ongeoorloofde staatssteun zijn ons inziens zeer onwaarschijnlijk, aangezien (i) het zal gaan om kleinere/occasionele werkzaamheden op andere scholen (en niet bij privépersonen of ondernemingen) en (ii) men niet in concurrentie zal gaan met echte bedrijven (i.e. alleen in het kader van het lespakket, werken worden uitgevoerd door leerlingen (met weinig ervaring), onderwijs blijft de eerste prioriteit).
- De Commissie Zorgvuldig Bestuur (of de bevoegde rechter) kan op vraag van een belanghebbende oordelen of een handelsactiviteit van een school al dan niet geoorloofd is. De school kan zelf ook (voorafgaand) advies vragen bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur.

Naleven Wetgeving inzake Overheidsopdrachten (voor opdrachten boven EUR 8500)

*(Wet 15 juni 2006
betreffende de
overheidsopdrachten en
bepaalde opdrachten
voor werken, leveringen
diensten; Wet 17 juni*

De wetgeving inzake overheidsopdrachten is niet van toepassing indien de werken worden uitgevoerd door aanbestedende overheid zelf.

Bijvoorbeeld voor GO! scholen binnen eenzelfde scholengroep is de wet van overheidsopdrachten niet van toepassing. Wanneer de scholen aparte juridische entiteiten zijn (meestal vzw's) worden ze beide telkens beschouwd als een aparte aanbestedende overheid.

Er is alleen sprake van een overheidsopdracht indien een aanbestedende overheid werken laat uitvoeren, diensten laat verlenen of producten laat leveren door een andere partij (eventueel een andere aanbestedende overheid).

2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen diensten; de uitvoerende Koninklijke Besluiten van deze wetten)

B. Uitvoering

Afspraken: Voor de opstart van de praktijkles op verplaatsing is het aangewezen om schriftelijke afspraken te maken tussen de dienstontvangende en dienstverlenende school (hetzij de vakleerkracht en directie van eigen school). Meer concreet worden afspraken gemaakt over de uit te voeren werkzaamheden en de verantwoordelijkheden: De leerling wordt begeleid door de vakleerkracht, wie maakt en hoe gebeurt de evaluatie van de leerling en van het project, de periode van de uit te voeren werken, de aanlevering en betaling van het materiaal, en tijdstip en procedure van oplevering. Deze afspraken worden schriftelijk opgemaakt en ondertekend door beide partijen. In de regelgeving wordt een schriftelijke overeenkomst niet verplicht.

Ingeval de praktijkles wordt gegeven op een andere school van hetzelfde schoolbestuur, is het verplicht om een vestigingsplaats op te richten op de plaats van de andere school en dient deze nieuwe vestigingsplaats van de eigen school worden gemeld bij AgODi (Omzendbrief SO/2015/01). Deze melding kan op elk moment van het schooljaar (Omzendbrief SO42). Opgelet, een structuuronderdeel kan alleen erkend en gesubsidieerd zijn, indien de vestigingsplaatsen waar het structuuronderdeel wordt ingericht per schooljaar is vermeld in de dienstbrief van AgODi (Art. 14-15 Codex SO)

Beide scholen bepalen onderling wie het materiaal aanlevert. Op basis van de ervaring van TAC's en preventieadviseurs is het meest aangewezen dat de dienstverlenende school het materiaal zelf voorziet. De gemaakte kosten moeten minimaal aan de aankoopwaarde aangerekend worden aan de dienstontvangende school. (zie hierboven, bemerkingen inzake marktpraktijken en prijsbeleid)

Instructies: Zowel voor als tijdens de praktijkles dienen de leerlingen duidelijke instructies te krijgen van de vakleerkracht over de uit te voeren activiteiten en attitudes. De vakleerkracht geeft de praktijkles aan de leerlingen, moet bijsturen waar nodig en houdt toezicht.

C. Evaluatie en afwikkeling

Evaluatie: Nadat de praktijkles werd gegeven, zal de dienstontvangende school de geleverde dienst (op basis van de gemaakte afspraken) en samenwerking evalueren. Daarnaast zal de vakleerkracht ook de leerlingen evalueren of ze de competenties al dan niet zijn verworven. Beide evaluaties kunnen gebeuren via een evaluatieformulier. De vakleerkracht zal ook evalueren of dit scenario de leerlingen de vooropgestelde leerdoelstellingen heeft bereikt en zijn leerplan naar volgend schooljaar aanpassen of niet.

Afwikkeling: Tot slot zullen de gemaakte kosten worden gefactureerd aan de dienstontvangende school, conform de afspraken. Uit de adviezen van de Commissie Zorgvuldig Bestuur blijkt dat minstens de kosten dienen te worden aangerekend: kostprijs van de grondstoffen/materialen en een bijkomende mark-up voor o.a. het transport, voorraad, opslag, huur, enz.

D. Sterktes en zwaktes

ZWAKTES:

- De tijd en doorlooptijd kan een belemmering vormen, gezien praktijkles op verplaatsing enkel tijdens de schooluren kan doorgaan en slechts enkele uren per week kan worden gegeven.
- Recurrente werken zoals tuinonderhoud zijn moeilijker uit te voeren, omdat de praktijkles op verplaatsing vaak onvoldoende frequent kan worden georganiseerd.
- Formele afspraken zijn niet verplicht. Het is echter aangewezen dat beide scholen duidelijke afspraken maken.
- Dit scenario is moeilijker in te plannen in het lessenrooster dan stage.
- De dienstontvangende school moet voor eigen vervoer zorgen, en moet hierbij rekening houden met de grootte van de groep en het rijgeschiktheidsattest van de chauffeur.
- De organisatie van dit scenario is deels afhankelijk van de motivatie van leerkracht(en).
- Organisatorisch intensief.
- Dit scenario is organisatorisch voor TSO moeilijker dan BSO. Het aantal geschikte opdrachten zal lager zijn voor TSO.
- De praktijkles op verplaatsing wordt niet altijd georganiseerd met alle leerlingen van de klas, waardoor de vakleerkracht een andere activiteit dient te voorzien voor de andere leerlingen.

STERKTES:

- De haalbaarheid om dit scenario te organiseren binnen de scholen voor studierichtingen BSO/TSO en BuSO is hoog.
- De dienstontvangende school heeft een financieel voordeel, gezien de gepresteerde uren niet moeten worden betaald. Er kan eventueel ook een financieel voordeel zijn voor de dienstverlenende school, bijv. terugbetaling van de materiaalkosten.
- De leerlingen maken kennis met de reële werkomgeving.
- De motivatie van de leerlingen en leerkrachten/leerkrachtengroep verhoogt door hun betrokkenheid.
- Met dit scenario kunnen meerdere leerdoelstellingen worden behaald (bijv. plannen maken in PAV en projectmatig werken).
- De scholen hebben minder administratief werk in vergelijking tot de stage (bijv. geen stageverslag).
- De evaluatie van praktijkles is eenvoudiger dan stage. Het is niet verplicht om een overleg in te plannen.

5.2.2. Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van een ander schoolbestuur

Leerlingen van het **secundair onderwijs** (zowel TSO/BSO/DBSO als BuSO) in overeenstemming met het curriculum.

Op een **andere school** (secundair en niet-secundaire school) van een ander schoolbestuur.

Binnen de **schooluren**.

Overeenkomst tussen dienstverlenende en -ontvangende school (aanbevolen, niet verplicht).

Gereedschap en materiaal te voorzien door de dienstontvangende of dienstverlenende school.

Geen vergoeding te betalen aan de leerling.
Facturatie voor gemaakte kosten (ingeval van verschillende aanbestedende overheden).

Aansprakelijkheden

Toezichthouder: de leraar van de leerlingen

Dienstverlenende school

- **Strafrechtelijk** aansprakelijk.
- **Administratiefrechtelijk** aansprakelijk.
- **Aansprakelijk voor de kwaliteit van de werken en leveringen.**
- Verantwoordelijk voor zowel **foutieve plaatsing** als **foutieve productie en ontwerp**.

Voor alle betrokkenen gelden de regels van **regres** inzake **burgerrechtelijke aansprakelijkheid** voor andermans gedrag en voor eigen gedrag.

Praktische aspecten

Dienstontvangende school

- Moet zich **verzekeren voor schade** berokkend door hun eigen leerlingen.
- Informeert de dienstverlenende school over de resultaten van de risicoanalyse die een weerslag kunnen hebben op de uitvoering van de activiteiten door de dienstverlenende school, alsook over de preventiemaatregelen die de dienstontvangende school hieromtrent genomen heeft.
- Past de wet van overheidsopdrachten toe, tenzij de uitvoering gebeurt door een instelling van eenzelfde 'aangebestedende overheid'.

Dienstverlenende school

- Voert een **risicoanalyse** uit over de activiteiten die zij zal uitvoeren bij de dienstontvangende school.
- **Gezondheidstoezicht** is afhankelijk van het resultaat van de risicoanalyse.
- Informeert de dienstontvangende school over de resultaten van de risicoanalyse en de preventiemaatregelen die zij genomen heeft.
- Moet zich **verzekeren voor schade** berokkend door de leerling, door gebruik van gebrekkig materiaal en diensten.
- Sluit een **verzekering af voor de vakleraar** (burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand).
- **Ongevallen** op weg van of naar school gedekt door de schoolpolis.
- **Ongevallen** ten gevolge van arbeid van leerlingen op verplaatsing, gedekt door schoolpolis.

Definitie:

De **leerlingen, al dan niet in groep**, verplaatsen zich naar de andere school van **een ander schoolbestuur**, om praktijkles te volgen. De leerlingen volgen de instructies van **hun eigen vakleerkracht**.

Voorbeeld: De leerlingen plaatsen een kast op een andere school van een ander schoolbestuur, onder instructie van hun eigen vakleerkracht.

Andere voorbeelden:

- Maken en plaatsen van speeltuigen voor een basisschool.
- Groenonderhoud van de speelplaats en de parking bij een andere school.

A. Voorbereiding

Voorafgaand heeft de vakleerkracht **de leerdoelstellingen, te verwerven competenties** bepaald die de leerlingen dienen te verwerven **via de praktijkles** buiten het didactisch lokaal van de school. (zie hoofdstuk 4)

Wanneer kiezen voor dit scenario?

- ingeval de school zelf onvoldoende beschikt over oefenmateriaal binnen zijn eigen didactisch lokaal;
- bij voorkeur met de volledige klasgroep;
- praktijktaken met een laag risico;
- eigen gereedschap/machines is/zijn beschikbaar;
- leerkracht heeft zelf de competenties om instructies over de uit te voeren praktijktaken; en
- praktijktaken kunnen uitgevoerd worden tijdens de lessen;
- ...

Volgens de omzendbrief SO/2015/01 – 30/10/2016 is **praktijkles in een andere school** een praktijkles op verplaatsing.

In het geval de leraar van de eigen school de praktijkles geeft, dan wordt de locatie van die andere school als een vestigingsplaats van de eigen school beschouwd en is melding van ingebruikname van een nieuwe vestigingsplaats noodzakelijk. (Codex Secundair Onderwijs en omzendbrief SO 42).

Betrokkenen

Dienstontvangende school = school die leerlingen ontvangt van een andere school.

Dienstverlenende school = school die leerlingen praktijkles op verplaatsing laat volgen = werkgever.

Leerlingen

Vakleerkracht is de toezichthouder van de leerlingen

Ter voorbereiding zal de vakleerkracht de technische adviseur of directie de werkplek bezoeken en zijn verwachtingen van deze les bespreken.

Vervolgens zal er op twee niveaus een **risicoanalyse** moeten worden uitgevoerd.

Vooreerst zal de **dienstverlenende school** (bijgestaan door haar technische adviseur en/of preventieadviseur) een risicoanalyse uitvoeren met betrekking tot de geplande activiteiten. Deze risicoanalyse spitst zich toe op de risico's verbonden aan de activiteiten zelf, en de veiligheid en gezondheid van de leerlingen die de activiteiten zullen uitvoeren (cfr. **risico's verbonden aan de activiteiten**). In de risicoanalyse moet vermeld staan of het gezondheidstoezicht al dan niet moet toegepast worden.

De dienstverlenende school informeert de dienstontvangende school over de resultaten van deze risicoanalyse en de preventiemaatregelen die in uitvoering hiervan werden genomen. De dienstontvangende school kijkt toe dat de geaffecteerde leerlingen (bvb. eigen leerlingen die in de buurt van de werkzaamheden zullen aanwezig zijn) en/of personeelsleden op de hoogte gesteld worden van deze informatie.

Bovendien dient de **dienstontvangende school** (bijgestaan door haar technische adviseur en/of preventieadviseur) een risicoanalyse uit te voeren over de werkplek. De risicoanalyse van de dienstontvangende school heeft twee grote doelen: het beschermen van de eigen leerlingen en personeel ten aanzien van de uitvoering van de activiteiten door de dienstverlenende school, alsook het vaststellen van risico's eigen aan de werkplek/omgeving die een invloed zouden kunnen hebben op de activiteiten uitgevoerd door de dienstverlenende school (cfr. **risico's verbonden aan de omgeving**). De dienstontvangende school informeert de dienstverlenende school over de resultaten van deze risicoanalyse en de preventiemaatregelen die in uitvoering hiervan werden genomen. De dienstverlenende school kijkt toe dat de vakleerkracht en de betrokken leerlingen eveneens op de hoogte gesteld worden van deze informatie.

In het kader van deze uitwisseling van informatie maken de dienstverlenende en de dienstontvangende school verdere afspraken over de uit te voeren praktijkoefening, de periode, duurtijd, het materiaal (inclusief gereedschap, machines, grondstoffen), de aansprakelijkheden en verplaatsingsmogelijkheden. (Voor meer toelichting – zie B. Uitvoering).

Duur: Deze praktijkles wordt georganiseerd binnen de lessen.

Leerlingen: Deze praktijkles kan gegeven worden aan alle leerlingen van het secundair onderwijs.

Formaliteiten: Naast de risicoanalyse, moeten de betrokken scholen onderstaande aspecten omtrent aansprakelijkheden en verwachte verzekeringen doorlopen en toepassen.

Aansprakelijkheden en verzekeringen:

Welzijnswet

De dienstverlenende school moet de vereiste maatregelen nemen in het kader van het welzijnsrecht (voeren van een welzijnsbeleid door middel van een dynamisch risicobeheerssysteem, opstellen van een globaal preventieplan, jaarlijks actieplan, etc.).

Hoewel de Arbeidsongevallenwet niet van toepassing is in het kader van het voorliggende scenario, is de dienstverlenende school in het kader van de welzijnsreglementering toch verantwoordelijk voor de (administratieve) opvolging van de arbeidsongevallen (o.a. arbeidsongeval laten onderzoeken door iemand van de hiërarchische lijn, naargelang van de ernst van het arbeidsongeval ook een verslag opstellen en dit doorsturen naar de arbeidsinspectie, etc.).

(Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het

---

welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en ook Koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk)

Arbeidsongevallenwet

Niet van toepassing

**Verzekering
(leerling/materiaal/
diensten)**

Aangezien de Arbeidsongevallenwet niet van toepassing is, dient het schoolbestuur van de dienstverlenende school na te gaan of de schoolpolis:

- schadegevallen dekt die ontstaan als gevolg van arbeid van leerlingen op verplaatsing.
- de verplaatsing van de leerling dekt.
- ongevallen op weg van of naar de andere school dekt.

Indien er geen schoolpolis is voor de volledige scholengroep waartoe beide scholen behoren, kan het schoolbestuur van de dienstontvangende school tevens nagaan of de schoolpolis de schade dekt door de leerlingen berokkend. In principe dient deze schade evenwel gedekt te zijn door de schoolpolis van de aanbiedende school.

- Het is voor de koper van het materiaal (de aanbiedende of ontvangende school) aangeraden om zich te verzekeren inzake gebrekkig materiaal.
- Ingeval de leerkracht mits bezoldiging chauffeur is, moet de chauffeur een medische keuring (rijgeschiktheidsattest) hebben. (Besluitwet 30 december 1946 betreffende het bezoldigd vervoer van personen over de weg met autobussen en autocars)

Verzekering leraar

Het schoolbestuur van de dienstverlenende school dient een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand af te sluiten voor hun personeelsleden voor hun persoonlijke aansprakelijkheid. (art. 17bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 12bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs)

Personeelsleden van de school zijn tevens verzekerd voor arbeidsongevallen.

Deze verzekeringen zijn voldoende voor de werkzaamheden van de leerkracht.

(Wet 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector; KB 24 januari 1969 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk; Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; KB 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet)

Aansprakelijkheid school voor de kwaliteit van de werken

De dienstverlenende school is aansprakelijk indien er schade ontstaat uit een foute plaatsing of uit de foutieve productie en ontwerp van het product:

- Aansprakelijkheid van schoolbestuur als producent van een gebrekkig product. (Wet 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor produkten met gebreken)
- Verplichting om veilige producten en diensten te realiseren. (Wetboek economisch recht – art IX.2)
- Verplichtingen bij het in de handel brengen of in bedrijf stellen van machines. (Richtlijn 2006/42/EG; KB 12/08/2008 re op de markt brengen van machines; Gids voor de toepassing van de Machinerichtlijn 2006/42/EG)

Administratiefrechtelijke aansprakelijkheid (bijv. GAS-boete – zonder rechtbank)

Indien er geen strafrechtelijke vervolging wordt ingesteld, kunnen de inspectiediensten van de FOD WASO administratieve boetes opleggen aan de werkgever. (Artikel 101 e.v. Sociaal Strafwetboek)

Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor eigen gedrag (bij causaal verband tussen fout en schade)

De volgende personen kunnen persoonlijk burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit hun eigen fout. De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.

1. *De dienstverlenende school die aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout (1382 B.W.)*
2. *De leraar (of de directeur/TAC/ander personeelslid – indien zij een fout maken), die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)*
3. *De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout die onmogelijk kon worden belet door de toezichthouder (i.e. leraar) (art. 1384, 5^e lid BW, juncto art. 1382 BW)*

Als een fout kan onder andere worden gezien:

- Het overtreden van een wettelijke of reglementaire bepaling;
- het niet-handelen zoals een zorgvuldig persoon;
- het nalatig of onvoorzichtig zijn.

Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor andermans gedrag

De volgende personen kunnen burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit andermans fout (i.e. de fout van personen voor wie zij instaan). De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.

1. *De dienstverlenende school is aansprakelijk (art. 1384, 3e lid BW)*
  - voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leraar tijdens de uitoefening van zijn werk (ongeacht of de begeleidende werknemer persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld).
  - Wanneer de leraar aansprakelijk wordt gesteld voor de fout van de leerling onder zijn toezicht (zie 2).

Indien de leraar tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de leraar) kan de school de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de leraar (i.e. "regres")(art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen).

2. *De leraar is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leerling onder zijn toezicht. (art. 1384, 4e lid). De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de toezichthoudende leraar (zie 1).*

De leraar (en bijgevolg ook de school) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).

Indien er kan worden aangetoond dat de leraar een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade. De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de leraar (zie 1). Indien de leraar tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer het gaat om een ontoereikend toezicht dat een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt in hoofde van de leraar) kan de school de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de leraar (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)

3. *De ouders zijn aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit de fouten van de leerling, indien hij minderjarig is (art. 1384 B.W., 3e lid), tenzij zij de daad van hun kind onmogelijk konden beletten (ongeacht het feit dat het kind niet onder hun toezicht stond tijdens het schadegeval) (art. 1384 B.W., 5e lid). De leerling zal in dit laatste geval persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).*

Marktpraktijken

- Een schoolbestuur mag handelsactiviteiten verrichten, voor zover dit geen daden van koophandel zijn (i.e. het doel is loutere verrijking) en voor zover ze verenigbaar zijn met zijn onderwijsopdracht (art. 9 Codex SO).
- Reclame en sponsoring zijn slechts toegelaten wanneer zij niet onverenigbaar zijn met de pedagogische taken van de school, de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen en de verstrekte leermiddelen en activiteiten er vrij van blijven (art. 10 Codex SO).
- De verplichtingen opgenomen in de Wet Marktpraktijken (verboden praktijken, onrechtmatige bedingen, informatie aan de consument, etc.) dienen te worden nageleefd door de school.
- De wetgever heeft geen regeling inzake prijsbeleid ingesteld voor scholen. Bijgevolg heeft een school autonomie om een eigen prijsbeleid uit te werken, binnen grenzen van de regelgeving inzake handelspraktijken (o.a. geen willekeurige prijzen, voldoende informatieverstrekking) en het zorgvuldig bestuur. Uit de adviezen van de Commissie Zorgvuldig Bestuur blijkt dat minstens de kosten dienen te worden aangerekend: kostprijs van de grondstoffen/materialen en een bijkomend mark-up voor oa het transport, voorraad, opslag, huur, enz.
- Marktverstoring en ongeoorloofde staatssteun zijn ons inziens zeer onwaarschijnlijk, , aangezien (i) het zal gaan om kleinere/occasionele werkzaamheden op andere scholen (en niet bij privépersonen of ondernemingen) en (ii) men niet in concurrentie zal gaan met echte bedrijven (i.e. alleen in het kader van het lespakket, werken worden uitgevoerd door leerlingen (met weinig ervaring), onderwijs blijft de eerste prioriteit).
- De Commissie Zorgvuldig Bestuur (of de bevoegde rechter) kan op vraag van een belanghebbende oordelen of een handelsactiviteit van een school al dan niet geoorloofd is. De school kan zelf ook (voorafgaand) advies vragen bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur.

Naleven Wetgeving inzake Overheidsopdrachten (voor opdrachten boven EUR 8500)

(Wet 15 juni 2006 betreffende de overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen diensten; Wet 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen diensten; de uitvoerende Koninklijke Besluiten van deze wetten)

Aangezien de werken niet door de aanbestedende overheid zelf worden uitgevoerd, dient de wetgeving inzake de overheidsopdrachten te worden nageleefd voor opdrachten boven EUR 8.500.

De wetgeving inzake de overheidsopdrachten is niet van toepassing indien de school niet dient te betalen voor de werken.

Het betrekken van 1 of meer leerlingen voor het uitoefenen van de werken, kan als een gunningscriterium (art. 25 Wet 15 juni 2006) (maar niet als een selectiecriterium - art. 58 – 79 KB 15 juli 2011) worden opgenomen. Teneinde deze aanpak te laten slagen, dient een voldoende hoge weging te worden toegekend aan dit criterium.

B. Uitvoering

Afspraken: Voor de opstart van de praktijkles op verplaatsing is het aangewezen om schriftelijke afspraken te maken tussen de dienstontvangende en dienstverlenende school. Meer concreet worden afspraken gemaakt over de uit te voeren werkzaamheden en de verantwoordelijkheden: De leerling wordt begeleid door de vakleerkracht, wie maakt en hoe gebeurt de evaluatie van de leerling en van het project, de periode van de uit te voeren werken, de aanlevering en betaling van het materiaal, en tijdstip en procedure van oplevering. Deze afspraken worden schriftelijk opgemaakt en ondertekend door beide partijen. In de regelgeving wordt een schriftelijke overeenkomst niet verplicht.

Ingeval de praktijkles wordt gegeven op een andere school van een ander schoolbestuur, is het verplicht om een vestigingsplaats op te richten op de plaats van de andere school en dient deze nieuwe vestigingsplaats van de eigen school worden gemeld bij AgODi (Omzendbrief SO/2015/01). Deze melding kan op elk moment van het schooljaar (Omzendbrief SO42). Opgelet, een structuuronderdeel kan alleen erkend en gesubsidieerd zijn, indien de vestigingsplaatsen waar het structuuronderdeel wordt ingericht per schooljaar is vermeld in de dienstbrief van AgODi (Art. 14-15 Codex SO).

Beide scholen bepalen onderling wie het materiaal aanlevert. Op basis van de ervaring van TAC's en preventieadviseurs is het meest aangewezen dat de dienstverlenende school het materiaal zelf voorziet. De gemaakte kosten moeten minimaal aan de aankoopwaarde aangerekend worden aan de dienstontvangende school. (zie hierboven, bemerkingen inzake marktpraktijken en prijsbeleid)

Instructies: Zowel voor als tijdens de praktijkles dienen de leerlingen duidelijke instructies te krijgen van de vakleerkracht over de uit te voeren activiteiten en attitudes. De vakleerkracht geeft de praktijkles aan de leerlingen, moet bijsturen waar nodig en houdt toezicht.

C. Evaluatie en afwikkeling

Evaluatie: Nadat de praktijkles werd gegeven, zal de dienstontvangende school de geleverde dienst (op basis van de gemaakte afspraken) en samenwerking evalueren. Daarnaast zal de vakleerkracht ook de leerlingen evalueren of ze de competenties al dan niet hebben verworven. Beide evaluaties kunnen gebeuren via een evaluatieformulier. De vakleerkracht zal ook evalueren of dit scenario de leerlingen de vooropgestelde leerdoelstellingen heeft bereikt.

Afwikkeling: Tot slot zullen de gemaakte kosten worden gefactureerd aan de dienstontvangende school, conform de afspraken. Uit de adviezen van de Commissie Zorgvuldig Bestuur blijkt dat minstens de kosten dienen te worden aangerekend: kostprijs van de grondstoffen/materialen en een bijkomend mark-up voor o.a. het transport, voorraad, opslag, huur, enz.

D. Sterktes en zwaktes

STERKTES:

- De haalbaarheid om dit scenario te organiseren binnen de scholen voor studierichtingen BSO/TSO en BuSO is hoog.
- De dienstontvangende school heeft een financieel voordeel, gezien de gepresteerde uren niet moeten worden betaald. Er kan eventueel ook een financieel voordeel zijn voor de dienstverlenende school, bijv. terugbetaling van de materiaalkosten.
- De leerlingen maken kennis met de reële werkomgeving.
- De motivatie van de leerlingen en leerkrachten/leerkrachtengroep verhoogt door hun betrokkenheid.
- Met dit scenario kunnen meerdere leerdoelstellingen worden behaald (bijv. plannen maken in PAV en projectmatig werken)
- De scholen hebben minder administratief werk in vergelijking tot de stage (bijv. geen stageverslag).
- Dienstverlenende school met veel opleidingen hebben grotere draagkracht en meer flexibiliteit
- De evaluatie van praktijkles is eenvoudiger dan stage. Het is niet verplicht om een overleg in te plannen.

ZWAKTES:

- De tijd en doorlooptijd kan een belemmering vormen, gezien praktijkles op verplaatsing enkel tijdens de schooluren kan doorgaan en slechts enkele uren per week kan worden gegeven.
- Recurrente werken zoals tuinonderhoud zijn moeilijker uit te voeren, omdat de praktijkles op verplaatsing vaak onvoldoende frequent kan worden georganiseerd.
- Formele afspraken zijn niet verplicht. Het is echter aangewezen dat beide scholen duidelijke afspraken maken.
- Dit scenario is moeilijker in te plannen in het lessenrooster dan stage.
- De dienstontvangende school moet voor eigen vervoer zorgen, en moet hierbij rekening houden met de grootte van de groep en het rijgeschiktheidsattest van de chauffeur.
- De organisatie van dit scenario is deels afhankelijk van de motivatie van leerkracht(en).
- Organisatorisch intensief
- Dit scenario is organisatorisch voor TSO moeilijker dan BSO. Het aantal geschikte opdrachten zal lager zijn voor TSO.
- De praktijkles op verplaatsing wordt niet altijd georganiseerd met alle leerlingen van de klas, waardoor de vakleerkracht een andere activiteit dient te voorzien voor de andere leerlingen.
- DBSO-leerlingen volgen meestal niet in groep les, maar individueel praktijkles.
- Wanneer de dienstontvangende school niet van hetzelfde schoolbestuur is, dan kan ontevredenheid over de geleverde diensten leiden tot schadevergoedingen.

5.2.3. Scenario 3: Stage

Leerlingen minstens 16 jaar of vanaf 15 jaar en reeds 1ste en 2de jaar van het secundair onderwijs hebben voltooid (zowel BSO/TSO als BuSO OV3), in overeenstemming met het curriculum.

Op een **school** (secundair en niet-secundaire school) via een derde, stagegever.

Lestijd is gelijkgesteld met **arbeidstijd**.

Gereedschap en materiaal te voorzien door de derde, de stagegever.

Geen vergoeding voor de prestaties van de leerling, maar wel een mogelijke **onkostenvergoeding**.

Geen marktpraktijken – De school oefent geen handelsactiviteiten uit.

Overeenkomsten:

- tussen dienstverlenende en -ontvangende school voor de uitvoering van de werkzaamheden (aanbevolen, niet verplicht);
- een stageovereenkomst met derde, stagegever.

Aansprakelijkheden

Toezichthouder: de stagegever en –mentor

Leerkracht: algemeen toezicht bij stagebezoek

Stagegever

- **Strafrechtelijk** aansprakelijk.
- **Administratiefrechtelijk** aansprakelijk.
- Aansprakelijk voor de kwaliteit van de werken en leveringen.

Voor alle betrokkenen gelden de regels van **regres** inzake **burgerrechtelijke aansprakelijkheid** voor andermans gedrag en voor eigen gedrag.

Praktische aspecten

Stagegever

- Voert **risicoanalyse** (werkpostfiche) uit over de activiteiten die hij zal uitvoeren bij de dienstontvangende school.
- Informeert de dienstontvangende en dienstverlenende school over de resultaten van de risicoanalyse en de preventiemaatregelen die werden genomen.
- Is verantwoordelijk voor **gezondheidstoezicht** van de stagiair.
- **Verzekert zich voor de schade** berokkend door de leerling, of door gebruik van gebrekkig materiaal en gebrekkige diensten.
- Neemt de noodzakelijk **preventiemaatregelen**.

Dienstontvangende school

- Informeert stagegever over de resultaten van de risicoanalyse die een weerslag kunnen hebben op de uitvoering van de activiteiten door de stagegever, alsook over de preventiemaatregelen die de dienstontvangende school hieromtrent genomen heeft.
- Respecteren van de wet **overheidsopdrachten**
- Is verantwoordelijk voor bestek, gunning en gunningsbrief.
- Eén van de **gunningscriteria** in het bestek betreft het inzetten van stagiairs van een bepaalde school voor het uitvoeren van de aanbestede werken

Dienstverlenende school

- **Verzekert de vakleraar** (burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand).
- Sluit een **arbeidsongevallenverzekering voor de leerkracht (verplicht)**
- Sluit een **arbeidsongevallenverzekering voor de leerling (verplicht)**.
- **Ongevallen** van de leerlingen op weg van of naar de stagegever dienen gedekt te zijn door de schoolpolis.

Definitie:

Een dienstontvangende school wil infrastructuurwerken laten uitvoeren met medewerking van leerlingen maar onder toezicht van een derde.

Bijvoorbeeld omdat de dienstverlenende school niet de nodige gereedschappen of stijgmateriaal heeft of omdat de werken een risico inhouden dat gebruikelijk niet door scholen wordt gedragen. Hiertoe zet de dienstontvangende school, na overleg met de dienstverlenende school, **een bestek** in de markt. **Eén van gunningscriteria** in het bestek betreft het inzetten van stagiairs van de dienstverlenende school voor het uitvoeren van de aanbestede werken. M.a.w. de derde, die de opdracht gegund krijgt, zal voor de uitvoering van de infrastructuurwerken op de dienstontvangende school leerlingen van de dienstverlenende school als stagiairs gebruiken.

Deze leerlingen zullen **arbeid** verrichten in een **reële arbeidsomgeving bij een werkgever**. Ze volgen de instructies van de werkgever (i.e. stagegever), en verrichten daadwerkelijk arbeid in **gelijkaardige omstandigheden als de werknemers** in dienst van die werkgever.

Voorbeeld: De gevel van de hoogbouw van een dienstontvangende school moet geschilderd worden. Voor de uitvoering van deze werken dient hij beroep te doen op een derde omdat de dienstverlenende school, waarmee de dienstontvangende school wil samenwerken, niet de nodige gereedschappen of stijgmateriaal heeft. De dienstontvangende school heeft een bestek in de markt gezet, met onder meer een gunningscriterium over het gebruik van stagiairs uit de dienstverlenende school. Een schildersbedrijf met gekeurd stijgmateriaal was bereid om te werken met stagiairs van de dienstverlenende school en heeft de opdracht toegewezen gekregen. De stagiairs hebben onder instructie van de derde en gebruikmakend van zijn stijgmateriaal de gevel van de hoogbouw geschilderd.

Volgens de omzendbrief
SO/2015/01 – 30/10/2016 is
stage:

individuele leerlingen (niet in groep), buiten een vestigingsplaats van de school, in **een reële arbeidsomgeving** bij een werkgever, en **onder gezag van een werkgever**, onder gelijkaardige omstandigheden als reguliere werknemers van die werkgever, waarbij effectieve arbeid verricht wordt, met de bedoeling beroepservaring op te doen (Codex SO, art. 3, 17°/2 en Koninklijk besluit van 21 september 2004).

A. Voorbereiding

Voorafgaand heeft de vakleerkracht de leerdoelstellingen, te verwerven competenties bepaald die de leerlingen dienen te verwerven in een reële werkomgeving, nl. stage. (zie hoofdstuk 4)

Wanneer kiezen voor dit scenario?

- De dienstontvangende school is bereid de werken te laten uitvoeren met leerlingen;
- De aard van de werken vereisen tussenkomst van een derde, hetzij omwille van:
  - de specificiteit van de gereedschappen, materialen;
  - specifieke knowhow;
  - noodzaak aan gekeurde oplevering;
  - verzekering van bepaalde risico's;
  - ...
- Grootte van de opdracht die de capaciteit van de dienstverlenende school overstijgt;
- Scherpe opleverdatum;
- De opdracht kan uitgevoerd worden tijdens de arbeidsuren, maar buiten de lessen;
- ...

Eénmaal de opdracht is gegund aan de derde, stagegever, zal er op twee niveaus een **risicoanalyse** moeten worden uitgevoerd.

Vooreerst voert de **stagegever** (bijgestaan door zijn preventieadviseur) de risicoanalyse uit met betrekking tot de geplande activiteiten. Deze risicoanalyse spitst zich toe op de risico's verbonden aan de activiteiten zelf, en de veiligheid en gezondheid van de stageleerlingen die de activiteiten zullen uitvoeren (cfr. **risico's verbonden aan de activiteiten**). In de risicoanalyse moet vermeld staan of het gezondheidstoezicht al dan niet moet toegepast worden.

De stagegever heeft de verplichting om zowel de dienstontvangende school als aan de dienstverlenende school (i.e. de school van de stageleerlingen) te informeren over de resultaten van de risicoanalyse en de preventiemaatregelen die in uitvoering hiervan werden genomen. De stagegever brengt ook de betrokken stageleerlingen op de hoogte van de genomen preventiemaatregelen. Indien er een gezondheidstoezicht noodzakelijk is, zal dit worden uitgeoefend door de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer van de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk van de stagegever of van de dienstverlenende school.

Na het ontvangen van de resultaten van de risicoanalyse en de preventiemaatregelen genomen door de stagegever, kijkt de dienstontvangende school toe dat de geaffecteerde leerlingen (bvb. eigen leerlingen die in de buurt van de werkzaamheden zullen aanwezig zijn) en/of personeelsleden op de hoogte gesteld worden van deze informatie.

Daarenboven zal de **dienstontvangende school** (bijgestaan door haar technische adviseur en/of preventieadviseur) verplicht de risicoanalyse uitvoeren over de werkplek. De risicoanalyse van de dienstontvangende school heeft twee grote doelen: het beschermen van de eigen leerlingen en personeel ten aanzien van de uitvoering van de activiteiten door de stagegever en de stageleerlingen, alsook het vaststellen van risico's eigen aan de werkplek/omgeving die een invloed zouden kunnen hebben op de activiteiten uitgevoerd door de stagegever (cfr. **risico's verbonden aan de omgeving**). De dienstontvangende school informeert de stagegever over de resultaten van deze risicoanalyse en de preventiemaatregelen die in uitvoering hiervan werden genomen. De stagegever kijkt toe dat de betrokken stageleerlingen eveneens op de hoogte gesteld worden van deze informatie.

Betrokkenen

Dienstontvangende school = school die leerlingen ontvangt van een andere school.

Dienstverlenende school = school die leerlingen praktijkervaring laat volgen.

Derde = bedrijf = werkgever = stagegever en stagementor = toezichthouder van de leerlingen

Leerling(en)

Stagebegeleider = tussenpersoon tussen de stagegever en de school

Duur: Stage wordt toegestaan tijdens verlofperiodes, week- en zaterdag, maar niet op zon- en feestdagen. De lestijden worden omgezet in arbeidstijd, maximaal 8 uur per dag. Op de bepalingen inzake arbeidsduur zijn in restrictieve gevallen afwijkingen mogelijk. Daarnaast kan stage in blokstage of onder de vorm van alternerende stage worden georganiseerd.

Leerlingen: Stage kan gevolgd worden door alle leerlingen van het secundair onderwijs, die minstens 16 jaar of vanaf 15 jaar en reeds 1de en 2de jaar van het secundair onderwijs hebben voltooid. Zowel leerlingen van BSO, TSO als BuSO OV3 komen hiervoor in aanmerking. De leerlingen worden gelijkgesteld als de werknemers van de stagegever.

Formaliteiten: In de verdere voorbereiding van stage moeten de stagegever en beide scholen nagaan of alle aansprakelijkheden worden gedekt en of bijkomende verzekeringen moeten afgesloten worden. De onderstaande tabel omvat een overzicht van aansprakelijkheden en verwachte verzekeringen.

Aansprakelijkheden en verzekeringen:

Welzijnswet	<p>De stagegever moet de vereiste maatregelen nemen in het kader van het welzijnsrecht (voeren van een welzijnsbeleid door middel van een dynamisch risicobeheerssysteem, opstellen van een globaal preventieplan, jaarlijks actieplan, etc.).</p> <p>De stagegever is ook verantwoordelijk voor de (administratieve) opvolging van de arbeidsongevallen (o.a. arbeidsongeval laten onderzoeken door iemand van de hiërarchische lijn, naargelang van de ernst van het arbeidsongeval ook een verslag opstellen en dit doorsturen naar de arbeidsinspectie, etc.).</p> <p>(Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en ook Koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk).</p>
Arbeidsongevallenwet	Ja, van toepassing.
Verzekering (leerling/materiaal/diensten)	<ul style="list-style-type: none"> • Het is voor de stagegever aangeraden om een verzekering af te sluiten voor de schade door de leerling berokkend en inzake gebrekkig materiaal. • Het schoolbestuur dient een arbeidsongevallenverzekering af te sluiten voor haar stagiairs (Artikel 1, 8°, koninklijk besluit van 25 oktober 1971 tot uitbreiding van het toepassingsgebied en tot vaststelling van de bijzondere regels in verband met de toepassing van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.). • Aangezien de arbeidsongevallenverzekering voor stagiairs geen ongevallen dekt op weg naar of van de stageplaats, waakt het schoolbestuur erover dat deze gedekt zijn door de schoolverzekering.
Verzekering leraar (vakleraar & stagebegeleider)	Het schoolbestuur dient een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand af te sluiten voor hun personeelsleden voor hun persoonlijke aansprakelijkheid. (art. 17bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 12bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs).

Personeelsleden van de school zijn tevens verzekerd voor arbeidsongevallen (Wet 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector; KB 24 januari 1969 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk; Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; KB 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet).

Deze verzekeringen zijn voldoende voor de werkzaamheden van de stagebegeleider/leerkracht/trajectbegeleider.

Aansprakelijkheid school voor de kwaliteit van de werken	Neen - De stagegever is aansprakelijk voor de kwaliteit van de werken.
Administratief-rechtelijke aansprakelijkheid (bijv. GAS-boete - zonder rechtbank)	Indien er geen strafrechtelijke vervolging wordt ingesteld, kunnen de inspectiediensten van de FOD WASO administratieve boetes opleggen aan de werkgever. (Artikel 101 e.v. Sociaal Strafwetboek).
Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor eigen gedrag (bij causaal verband tussen fout en schade)	<p>De volgende personen kunnen persoonlijk burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit hun eigen fout. De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De stagegever, die aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout (1382 B.W.). 2. De stagementor (of stagebegeleider - wanneer hij aanwezig is op de stageplaats; of de directeur/TAC/ander personeelslid - indien zij een fout maken), die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen). 3. De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 123/20 Codex Secundair Onderwijs). <p>Als een fout kan onder andere worden gezien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het overtreden van een wettelijke of reglementaire bepaling; • het niet-handelen zoals een zorgvuldig persoon; • het nalatig of onvoorzichtig zijn.

Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor andermans gedrag

De volgende personen kunnen burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit andermans fout (i.e. de fout van personen voor wie zij instaan). De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.

1. *De stagegever is aansprakelijk (art. 1384, 3e lid BW)*
  - voor de schade voortvloeiend uit fouten van de stagementor tijdens de uitoefening van zijn werk (ongeacht of de stagementor persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld).
  - Wanneer de stagementor aansprakelijk wordt gesteld voor de fout van de leerling onder zijn toezicht (zie 2).

Indien de stagementor tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de stagementor), kan de stagegever de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de stagementor (i.e. "regres") (art. 18 WAO).

2. *De stagementor is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leerling onder zijn toezicht. (art. 1384, 4e lid). De stagegever zal evenwel aansprakelijk zijn voor de stagementor (zie 1).*

De stagementor (en bijgevolg ook de stagegever) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout, indien deze een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt. (art. 123/20 Codex Secundair Onderwijs).

Indien er kan worden aangetoond dat de stagementor een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade (art. 1382 BW). De stagegever zal evenwel aansprakelijk zijn voor de stagementor (zie 1). Indien de stagementor tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer het gaat om een ontoereikend toezicht dat een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt in hoofd van de stagementor), kan de stagegever de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de stagementor. (art. 18 WAO).

Indien de leerling tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de leerling), kan de stagegever, desgevallend de stagementor, de schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de leerling of zijn ouders (i.e. "regres") (art. 123/20 Codex Secundair Onderwijs).

-
3. *De ouders zijn aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de leerling, indien hij minderjarig is (art. 1384 B.W., 3e lid; art. 123/20 Codex Secundair Onderwijs), tenzij zij de daad van hun kind onmogelijk konden beletten (ongeacht het feit dat het kind niet onder hun toezicht stond tijdens het schadegeval) (art. 1384 B.W., 5e lid). De leerling zal in dit laatste geval persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).*

Indien de arbeidsongevallenverzekering tussenkomt, genieten school, stagegever, stagementor en toezichthouders van burgerrechtelijke immuniteit. Dit wil zeggen dat de leerling tegen hen geen bijkomende vordering tot schadevergoeding kan instellen, tenzij er sprake is van opzet in hoofde van de school, stagegever, stagementor of toezichthouder.

Indien de stagebegeleider aanwezig is op de stageplaats op het ogenblik dat het schadeverwekkend voorval zich voordoet en indien de stagebegeleider de daad die de schade veroorzaakt heeft, had kunnen beletten, bestaat de mogelijkheid dat hij (mede) aansprakelijk wordt gesteld. Dit wordt behandeld zoals de aansprakelijkheid van de leraar (zie scenario 1).

Marktpraktijken

De regelgeving inzake marktpraktijken is niet van toepassing, aangezien de school zelf geen handelsactiviteiten stelt.

Naleven Wetgeving inzake Overheidsopdrachten (voor opdrachten boven EUR 8500)

*(Wet 15 juni 2006
betreffende de
overheidsopdrachten en
bepaalde opdrachten
voor werken, leveringen
diensten; Wet 17 juni 2013
betreffende de
motivering, de informatie
en de rechtsmiddelen
inzake
overheidsopdrachten en
bepaalde opdrachten
voor werken, leveringen
diensten; de uitvoerende
Koninklijke Besluiten van
deze wetten)*

Aangezien de werken niet door de aanbestedende overheid zelf worden uitgevoerd, dient de wetgeving inzake de overheidsopdrachten te worden nageleefd voor opdrachten boven EUR 8.500. De wetgeving inzake de overheidsopdrachten is niet van toepassing indien de school niet dient te betalen voor de werken.

Het betrekken van 1 of meer leerlingen voor het uitoefenen van de werken, kan als een gunningscriterium (art. 25 Wet 15 juni 2006) (maar niet als een selectiecriterium - art. 58 – 79 KB 15 juli 2011) worden opgenomen. Teneinde deze aanpak te laten slagen, dient een voldoende hoge weging te worden toegekend aan dit criterium.

B. Uitvoering

Afspraken: Voor de aanvang van de stage moet een stageovereenkomst afgesloten worden tussen 3 partijen: de stagegever, de school en de stagiair. Deze overeenkomst wordt door elke partij ondertekend en wordt in zoveel exemplaren als er partijen zijn opgesteld. Verder heeft deze overeenkomst slechts betrekking op één leerling in één schooljaar. In het geval een groot aantal leerlingen aan eenzelfde stagegever worden toegewezen, is het toegelaten om als school één overeenkomst te sluiten met deze stagegever waarop alle betrokken leerlingen met hun overeenkomstige gegevens worden vermeld. Tussen de school en elke leerling wordt daarnaast een individuele overeenkomst afgesloten, waarin naar de ene overeenkomst tussen de school en de stagegever wordt verwezen. Beide luiken vormen dan de "globale" overeenkomst. Deze werkwijze moet de administratieve last inperken. Nog een andere optie is om te werken met één tripartite overeenkomst maar waarbij de leerlingen ieder afzonderlijk tekenen in een gepersonaliseerde bijlage. De overheid biedt een model voor een stageovereenkomst aan (zie omzendbrief SO/2015/01). Het is niet verplicht om dit model te gebruiken. Er zijn wel een aantal verplichte onderdelen die dienen te worden opgenomen in een stageovereenkomst (opgesomd in Omzendbrief SO/2015/01).

Daarna neemt de leerling of de stagebegeleider contact op met de stagegever en maakt concrete afspraken over de aanvang van de stage, de leerdoelstellingen van de leerling. Hierbij wordt praktische informatie uitgewisseld.

Daarnaast worden de wensen en verwachtingen onderling afgesproken tussen de leerling en stagebegeleider, en worden de wijze van begeleiding, de voortgang en bijsturing besproken. Hierbij worden de volgende afspraken gemaakt:

- afspraken over de inhoud van de stage, de frequentie en tijdstip van begeleidingsgesprekken van de leerling met de stagementor;
- afspraken over de tussen- en eindevaluatie en de beoordeling van de stage, ook over de daarbij te gebruiken formulieren.

Instructies: Zowel voor als tijdens de stage dienen de leerlingen duidelijke instructies te krijgen van de stagementor over de uit te voeren activiteiten, de verwerving van kennis en het aanleren van attitudes. Het is aangewezen dat de stagementor aanwezig is bij het onthaal en dat hij de stagiair voorstelt aan de medewerkers. Hierbij licht hij ook de preventieve maatregelen en de regels van de organisatie toe (o.a. parking, maaltijd,...).

Meestal zal de vakleerkracht optreden als stagebegeleider. Hij zal op gespreide momenten aanwezig zijn op de stageplaats. Hij houdt enkel algemeen toezicht op de stageplaats. Het is aangewezen dat de stagiair op geregelde tijdstippen zijn ervaringen bespreekt met de stagebegeleider.

C. Evaluatie en afwikkeling

Evaluatie: De evaluatie van de stage gebeurt niet enkel op het einde van de stage, maar ook tussentijds. Deze evaluatie gebeurt in constructief overleg met de stagementor, terwijl de eindverantwoordelijkheid voor de stagebeoordeling bij de stagebegeleider ligt. De stagementor evalueert of de stagiair de leerdoelstellingen heeft bereikt, zijn takenpakket heeft vervuld en beoordeelt ook de werkhouding van de stagiair.

Naast deze evaluatie, beoordeelt de dienstontvangende school of de uitgevoerde werkzaamheden in overeenstemming zijn met haar verwachtingen.

Afwikkeling: Tot slot zal de stagegever de in de gunningsbrief afgesproken prijs factureren aan de dienstontvangende school. De stagiair ontvangt geen vergoeding voor zijn prestaties, maar kan wel een onkostenvergoeding ontvangen.

D. Sterktes en zwaktes

STERKTES:

- De aansprakelijkheid van de dienstverlenende school daalt in vergelijking met scenario praktijkles op verplaatsing. De aansprakelijkheden zijn grotendeels toegewezen aan de stagegever.
- De dienstontvangende school heeft een financieel voordeel, gezien de gepresteerde uren van leerlingen niet moeten worden betaald.
- Dit scenario biedt de mogelijkheid om meer stagebedrijven te vinden.
- Voor dit scenario bestaat een duidelijk wettelijk kader.

ZWAKTES:

- Het opzet van dit scenario is complex.
- Dit scenario zal enkel van toepassing zijn voor specifieke situaties.
- Het vereist veel administratie: stageovereenkomst, gunningsbrief, bestek.

5.2.4. Scenario 4: Tewerkstelling DBSO

DBSO Leerlingen met arbeidsdeelname.

Op een **school** (secundair en niet-secundaire school) via een derde, de werkgever.

Lestijd is gelijkgesteld met arbeidstijd. De werken worden uitgevoerd tijdens hun wekelijkse 3 praktijkdagen.

Gereedschap en materiaal te voorzien door de derde.

Een vergoeding voor de prestaties van de leerlingen.

Geen marktpraktijken – De school oefent geen handelsactiviteiten uit.

Overeenkomsten:

- tussen dienstverlenende en -ontvangende school voor de uitvoering van de werkzaamheden (aanbevolen, niet verplicht);
- Overeenkomst Alternierende opleiding Of Deeltijds arbeidsovereenkomst met werkgever.

Aansprakelijkheden

*Toezichthouder: derde - Trajectbegeleider:
algemeen toezicht bij werkplekbezoek*

Derden

- **Strafrechtelijk** aansprakelijk.
- **Administratiefrechtelijk** aansprakelijk.
- Aansprakelijk voor de **kwaliteit** van de werken en leveringen.

Voor alle betrokkenen gelden de regels van **regres** inzake **burgerrechtelijke aansprakelijkheid** voor andermans gedrag en voor eigen gedrag.

Praktische aspecten

Derden (=privé-onderneming/vzw)

- Voert **risicoanalyse** (werkpostfiche) uit over de activiteiten die hij zal uitvoeren bij de dienstontvangende school.
- Informeert de dienstontvangende en dienstverlenende school over de resultaten van de risicoanalyse en de preventiemaatregelen die werden genomen.
- Is verantwoordelijk voor **gezondheidstoezicht** van de leerling.
- Sluit een **arbeidsongevallenverzekering af voor de leerling.**
- **Verzekert zich voor de schade** berokkend door de leerling, of door gebruik van gebrekkig materiaal en gebrekkige diensten.
- Neemt de noodzakelijk **preventiemaatregelen.**

Dienstontvangende school

- **Informeert** de derde over de resultaten van de risicoanalyse die een weerslag kunnen hebben op de uitvoering van de activiteiten door de stagegever, alsook over de preventiemaatregelen die de dienstontvangende school hieromtrent genomen heeft.
- Respecteren van de wet **overheidsopdrachten.**
- Is verantwoordelijk voor bestek, gunning en gunningsbrief.
- Eén van de **gunningscriteria** in het bestek betreft het inzetten van stagiairs van een bepaalde school voor het uitvoeren van de aanbestede werken.

Dienstverlenende school

- **Verzekert de vakleraar** (burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand).
- Sluit een **arbeidsongevallenverzekering voor de leerkracht (verplicht).**
- **Ongevallen** van de leerlingen op weg van of naar de stagegever dienen gedekt te zijn door de schoolpolis.
- School informeert over de preventieve maatregelen aan derde.

Definitie:

Een dienstontvangende school wil infrastructuurwerken laten uitvoeren met **medewerking van leerlingen** maar **onder toezicht van een derde**. Bijvoorbeeld omdat de dienstverlenende school niet de nodige gereedschappen of stijgmateriaal heeft of omdat de werken een risico inhouden dat gebruikelijk niet door scholen wordt gedragen. Hiertoe zet de dienstontvangende school, na overleg met de dienstverlenende school, **een bestek** in de markt. **Eén van gunningscriteria** in het bestek betreft het inzetten van DBSO leerlingen van de dienstverlenende school voor het uitvoeren van de aanbestede werken. M.a.w. de derde, die de opdracht gegund krijgt, zal voor de uitvoering van de infrastructuurwerken op de dienstontvangende school DBSO leerlingen van de dienstverlenende school als werknemers gebruiken.

Deze leerlingen zullen **arbeid** verrichten in een **reële arbeidsomgeving bij een werkgever**. Ze volgen de instructies van de werkgever, en verrichten daadwerkelijk arbeid in **gelijkaardige omstandigheden als de werknemers** in dienst van die werkgever.

Voorbeeld: De gevel van de hoogbouw van een dienstontvangende school moet geschilderd worden. Voor de uitvoering van deze werken dient de school beroep te doen op een derde omdat de dienstverlenende school, waarmee de dienstontvangende school wil samenwerken, niet de gepaste stijgmateriaal heeft. De dienstontvangende school heeft een bestek in de markt gezet, met onder meer een gunningscriterium over het gebruik van DBSO leerlingen uit de dienstverlenende school. Een schildersbedrijf met gekeurd stijgmateriaal was bereid om te werken met DBSO leerlingen van de dienstverlenende school en heeft de opdracht toegewezen gekregen. De DBSO leerlingen hebben onder instructie van de derde en gebruikmakend van zijn stijgmateriaal de gevel van de hoogbouw geschilderd.

Volgens het Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen is deeltijds beroepsonderwijs een opleidingsvorm van afwisselend werken en leren in kader van deeltijds leerplichtonderwijs vanaf de leeftijd van 15 of 16 jaar.

- Als de jongere op jaarbasis gemiddeld **meer dan 20u/week** op de werkplek doorbrengt, geldt de Overeenkomst Alternerende Opleiding.
- Als de jongere op jaarbasis gemiddeld **minder dan 20u/week** op de werkplek doorbrengt, sluit je een deeltijdse arbeidsovereenkomst af.
- Als de jongere op jaarbasis gemiddeld **minder dan 20u/week** op de werkplek doorbrengt én deze tewerkstelling plaatsvindt in een onderneming uit de non-profitsector waarvoor de vermindering in het kader van de **sociale maribel** geldt, dan kan een deeltijdse arbeidsovereenkomst sociale maribel afgesloten worden. Dit is een bipartite overeenkomst die je afsluit met de leerling.

A. Voorbereiding

Voorafgaand heeft de vakleerkracht de leerdoelstellingen, te verwerven competenties bepaald die de leerlingen dienen te verwerven in een reële werkomgeving. (zie hoofdstuk 4)

Wanneer kiezen voor dit scenario?

- De dienstontvangende school is bereid de werken te laten uitvoeren met leerlingen;
- De aard van de werken vereisen tussenkomst van een derde, hetzij omwille van:
  - de specificiteit van de gereedschappen, materialen;
  - specifieke knowhow;
  - noodzaak aan gekeurde oplevering;
  - verzekering van bepaalde risico's;
  - ...
- Grootte van de opdracht die de capaciteit van de dienstverlenende school overstijgt;
- Scherpe opleverdatum;
- De opdracht kan uitgevoerd worden tijdens de arbeidsuren, maar buiten de uren;
- ...

Eénmaal de opdracht is gegund aan de derde, zal er op twee niveaus een **risicoanalyse** moeten worden uitgevoerd.

Vooreerst voert de **derde** (bijgestaan door zijn preventieadviseur) de risicoanalyse uit met betrekking tot de geplande activiteiten. Deze risicoanalyse spitst zich toe op de risico's verbonden aan de activiteiten zelf, en de veiligheid en gezondheid van de leerlingen die de activiteiten zullen uitvoeren (cfr. **risico's verbonden aan de activiteiten**). In de risicoanalyse moet vermeld staan of het gezondheidstoezicht al dan niet moet toegepast worden.

De derde informeert de dienstontvangende school over de resultaten van de risicoanalyse en de preventiemaatregelen die in uitvoering hiervan werden genomen. De derde brengt ook de betrokken leerlingen op de hoogte van de genomen preventiemaatregelen.

Na het ontvangen van de resultaten van de risicoanalyse en de preventiemaatregelen genomen door de derde, kijkt de dienstontvangende school toe dat de geaffecteerde leerlingen (bvb. eigen leerlingen die in de buurt van de werkzaamheden zullen aanwezig zijn) en/of personeelsleden op de hoogte gesteld worden van deze informatie.

Daarenboven zal de **dienstontvangende school** (bijgestaan door haar technische adviseur en/of preventieadviseur) verplicht de risicoanalyse uitvoeren over de werkplek. De risicoanalyse van de dienstontvangende school heeft twee grote doelen: het beschermen van de eigen leerlingen en personeel ten aanzien van de uitvoering van de activiteiten door de derde en de DBSO-leerlingen, alsook het vaststellen van risico's eigen aan de werkplek/omgeving die een invloed zouden kunnen hebben op de activiteiten uitgevoerd door de derde (cfr. **risico's verbonden aan de omgeving**). De dienstontvangende school informeert de derde over de resultaten van deze risicoanalyse en de preventiemaatregelen die in uitvoering hiervan werden genomen. De derde kijkt toe dat de betrokken leerlingen eveneens op de hoogte gesteld worden van deze informatie.

Betrokkenen

Dienstontvangende school = school die leerlingen ontvangt van een andere school.

Dienstverlenende school = school die leerlingen praktijkervaring laat volgen.

Derde = privé-onderneming, vzw = mentor = toezichthouder van de leerlingen

---

Trajectbegeleider = begeleiding van de leerling

DBSO leerling(en)

Duur: Drie dagen in de werkweek kunnen leerlingen tewerk worden gesteld bij een privé-onderneming of non-profit organisatie.

Leerlingen: Leerlingen met als werkcomponent 'arbeidsdeelname'.

Formaliteiten: In de verdere voorbereiding van de tewerkstelling moet de organisatie en beide scholen nagaan of alle aansprakelijkheden worden gedekt en of bijkomende verzekeringen moeten aangesloten worden. De onderstaande tabel omvat een overzicht van aansprakelijkheden en verwachte verzekeringen.

Aansprakelijkheden en verzekeringen:

Welzijnswet

De dienstontvangende school moet de onderneming/werkgever die activiteiten komt uitvoeren op de school de nodige informatie verstrekken in toepassing van artikel 9 van de Welzijnswet van 4 augustus 1996 (o.a. informeren omtrent de preventiemaatregelen die van toepassing zijn binnen de school).

De onderneming moet de vereiste maatregelen nemen in het kader van het welzijnsrecht (voeren van een welzijnsbeleid door middel van een dynamisch risicobeheerssysteem, opstellen van een globaal preventieplan, jaarlijks actieplan, etc.). Daarbij moet ook rekening gehouden worden met de tewerkstelling van de jongere werknemer. (Artikel 3 tot 7 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk).

De onderneming is ook **verantwoordelijk voor de (administratieve) opvolging van de arbeidsongevallen** (o.a. arbeidsongeval laten onderzoeken door iemand van de hiërarchische lijn, naargelang van de ernst van het arbeidsongeval ook een verslag opstellen en dit doorsturen naar de arbeidsinspectie, etc.). (Artikel 26 t.e.m. 28 van het Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk).

Arbeidsongevallenwet

Ja (artikel 1 van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971).

Verzekering (leerling/61aterial/ diensten)

Het is voor de onderneming aangeraden om een verzekering af te sluiten voor de schade door de leerling berokkend en inzake gebrekking materiaal. De onderneming moet een arbeidsongevallenverzekering sluiten, en jaarlijks een verzekeringspremie betalen. De volgende ongevallenrisico's moeten verzekerd zijn:

- ongevallen in de onderneming
- ongevallen tijdens de cursussen en examens bij de onderwijs- of opleidingsinstelling;
- ongevallen op de weg heen en terug tussen
  - woonplaats – onderneming,
  - woonplaats – onderwijs- of opleidingsinstelling,
  - onderneming – onderwijs- of opleidingsinstelling

Verzekering leraar (traject-begeleider)	<p>Het schoolbestuur dient een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand af te sluiten voor hun personeelsleden voor hun persoonlijke aansprakelijkheid. (art. 17bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 12bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs).</p> <p>Personeelsleden van de school zijn tevens verzekerd voor arbeidsongevallen (Wet 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector; KB 24 januari 1969 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk; Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; KB 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet).</p> <p>Deze verzekeringen zijn voldoende voor de werkzaamheden van de trajectbegeleider.</p>
Aansprakelijkheid school voor de kwaliteit van de werken	<p>Neen - De onderneming is aansprakelijk voor de kwaliteit van de werken.</p>
Administratief-rechtelijke aansprakelijkheid (bijv. GAS-boete - zonder rechtbank)	<p>Indien er geen strafrechtelijke vervolging wordt ingesteld, kunnen de inspectiediensten van de FOD WASO administratieve boetes opleggen aan de werkgever (Artikel 101 e.v. Sociaal Strafwetboek).</p>
Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor eigen gedrag (bij causaal verband tussen fout en schade)	<p>De volgende personen kunnen persoonlijk burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit hun eigen fout. De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>De onderneming, die aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout (1382 B.W.).</i> 2. <i>De mentor (of trajectbegeleider - wanneer hij aanwezig is op de stageplaats), die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen).</i> 3. <i>De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 16 Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen; art. 18 WAO).</i>

Als een fout kan onder andere worden gezien:

- Het overtreden van een wettelijke of reglementaire bepaling;
- het niet-handelen zoals een zorgvuldig persoon;
- het nalatig of onvoorzichtig zijn.

Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor andermans gedrag

De volgende personen kunnen burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit andermans fout (i.e. de fout van personen voor wie zij instaan). De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.

1. *De onderneming is aansprakelijk (art. 1384, 3e lid BW)*
  - voor de schade voortvloeiend uit fouten van de mentor tijdens de uitoefening van zijn werk (ongeacht of de mentor persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld).
  - wanneer de mentor aansprakelijk wordt gesteld voor de fout van de leerling onder zijn toezicht (zie 2).

Indien de mentor tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de mentor), kan de onderneming de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de mentor (i.e. "regres") (art. 18 WAO).

2. *De trajectbegeleider is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leerling onder zijn toezicht. (art. 1384, 4e lid). De onderneming zal evenwel aansprakelijk zijn voor de mentor (zie 1).*

De trajectbegeleider (en bijgevolg ook de onderneming) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout, indien deze een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt. (art. 16 Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen; art. 18 WAO).

Indien er kan worden aangetoond dat de mentor een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade (art. 1382 BW). De onderneming zal evenwel aansprakelijk zijn voor de mentor (zie 1). Indien de trajectbegeleider tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer het gaat om een ontoereikend toezicht dat een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt in hoofde van de trajectbegeleider), kan de onderneming de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de trajectbegeleider. (art. 18 WAO).

Indien de leerling tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de leerling), kan de onderneming, desgevallend de trajectbegeleider, de schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de leerling of zijn ouders (i.e. "regres") (art. 16 Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen; art. 1384, 3e lid).

3. *De ouders zijn aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de leerling, indien hij minderjarig is (art. 1384 B.W., 3e lid; art. 16 Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen), tenzij zij de daad van hun kind onmogelijk konden beletten (ongeacht het feit dat het kind niet onder hun toezicht stond tijdens het schadegeval) (art. 1384 B.W., 5e lid). De leerling zal in dit laatste geval persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).*

Indien de arbeidsongevallenverzekering tussenkomt, genieten school, onderneming, mentor en toezichthouders van burgerrechtelijke immunitet. Dit wil zeggen dat de leerling tegen hen geen bijkomende vordering tot schadevergoeding kan instellen, tenzij er sprake is van opzet in hoofde van de school, stagegever, stagementor of toezichthouder.

Indien de trajectbegeleider aanwezig is op de onderneming op het ogenblik dat het schadeverwekkend voorval zich voordoet en indien de trajectbegeleider de daad die de schade veroorzaakt heeft, had kunnen beletten, bestaat de mogelijkheid dat hij (mede) aansprakelijk wordt gesteld. Dit wordt behandeld zoals de aansprakelijkheid van de leraar (zie scenario 1).

Marktpraktijken

De regelgeving inzake marktpraktijken is niet van toepassing, aangezien de school zelf geen handelsactiviteiten stelt.

Naleven Wetgeving inzake Overheidsopdrachten (voor opdrachten boven EUR 8500)

(Wet 15 juni 2006 betreffende de overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen diensten; Wet 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen diensten; de uitvoerende Koninklijke Besluiten van deze wetten)

Aangezien de werken niet door de aanbestedende overheid zelf worden uitgevoerd, dient de wetgeving inzake de overheidsopdrachten te worden nageleefd voor opdrachten boven EUR 8.500. De wetgeving inzake de overheidsopdrachten is niet van toepassing indien de school niet dient te betalen voor de werken.

Het betrekken van 1 of meer leerlingen voor het uitoefenen van de werken, kan als een gunningscriterium (art. 25 Wet 15 juni 2006) (maar niet als een selectiecriterium - art. 58 – 79 KB 15 juli 2011) worden opgenomen. Teneinde deze aanpak te laten slagen, dient een voldoende hoge weging te worden toegekend aan dit criterium.

B. Uitvoering

Afspraken: Voor de opstart van de uit te voeren werken is het aangewezen om schriftelijke afspraken te maken tussen de dienstverlenende school en de externe partner/derde. Meer concreet worden afspraken gemaakt over de uit te voeren werkzaamheden, de verantwoordelijkheden: wie begeleidt de leerling, wie maakt en hoe gebeurt de evaluatie, het tijdstip van uit te voeren werken, de vergoeding en ook de aanlevering van het materiaal. Deze afspraken worden schriftelijk opgemaakt en ondertekend door beide partijen.

Afhankelijk van het aantal uren arbeidsdeelname van de leerling en de externe partner/derde wordt de overeenkomst bepaald:

- Als de jongere op jaarbasis gemiddeld **meer dan 20u/week** op de werkplek doorbrengt, geldt de Overeenkomst Alternierende Opleiding (OAO). Het gaat hier om een bezoldigde tewerkstelling waarvoor een tripartite overeenkomst wordt afgesloten tussen werkgever, leerling en de opleidings- of onderwijsverstrekker. De overeenkomst moet opgesteld worden volgens het model dat vastgelegd is door de Vlaamse Regering.
- Als de jongere op jaarbasis gemiddeld **minder dan 20u/week** op de werkplek doorbrengt, sluit je een deeltijdse arbeidsovereenkomst af. Het gaat hier om een bezoldigde tewerkstelling waarvoor een bipartite overeenkomst wordt afgesloten tussen werkgever en leerling.
- Als de jongere werkt in een onderneming uit de non-profitsector waarvoor de vermindering in het kader van de **sociale maribel** geldt, dan kan een **deeltijdse arbeidsovereenkomst (AOK) sociale maribel** afgesloten worden, ongeacht het feit of deze tewerkstelling op de werkplek op jaarbasis gemiddeld **minder of meer dan 20u/week** bedraagt. Dit is een bipartite overeenkomst die je afsluit met de leerling⁴.

Daarenboven wordt, naast de gunning, ook verdere afspraken gemaakt tussen de dienstontvangende school over de uit te voeren werkzaamheden.

Vergoeding:

OAO: De leerling krijgt een leervergoeding, die een percentage is van het nationaal gewaarborgd gemiddeld minimum maandinkomen (GGMMI). Concreet zijn er drie scenario's, naargelang de competenties en ervaring van de jongere:

1. 29% van het GGMMI = €444,3 per maand
2. 32% van het GGMMI = €490,30 per maand
3. 34.5% van het GGMMI = € 528,60 per maand

Deeltijdse AOK: De leerling krijgt een loon dat wordt bepaald op basis van de CAO in de sector. Dit moet geval per geval worden beoordeeld.

Instructies: De leerling dient duidelijke instructies te krijgen van de externe partner/derde over de uit te voeren activiteiten. De trajectbegeleider houdt algemeen toezicht (bijv. op het gedrag van de leerlingen) en de externe partner/derde begeleidt de leerling en moet bijsturen waar nodig.

---

⁴ Omzendbrief 2008/08

C. Evaluatie en afwikkeling

Evaluatie: Nadat de werken zijn uitgevoerd, zal de dienstontvangende school de geleverde dienst (op basis van de gemaakte afspraken) van de leerling en derde evalueren. Daarnaast zal de externe partner in samenspraak met de trajectbegeleider de leerling evalueren of ze deze competenties (kennis, vaardigheden en attitudes) al dan niet heeft verworven. Beide evaluaties kunnen gebeuren via een evaluatieformulier. De trajectbegeleider zal ook evalueren of dit scenario de leerlingen de vooropgestelde leerdoelstellingen heeft bereikt.

Afwikkeling: Tot slot zal de werkgever de in de gunningsbrief afgesproken prijs factureren aan de dienstontvangende school. Daarenboven zullen de DBSO leerlingen ook een vergoeding ontvangen voor hun prestaties.

D. Sterktes en zwaktes

STERKTES:

- De aansprakelijkheid van de dienstverlenende school daalt in vergelijking met scenario praktijkles op verplaatsing. De aansprakelijkheden zijn grotendeels toegewezen aan de werkgever.
- Dit scenario biedt de mogelijkheid om meer externe partners te vinden.
- Voor dit scenario bestaat een wettelijk kader.

ZWAKTES:

- De opzet van dit scenario is complex.
- Dit scenario zal enkel van toepassing zijn voor specifieke situaties.
- Het vereist veel administratie: overeenkomst, gunningsbrief, bestek.
- DBSO leerlingen dienen te worden vergoed.

5.2.5. Scenario 5: Praktijkopleiding

Leerlingen van het secundair onderwijs (zowel BSO, TSO, DBSO als BuSO) in overeenstemming met het curriculum.

Op een **school** (secundair en niet-secundaire school)
Bij een **derde**

Binnen de **schooluren**.

Gereedschap en materiaal te voorzien door de derde

Geen vergoeding voor de prestaties van de leerlingen.

Overeenkomsten:

- tussen dienstverlenende en -ontvangende school (aanbevolen, niet verplicht);
- Bestek, gunningsbrief (indien van toepassing)

Aansprakelijkheden

Toezichthouder: derde en algemeen toezicht van de leerkracht

Derden

- **Strafrechtelijk** aansprakelijk.
- **Administratiefrechtelijk** aansprakelijk.
- Aansprakelijk voor de **kwaliteit** van de werken en leveringen.

Voor diverse betrokkenen gelden de regels van **regres** inzake **burgerrechtelijke aansprakelijkheid** voor andermans gedrag en voor eigen gedrag.

Praktische aspecten

Derden (=privé-onderneming/vzw)

- Voert **risicoanalyse** (werkpostfiche) uit over de activiteiten die hij zal uitvoeren bij de dienstontvangende school.
- Informeert de dienstontvangende en dienstverlenende school over de resultaten van de risicoanalyse en de preventiemaatregelen die werden genomen.
- Is verantwoordelijk voor **gezondheidstoezicht** van de stagiair.
- **Verzekert zich voor de schade** berokkend door de leerling, of door gebruik van gebrekkig materiaal en gebrekkige diensten.
- Neemt de noodzakelijk **preventiemaatregelen**.

Dienstontvangende School (indien van toepassing)

- Informeert de derde over de resultaten van de risicoanalyse die een weerslag kunnen hebben op de uitvoering van de activiteiten door de stagegever, alsook over de preventiemaatregelen die de dienstontvangende school hieromtrent genomen heeft.
- Respecteren van de wet **overheidsopdrachten**
- Is verantwoordelijk voor bestek, gunning en gunningsbrief.
- Eén van de gunningscriteria in het bestek betreft leerlingen van een bepaalde school inzetten voor het uitvoeren van de aanbestede werken op de dienstontvangende school, onder begeleiding van de derde.

Dienstverlenende school

- **Verzekert de vakleraar** (burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand).
- Sluit een **arbeidsongevallenverzekering voor de leerkracht (verplicht)**.
- **Ongevallen** van de leerlingen op weg van of naar de stagegever dienen gedekt te zijn door de schoolpolis.

Definitie:

a/ Praktijkopleiding op een school:

Een dienstontvangende school wil infrastructuurwerken laten uitvoeren met **medewerking van leerlingen** maar **onder toezicht van een derde**. Bijvoorbeeld omdat de dienstverlenende school niet de nodige gereedschappen of stijgmateriaal heeft of omdat de werken een risico inhouden dat gebruikelijk niet door scholen wordt gedragen. Hiertoe zet de dienstontvangende school, na overleg met de dienstverlenende school, **een bestek** in de markt. **Eén van gunningscriteria** in het bestek betreft het inzetten van een groep van leerlingen van de dienstverlenende school, onder zijn instructie en in aanwezigheid van een vakleerkracht, voor het uitvoeren van (een deel van) de aanbestede werken. M.a.w. de derde, die de opdracht gegund krijgt, zal voor de uitvoering van de infrastructuurwerken op de dienstontvangende school leerlingen van de dienstverlenende school gebruiken.

Deze leerlingen zullen **arbeid** verrichten in een **reële arbeidsomgeving bij een werkgever**. Ze volgen de instructies van de werkgever, en verrichten daadwerkelijk arbeid maar niet in **gelijkaardige omstandigheden als de werknemers** in dienst van die werkgever.

Voorbeeld: In een beroepsschool dienen tegelwerken uitgevoerd te worden. Voor de uitvoering van deze werken dient de school beroep te doen op een derde omdat de te betegelen oppervlakte zeer groot is maar ze wil anderzijds haar eigen leerlingen betrekken bij de tegelwerken. De school zet een bestek in de markt, met onder meer een gunningscriterium over het gebruik van een groep van haar leerlingen. Een afwerkingsbedrijf was bereid om te werken met een groep leerlingen van de school in te zetten voor een deel van de werken. De leerlingen hebben onder de instructie van het afwerkingsbedrijf en in aanwezigheid van hun vakleerkracht een deel van de betegeling uitgevoerd.

b/ Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling (maar geen onderwijsinstelling)/bedrijf:

Een groep **leerlingen** verplaatst zich naar **een derde** om praktijkopleiding te volgen. De leerlingen volgen **instructies** van een medewerker **van een derde**, in **aanwezigheid** van hun eigen **vakleerkracht**.

Voorbeeld: Een metalen trap moet hersteld worden omdat deze volledig is verroest. De school heeft zelf geen apparatuur om de trap te stralen en gaat hiervoor naar een straalhal van een derde. De werken, het stralen van de trap, zal onder instructies gebeuren van een werknemer van de derde en niet door de leerkracht.

Volgens de omzendbrief SO/2015/01 – 30/10/2016 **praktijkles op verplaatsing, onder instructie van een externe instructeur** is een extramurosactiviteit:

Onderwijsinstellingen maken gebruik van de lokalen, apparatuur, materialen en eventueel de instructeurs **van een andere opleidingsinstelling (maar geen onderwijsinstelling) of van een bedrijf** om praktijklessen te geven.

De leerlingen verrichten arbeid maar ze gaan **niet in gelijkaardige omstandigheden** aan de slag gaan **als de werknemers ter plaatse**.

Ze worden **begeleid door een externe instructeur**.

A. Voorbereiding

Voorafgaand heeft de vakleerkracht de leerdoelstellingen, te verwerven competenties bepaald die de leerlingen dienen te verwerven via de praktijkles buiten het didactisch lokaal van de school. (zie hoofdstuk 4)

Wanneer kiezen voor dit scenario?

- ingeval de school zelf onvoldoende beschikt over oefenmateriaal binnen zijn eigen didactisch lokaal;
- de school beschikt zelf niet over eigen gereedschap/machines;
- leerkracht heeft zelf niet de competenties om instructies over de uit te voeren praktijktaken;
- praktijktaken kunnen uitgevoerd worden tijdens de lessen;
- met de volledige klasgroep;
- het betreft werkzaamheden waarvoor het risico gebruikelijk niet gedragen wordt door een school; en
- de grootte van het project of de opgelegde opleverdata laat uitvoering door enkel leerlingen niet toe;
- ...

Eénmaal de opdracht is gegund aan de derde, privé-onderneming, zal er op twee niveaus een **risicoanalyse** moeten worden uitgevoerd.

Vooreerst voert de **derde** (bijgestaan door zijn preventieadviseur) de risicoanalyse uit met betrekking tot de geplande activiteiten. Deze risicoanalyse spitst zich toe op de risico's verbonden aan de activiteiten zelf, en de veiligheid en gezondheid van de leerlingen die de activiteiten zullen uitvoeren (cfr. **risico's verbonden aan de activiteiten**). In de risicoanalyse moet vermeld staan of het gezondheidstoezicht al dan niet moet toegepast worden.

De derde informeert de dienstontvangende school over de resultaten van de risicoanalyse en de preventiemaatregelen die in uitvoering hiervan werden genomen. De derde brengt ook de betrokken leerlingen op de hoogte van de genomen preventiemaatregelen.

Na het ontvangen van de resultaten van de risicoanalyse en de preventiemaatregelen genomen door de derde, kijkt de dienstontvangende school toe dat de geaffecteerde leerlingen (bvb. eigen leerlingen die in de buurt van de werkzaamheden zullen aanwezig zijn) en/of personeelsleden op de hoogte gesteld worden van deze informatie.

Daarenboven zal de **dienstontvangende school** (bijgestaan door haar technische adviseur en/of preventieadviseur) verplicht de risicoanalyse uitvoeren over de werkplek. De risicoanalyse van de dienstontvangende school heeft twee grote doelen: het beschermen van de eigen leerlingen en personeel ten aanzien van de uitvoering van de activiteiten door de stagegever en de stageleerlingen, alsook het vaststellen van risico's eigen aan de werkplek/omgeving die een invloed zouden kunnen hebben op de activiteiten uitgevoerd door de derde (cfr. **risico's verbonden aan de omgeving**). De dienstontvangende school informeert de derde over de resultaten van deze risicoanalyse en de preventiemaatregelen die in uitvoering hiervan werden genomen. De derde kijkt toe dat de betrokken leerlingen eveneens op de hoogte gesteld worden van deze informatie.

Betrokkenen

Dienstontvangende school = school die leerlingen ontvangt van een andere school.

Dienstverlenende school = school die leerlingen praktijkervaring laat volgen = werkgever.

Derde = werkgever = privé-onderneming is de toezichthouder van de leerlingen.

Leerlingen.

De dienstverlenende school kan verdere afspraken maken met de privé-onderneming. Deze afspraken betreffen de activiteiten, de periode, duurtijd, de aansprakelijkheden, vergoeding en verplaatsingsmogelijkheden. (Voor meer toelichting – zie B. Uitvoering).

Duur: De praktijkopleiding wordt georganiseerd binnen de lesuren.

Leerlingen: De praktijkopleiding kan gegeven worden aan alle leerlingen van het secundair onderwijs, in overeenstemming met het curriculum.

Formaliteiten: Naast de risicoanalyse, moeten de betrokken school/scholen en de derde onderstaande aspecten omtrent aansprakelijkheden en verwachte verzekeringen doorlopen en toepassen.

Aansprakelijkheden en verzekeringen:

Welzijnswet

De externe partner moet de vereiste maatregelen nemen in het kader van het welzijnsrecht (voeren van een welzijnsbeleid door middel van een dynamisch risicobeheerssysteem, opstellen van een globaal preventieplan, jaarlijks actieplan, etc.). Daarbij moet ook rekening gehouden worden met de tewerkstelling van de leerlingen.

De externe partner is ook verantwoordelijk voor de (administratieve) opvolging van de arbeidsongevallen (o.a. arbeidsongeval laten onderzoeken door iemand van de hiërarchische lijn, naargelang van de ernst van het arbeidsongeval ook een verslag opstellen en dit doorsturen naar de arbeidsinspectie, etc.).

Artikel 26 t.e.m. 28 van het Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en het Koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.

Arbidsongevallenwet

Neen, niet van toepassing.

Verzekering (leerling/materiaal/ diensten)

- Het is voor de externe partner aangeraden om een verzekering af te sluiten voor de schade door de leerling berokkend en inzake gebrekkig materiaal.
- Het schoolbestuur waakt erover dat ongevallen op weg van of naar de externe partner gedekt zijn door de schoolpolis.
- Het schoolbestuur dient na te gaan of de schoolpolis schadegevallen dekt die ontstaan als gevolg van arbeid van leerlingen op verplaatsing.

**Verzekering leraar
(vakleraar &
stagebegeleider &
trajectbegeleider)**

Het schoolbestuur dient een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand af te sluiten voor hun personeelsleden voor hun persoonlijke aansprakelijkheid. (art. 17bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 12bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs).

Personeelsleden van de school zijn tevens verzekerd voor arbeidsongevallen (Wet 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector; KB 24 januari 1969 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk; Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; KB 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet).

Deze verzekeringen zijn voldoende voor de werkzaamheden van de stagebegeleider/leerkracht/trajectbegeleider.

**Aansprakelijkheid
school voor de
kwaliteit van de
werken**

Neen - De externe partner is aansprakelijk voor de kwaliteit van de werken.

**Administratief-
rechtelijke
aansprakelijkheid
(bijv. GAS-boete -
zonder rechtbank)**

Indien er geen strafrechtelijke vervolging wordt ingesteld, kunnen de inspectiediensten van de FOD WASO administratieve boetes opleggen aan de werkgever. (Artikel 101 e.v. Sociaal Strafwetboek).

**Burgerrechtelijke
aansprakelijkheid
voor eigen gedrag (bij
causaal verband
tussen fout en schade)**

De volgende personen kunnen persoonlijk burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit hun eigen fout. De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.

1. *De externe partner die aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout (1382 B.W.).*
2. *De begeleidende werknemer van de externe partner (of de vakleraar - wanneer hij aanwezig is; of de directeur/TAC/ander personeelslid - indien zij een fout maken), die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen).*
3. *De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout die onmogelijk kon worden belet door de toezichthouder (i.e. externe partner, begeleidende werknemer van de externe partner of de vakleraar) (art. 1384, 5e lid BW, juncto art. 1382 BW).*

Als een fout kan onder andere worden gezien:

- het overtreden van een wettelijke of reglementaire bepaling;
- het niet-handelen zoals een zorgvuldig persoon;
- het nalatig of onvoorzichtig zijn.

Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor andermans gedrag

De volgende personen kunnen burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit andermans fout (i.e. de fout van personen voor wie zij instaan). De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.

1. De externe partner is aansprakelijk (art. 1384, 3e lid BW)

- voor de schade voortvloeiend uit fouten van de begeleidende werknemer tijdens de uitoefening van zijn werk (ongeacht of de begeleidende werknemer persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld).
- wanneer de begeleidende werknemer aansprakelijk wordt gesteld voor de fout van de leerling onder zijn toezicht (zie 2).

Indien de begeleidende werknemer tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de begeleidende werknemer) kan de externe partner de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de begeleidende werknemer (i.e. "regres") (art. 18 WAO).

2. De begeleidende werknemer is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leerling onder zijn toezicht. (art. 1384, 4e lid). De externe partner zal evenwel aansprakelijk zijn voor de begeleidende werknemer (zie 1).

De begeleidende werknemer (en bijgevolg ook de externe partner) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).

Indien er kan worden aangetoond dat de begeleidende werknemer een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade (art. 1382 BW). De externe partner zal evenwel aansprakelijk zijn voor de begeleidende werknemer (zie 1). Indien de begeleidende werknemer tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer het gaat om een ontoereikend toezicht dat een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt in hoofde van de begeleidende werknemer) kan de externe partner de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de begeleidende werknemer (art. 18 WAO).

3. *De ouders zijn aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit de fouten van de leerling, indien hij minderjarig is (art. 1384 B.W., 3e lid), tenzij zij de daad van hun kind onmogelijk konden beletten (ongeacht het feit dat het kind niet onder hun toezicht stond tijdens het schadegeval) (art. 1384 B.W., 5e lid). De leerling zal in dit laatste geval persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).*

Indien de leraar aanwezig is in de opleidingsinstelling op het ogenblik dat het schadeverwekkend voorval zich voordoet en indien de leraar de daad die de schade veroorzaakt heeft, had kunnen beletten, bestaat de mogelijkheid dat hij (mede) aansprakelijk wordt gesteld. Dit wordt behandeld zoals de aansprakelijkheid van de leraar (zie scenario 1).

Marktpraktijken

De regelgeving inzake marktpraktijken is niet van toepassing, aangezien de school zelf geen handelsactiviteiten stelt.

Naleven Wetgeving inzake Overheidsopdrachten (voor opdrachten boven EUR 8500)

Aangezien de werken niet door de aanbestedende overheid zelf worden uitgevoerd, dient de wetgeving inzake de overheidsopdrachten te worden nageleefd voor opdrachten boven EUR 8.500. De wetgeving inzake de overheidsopdrachten is niet van toepassing indien de school niet dient te betalen voor de werken.

*(Wet 15 juni 2006
betreffende de
overheidsopdrachten en
bepaalde opdrachten
voor werken, leveringen
diensten; Wet 17 juni 2013
betreffende de
motivering, de informatie
en de rechtsmiddelen
inzake
overheidsopdrachten en
bepaalde opdrachten
voor werken, leveringen
diensten; de uitvoerende
Koninklijke Besluiten van
deze wetten)*

Het betrekken van 1 of meer leerlingen voor het uitoefenen van de werken, kan als een gunningscriterium (art. 25 Wet 15 juni 2006) (maar niet als een selectiecriterium - art. 58 – 79 KB 15 juli 2011) worden opgenomen. Teneinde deze aanpak te laten slagen, dient een voldoende hoge weging te worden toegekend aan dit criterium.

B. Uitvoering

Afspraken: Voor de opstart van de praktijkopleiding is het aangewezen om schriftelijke afspraken te maken tussen de dienstverlenende school en de externe partner. Meer concreet worden afspraken gemaakt over de uit te voeren werkzaamheden, de verantwoordelijkheden: wie begeleidt de leerling, wie maakt en hoe gebeurt de evaluatie, het tijdstip van uit te voeren werken en ook de aanlevering van het materiaal. Deze afspraken worden schriftelijk opgemaakt en ondertekend door beide partijen. In de regelgeving is er geen overeenkomst verplicht, maar een overeenkomst tussen de dienstverlenende en externe partner is aan te raden.

Instructies: Tijdens de praktijkopleiding dienen de leerlingen duidelijke instructies te krijgen van de externe partner over de uit te voeren activiteiten. Indien aanwezig, houdt de vakleerkracht algemeen toezicht (bijv. op het gedrag van de leerlingen) en de externe partner geeft de praktijkles aan de leerlingen en moet bijsturen waar nodig.

C. Evaluatie en afwikkeling

Evaluatie: Nadat de praktijkopleiding werd gegeven, zal de dienstontvangende school de geleverde dienst (op basis van de gemaakte afspraken) evalueren. Daarnaast zal de externe partner in samenspraak met de vakleerkracht de leerlingen evalueren of ze de competenties al dan niet zijn verworven. Beide evaluaties kunnen gebeuren via een evaluatieformulier. De vakleerkracht zal ook evalueren of in dit scenario de leerlingen de vooropgestelde leerdoelstellingen hebben bereikt.

Afwikkeling: Tot slot zullen de gemaakte kosten worden gefactureerd aan de dienstontvangende school, conform de afspraken. Afhankelijk van het opzet van de transactie factureert de derde de gemaakte kosten aan hetzij de dienstontvangende school hetzij de dienstverlenende school.

D. Sterktes en zwaktes

STERKTES:

- Dit scenario is van toepassing op heel de klas en niet voor één leerling (voordeel t.o.v. stage).
- De dienstontvangende school heeft een financieel voordeel, gezien de gepresteerde uren van leerlingen niet moeten worden betaald.
- De aansprakelijkheid valt bij de aannemer of andere derde.
- Bepaalde technische competenties kunnen worden ontwikkeld en aangeleerd door een derde.
- De inzet van leerlingen voor het uitvoeren van werkzaamheden kan leiden tot positief imago van de dienstverlenende school.

ZWAKTES:

- Dit scenario is mogelijk een omzeiling van stagewetgeving. Het departement Onderwijs en Vorming heeft dit voorgelegd aan FOD WASO.
- Dit scenario is enkel mogelijk voor specifieke situaties.
- Praktijkopleiding wordt gegeven voor enkele uren per week, waardoor de mogelijke onderhoud- en renovatiewerken niet volledig kunnen worden afgerond tijdens de voorziene lesuren.

---

6. Onderlinge vergelijking van scenario's

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
Werkgever (algemeen)	School	School	School	<p>Stagegever</p> <p>Omzendbrief SO/2015/01:</p> <p>Een school voor secundair onderwijs kan niet fungeren als stagegever voor leerlingen van een andere school voor secundair onderwijs, maar desgevallend wel als stageplaats;</p> <p>Een school van een ander onderwijsniveau (basisscholen, CVO, CBE,...) kan de rol vervullen van stagegever ten aanzien van het secundair onderwijs, ook als ze onder hetzelfde schoolbestuur ressorteren als de secundaire school waar de leerlingen-stagiairs zijn ingeschreven</p>	Onderneming	Derde	<p>Derde</p> <p>Omzendbrief SO/2015/01 van toepassing: "Er wordt gebruik gemaakt van de lokalen, toestellen, materialen en eventueel de instructeurs van een andere opleidingsinstelling (maar geen onderwijsinstelling) of van een bedrijf om praktijklessen te geven"</p>
Werkgever (alleen inzake wet arbeidsongevallen)	nvt	nvt	nvt	<p>School (artikel 1,8 van het koninklijk besluit van 25 oktober 1971 tot uitbreiding van het toepassingsgebied van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971)</p> <p>School dient bijgevolg een arbeidsongevallenverzekering af te sluiten voor de leerling.</p> <p>Arbeidsongevallenverzekering voor leerlingen specifiek (MOET in hetzelfde contract van het personeel)</p> <p>(De modaliteiten inzake de aansluiting van de leerlingen en de begroting van de verzekeringspremies zijn afhankelijk/verschillen van de verzekeringsmaatschappij tot verzekeringsmaatschappij) (Je moet kijken wat erin arbeidsongevallenverzekering staat)</p>	De onderneming (artikel 1 van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971).	nvt	nvt

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
Extramurosactiviteit (Omzendbrief SO/2004/06)	<p>JA - indien op een niet-secundaire school</p> <p>Relevante bepalingen Omzendbrief SO/2004/06: 3.2. Deelname. Uitgangspunt is dat alle leerlingen aan de extramuros activiteit deelnemen. 3.3. Begeleiding. Het schoolbestuur zal er over waken dat, indien hij het nodig acht, de leerlingen worden begeleid vanuit de school van inschrijving van de leerling.</p> <p>NEE - Omzendbrief extramurosactiviteit is niet van toepassing - indien op een secundaire school (Omsendbrief SO/2004/06, artikel 3.1)</p>	<p>NEE - Aangezien de activiteit doorgaat op een school, is er geen sprake van een extramurosactiviteit (Omsendbrief SO/2004/06, artikel 3.1)</p>	<p>JA - indien op een niet-secundaire school</p> <p>Relevante bepalingen Omzendbrief SO/2004/06: 3.2. Deelname. Uitgangspunt is dat alle leerlingen aan de extramuros activiteit deelnemen. 3.3. Begeleiding. Het schoolbestuur zal er over waken dat, indien hij het nodig acht, de leerlingen worden begeleid vanuit de school van inschrijving van de leerling.</p> <p>NEE - Omzendbrief extramurosactiviteit is niet van toepassing - indien op een secundaire school (Omsendbrief SO/2004/06, artikel 3.1)</p>	<p>NEE - Een stage is geen extramurosactiviteit (Omsendbrief SO/2004/06) .</p>	<p>NEE - Een overeenkomst alternerende opleiding of een deeltijdse arbeidsovereenkomst is geen extramurosactiviteit (Omsendbrief SO/2004/06).</p>	<p>NEE - Aangezien de activiteit doorgaat op een school, is er geen sprake van een extramurosactiviteit (Omsendbrief SO/2004/06, artikel 3.1)</p>	<p>JA - Het gaat om een extramurosactiviteit, aangezien de praktijkopleiding wordt gegeven in een opleidingsinstelling (geen school) of bedrijf (Omsendbrief SO/2004/06)</p> <p>Relevante bepalingen Omzendbrief SO/2004/06: 3.2. Deelname: Uitgangspunt is dat alle leerlingen aan de extramurosactiviteit deelnemen. 3.3. Begeleiding: Het schoolbestuur zal er over waken dat, indien hij het nodig acht, de leerlingen worden begeleid vanuit de school van inschrijving van de leerling.</p>
Overeenkomst	<p>Op een niet-secundaire school: Overeenkomst met andere school wordt aangeraden (Omsendbrief SO/2015/01)</p> <p>Op een secundaire school: Een overeenkomst kan worden aangeraden. Het oprichten van een vestigingsplaats is verplicht (Omsendbrief SO/2015/01).</p> <p>Een nieuwe vestigingsplaats van de eigen school dient te worden gemeld bij AgODi (Omsendbrief SO/2015/01). Dit kan op elk moment van het schooljaar (Omsendbrief SO42). Opgelet, een structuuronderdeel kan alleen erkend en gesubsidieerd zijn, indien de vestigingsplaatsen waar het structuuronderdeel wordt ingericht per schooljaar is vermeld in de dienstbrief van AgODi (Art. 14-15 Codex SO)</p>	<p>Een overeenkomst tussen de dienstverlenende en dienstontvangende school kan worden aangeraden.</p> <p>Het oprichten van een vestigingsplaats op de plaats van de andere school is verplicht (Omsendbrief SO/2015/01).</p> <p>Een nieuwe vestigingsplaats van de eigen school dient te worden gemeld bij AgODi (Omsendbrief SO/2015/01) Dit kan op elk moment van het schooljaar (Omsendbrief SO42). Opgelet, een structuuronderdeel kan alleen erkend en gesubsidieerd zijn, indien de vestigingsplaatsen waar het structuuronderdeel wordt ingericht per schooljaar is vermeld in de dienstbrief van AgODi (Art. 14-15 Codex SO)</p>	<p>Op een niet-secundaire school: Overeenkomst met andere school wordt aangeraden (Omsendbrief SO/2015/01)</p> <p>Op een secundaire school: Een overeenkomst kan worden aangeraden. Het oprichten van een vestigingsplaats is verplicht (Omsendbrief SO/2015/01).</p> <p>Een nieuwe vestigingsplaats van de eigen school dient te worden gemeld bij AgODi (Omsendbrief SO/2015/01) Dit kan op elk moment van het schooljaar (Omsendbrief SO42) -> opgelet: een structuuronderdeel kan alleen erkend en gesubsidieerd zijn indien de vestigingsplaatsen</p>	<p>JA - Het afsluiten van een stageovereenkomst is verplicht (art. 123/20 Codex Secundair Onderwijs)</p> <p>De stageovereenkomst wordt minstens gesloten tussen 3 partijen: de school, de stagegever en de leerling. De overeenkomst kan slechts betrekking hebben op één leerling in één schooljaar. De overeenkomst wordt door elke partij ondertekend en wordt in zoveel exemplaren als er partijen zijn opgesteld, voor de aanvang van de stage. (Omsendbrief SO/2015/01)</p> <p>In het geval een groot aantal leerlingen aan eenzelfde stagegever worden toegewezen, is het toegelaten om als school één overeenkomst te sluiten met deze stagegever waarop alle betrokken leerlingen met hun overeenkomstige gegevens worden vermeld. Tussen de</p>	<p>JA - Het afsluiten van een overeenkomst alternerende opleiding of een deeltijdse arbeidsovereenkomst is verplicht (art. 3 Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen)</p> <p>De overeenkomst alternerende opleiding wordt afgesloten in overeenstemming met de bepalingen van het Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen.</p> <p>De deeltijdse arbeidsovereenkomst wordt afgesloten in overeenstemming met de bepalingen van Hoofdstuk 2 van het Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen en de WAO (art. 3, 2e lid Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen).</p>	<p>Een overeenkomst tussen de school waar de leerlingen zijn ingeschreven en de derde kan worden aangeraden (oa over het toezicht en de begeleiding door de derde)</p>	<p>Een overeenkomst tussen de school waar de leerlingen zijn ingeschreven en de derde wordt aangeraden (oa over het toezicht en de begeleiding door de derde) (Omsendbrief SO/2015/01)</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	<p>gesubsidieerd zijn indien de vestigingsplaatsen waar het structuuronderdeel wordt ingericht per schooljaar is vermeld in de dienstbrief van AgODi (Art. 14-15 Codex SO)</p>		<p>waar het structuuronderdeel wordt ingericht per schooljaar is vermeld in de dienstbrief van AgODi (Art. 14-15 Codex SO)</p>	<p>school en elke leerling wordt daarnaast een individuele overeenkomst afgesloten, waarin naar de ene overeenkomst tussen de school en de stagegever wordt verwezen. Beide luiken vormen dan de "globale" overeenkomst. Deze werkwijze moet de administratieve last inperken. Nog een andere optie is om te werken met één tripartite overeenkomst maar waarbij de leerlingen ieder afzonderlijk tekenen in een gepersonaliseerde bijlage. (Omzendbrief SO/2015/01)</p> <p>De overheid biedt een model voor een stageovereenkomst aan (zie bijlage). Het is niet verplicht om dit model te gebruiken. Er zijn wel een aantal verplichte onderdelen die dienen te worden opgenomen in een stageovereenkomst (opgesomd in Omzendbrief SO/2015/01).</p>			

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
Welzijnswet van toepassing (*)	<p>JA</p> <p>De dienstverlenende school en ook de dienstontvangende school moeten de vereiste maatregelen nemen in het kader van het welzijnsrecht (het voeren van een welzijnsbeleid door middel van een dynamisch risicobeheerssysteem, opstellen van een globaal preventieplan, jaarlijks actieplan, etc.).</p> <p>Hoewel de Arbeidsongevallenwet niet van toepassing is in het kader van het voorliggende scenario, is de dienstverlenende school in het kader van de welzijnsreglementering toch verantwoordelijk voor de (administratieve) opvolging van de arbeidsongevallen (o.a. arbeidsongeval laten onderzoeken door iemand van de hiërarchische lijn, naargelang van de ernst van het arbeidsongeval ook een verslag opstellen en dit doorsturen naar de arbeidsinspectie, etc.).</p> <p>(Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en ook Koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk)</p>	<p>JA</p> <p>De dienstverlenende school en ook de dienstontvangende school moeten de vereiste maatregelen nemen in het kader van het welzijnsrecht (het voeren van een welzijnsbeleid door middel van een dynamisch risicobeheerssysteem, opstellen van een globaal preventieplan, jaarlijks actieplan, etc.).</p> <p>Hoewel de Arbeidsongevallenwet niet van toepassing is in het kader van het voorliggende scenario, is de dienstverlenende school in het kader van de welzijnsreglementering toch verantwoordelijk voor de (administratieve) opvolging van de arbeidsongevallen (o.a. arbeidsongeval laten onderzoeken door iemand van de hiërarchische lijn, naargelang van de ernst van het arbeidsongeval ook een verslag opstellen en dit doorsturen naar de arbeidsinspectie, etc.).</p> <p>(Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en ook Koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk)</p>	<p>JA</p> <p>De dienstverlenende school moet de vereiste maatregelen nemen in het kader van het welzijnsrecht (voeren van een welzijnsbeleid door middel van een dynamisch risicobeheerssysteem, opstellen van een globaal preventieplan, jaarlijks actieplan, etc.).</p> <p>Hoewel de Arbeidsongevallenwet niet van toepassing is in het kader van het voorliggende scenario, is de dienstverlenende school in het kader van de welzijnsreglementering toch verantwoordelijk voor de (administratieve) opvolging van de arbeidsongevallen (o.a. arbeidsongeval laten onderzoeken door iemand van de hiërarchische lijn, naargelang van de ernst van het arbeidsongeval ook een verslag opstellen en dit doorsturen naar de arbeidsinspectie, etc.).</p> <p>(Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en ook Koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk)</p>	<p>JA</p> <p>School moet stage-onderneming die activiteiten komt uitvoeren op de school de nodige informatie verstrekken in toepassing van artikel 9 van de Welzijnswet van 4 augustus 1996 (o.a. informeren omtrent de preventiemaatregelen die van toepassing zijn binnen de school).</p> <p>De Stagegever moet de vereiste maatregelen nemen in het kader van het welzijnsrecht (voeren van een welzijnsbeleid door middel van een dynamisch risicobeheerssysteem, opstellen van een globaal preventieplan, jaarlijks actieplan, etc.). Daarbij moet ook rekening gehouden worden met de tewerkstelling van de stagiairs.</p> <p>Artikel 2 en 3 van het KB van 21.09.2004 betreffende de bescherming van stagiairs, in samenlezing met het KB van van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>De stagegever is ook verantwoordelijk voor de (administratieve) opvolging van de arbeidsongevallen (o.a. arbeidsongeval laten onderzoeken door iemand van de hiërarchische lijn, naargelang van de ernst van het arbeidsongeval ook een verslag opstellen en dit doorsturen naar de arbeidsinspectie, etc.).</p> <p>(Artikel 26 t.e.m. 28 van het Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.)</p>	<p>JA</p> <p>De dienstontvangende school moet de onderneming/werkgever die activiteiten komt uitvoeren op de school de nodige informatie verstrekken in toepassing van artikel 9 van de Welzijnswet van 4 augustus 1996 (o.a. informeren omtrent de preventiemaatregelen die van toepassing zijn binnen de school).</p> <p>De onderneming moet de vereiste maatregelen nemen in het kader van het welzijnsrecht (voeren van een welzijnsbeleid door middel van een dynamisch risicobeheerssysteem, opstellen van een globaal preventieplan, jaarlijks actieplan, etc.). Daarbij moet ook rekening gehouden worden met de tewerkstelling van de jongere werknemer. (Artikel 3 tot 7 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk)</p> <p>De onderneming is ook verantwoordelijk voor de (administratieve) opvolging van de arbeidsongevallen (o.a. arbeidsongeval laten onderzoeken door iemand van de hiërarchische lijn, naargelang van de ernst van het arbeidsongeval ook een verslag opstellen en dit doorsturen naar de arbeidsinspectie, etc.).</p> <p>(Artikel 26 t.e.m. 28 van het Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.)</p>	<p>JA</p> <p>De derde moet de vereiste maatregelen nemen in het kader van het welzijnsrecht (voeren van een welzijnsbeleid door middel van een dynamisch risicobeheerssysteem, opstellen van een globaal preventieplan, jaarlijks actieplan, etc.). Daarbij moet ook rekening gehouden worden met de tewerkstelling van de leerlingen.</p> <p>De derde is ook verantwoordelijk voor de (administratieve) opvolging van de arbeidsongevallen (o.a. arbeidsongeval laten onderzoeken door iemand van de hiërarchische lijn, naargelang van de ernst van het arbeidsongeval ook een verslag opstellen en dit doorsturen naar de arbeidsinspectie, etc.).</p> <p>(Artikel 26 t.e.m. 28 van het Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.</p> <p>Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.</p> <p>Koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.)</p>	<p>JA</p> <p>De derde moet de vereiste maatregelen nemen in het kader van het welzijnsrecht (voeren van een welzijnsbeleid door middel van een dynamisch risicobeheerssysteem, opstellen van een globaal preventieplan, jaarlijks actieplan, etc.). Daarbij moet ook rekening gehouden worden met de tewerkstelling van de leerlingen.</p> <p>De derde is ook verantwoordelijk voor de (administratieve) opvolging van de arbeidsongevallen (o.a. arbeidsongeval laten onderzoeken door iemand van de hiërarchische lijn, naargelang van de ernst van het arbeidsongeval ook een verslag opstellen en dit doorsturen naar de arbeidsinspectie, etc.).</p> <p>(Artikel 26 t.e.m. 28 van het Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.</p> <p>Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.</p> <p>Koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.)</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
Arbeidsongevallenwet	NEE	NEE	NEE	<p>JA</p> <p>Koninklijk besluit van 25 oktober 1971 tot uitbreiding van het toepassingsgebied en tot vaststelling van de bijzondere regels in verband met de toepassing van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971</p> <p>Artikel 1, 8°:</p> <p>8°artikel 2, 1°, van het koninklijk besluit van 21 september 2004 betreffende de bescherming van de stagiairs, voor zover deze stagiairs onbezoldigde arbeid verrichten. Voor de toepassing van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 wordt de <u>onderwijsinstelling als werkgever</u> beschouwd. Indien de instelling niet over rechtspersoonlijkheid beschikt, wordt de inrichtende macht als zodanig beschouwd.</p> <p>Specifieke uitsluiting van het toepassingsgebied voor schadeloosstelling bij tijdelijke arbeidsongeschiktheid, arbeidswegongeval, dodelijk ongeval (specifieke modaliteiten voor schadeloosstelling in opgaande lijn) - artikel 1bis van het KB van 25 oktober 1971 tot uitbreiding van het toepassingsgebied en tot vaststelling van de bijzondere regels in verband met de toepassing van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.</p>	<p>JA</p> <p>Artikel 1 van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.</p>	NEE	NEE
Toeziethouder op de leerling	Leraar	Leraar	Leraar	<p>Stagementor en de stagegever (zoals aangeduid in de stageovereenkomst)</p> <p>Wanneer de leraar ook aanwezig is (bijv. stagebezoek), ligt het algemeen toezicht op een leerling ligt ook bij de leraar (bv. goed gedrag)</p>	Onderneming / Mentor	<p>Derde / Begeleidende werknemer van de derde</p> <p>Wanneer de leraar ook aanwezig is, ligt het algemeen toezicht van de leerling ook bij deze leraar (bv. goed gedrag)</p>	<p>Derde / Begeleidende werknemer van de derde</p> <p>Wanneer de leraar ook aanwezig is, ligt het algemeen toezicht van de leerling ook bij deze leraar (bv. goed gedrag)</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
Koper materiaal (inclusief gereedschap, machines, grondstoffen)	School / Andere school	Dienstverlenende school / Dienstontvangende school	School / Andere school	Stagegever	Onderneming	Derde	Derde
Vergoeding voor de leerling in ruil voor werk	NEE (Omzendbrief SO/2015/01: Aan leerlingen die lessen bijwonen wordt geen vergoeding gegeven)	NEE - Aan leerlingen die lessen bijwonen wordt geen vergoeding gegeven (Omzendbrief SO/2015/01)	NEE (Omzendbrief SO/2015/01: Aan leerlingen die lessen bijwonen wordt geen vergoeding gegeven)	NEE - Het is wettelijk niet toegelaten om leerlingen te vergoeden voor het werk dat zij verrichten bij een stage (art. 123/20 Codex Secundair Onderwijs). Ook de relatie tussen de school en de stagegever kan op geen enkele wijze op financiële afspraken worden gebaseerd. (Omzendbrief SO/2015/01) Onkosten die voortvloeien uit de stage (in de meeste gevallen verplaatsingsvergoeding) mogen wel worden vergoed. Hoe dit gebeurt dient te worden vermeld in de stageovereenkomst. "Vrijgevheden" (bvb. een eindejaarsgeschenk) kunnen uitsluitend gebeuren onder dezelfde voorwaarden ten aanzien van de gewone werknemers. (Omzendbrief SO/2015/01)	Overeenkomst alternerende opleiding: De leerling ontvangt maandelijks een leervergoeding van de onderneming (art. 17 Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen). Meer details inzake de vergoeding: zie apart document. Deeltijdse arbeidsovereenkomst: De leerling ontvangt een loon (art. 20, 3° WAO). Loon is afhankelijk van het Paritair Comité waartoe de onderneming behoort.	NEE - Aan leerlingen die lessen bijwonen wordt geen vergoeding gegeven (Omzendbrief SO/2015/01)	NEE - Aan leerlingen die lessen bijwonen wordt geen vergoeding gegeven (Omzendbrief SO/2015/01)
Strafrechtelijke aansprakelijkheid (art. 117 e.v. Sociaal Strafwetboek)	= werkgever (=school) = lid hiërarchische lijn (=leraar) = koper materiaal (voor tekorten inzake veiligheid in arbeidsmiddelen en aanwezige beschermingsmiddelen) De school is burgerrechtelijk aansprakelijk om strafrechtelijke geldboeten te betalen waartoe zijn werknemers veroordeeld zijn	De volgende personen kunnen strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld bij overtredingen van het Sociaal Strafwetboek: - de werkgever (in casu, de school) - een lid van de hiërarchische lijn (in casu, leraar, directeur, TAC, enz. - wanneer deze personen het beleid van de werkgever met betrekking tot het welzijn uitvoeren; i.e. geen werknemers die de veiligheidsinstructies louter dienen na te leven) - de koper van het materiaal (in casu, de dienstverlenende of dienstontvangende school) voor tekorten inzake veiligheid in arbeidsmiddelen en aanwezige beschermingsmiddelen Gelieve hierbij te noteren dat de school burgerrechtelijk	De volgende personen kunnen strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld bij overtredingen van het Sociaal Strafwetboek: - de werkgever (in casu, de school) - een lid van de hiërarchische lijn (in casu, leraar, directeur, TAC, enz. - wanneer deze personen het beleid van de werkgever met betrekking tot het welzijn uitvoeren; i.e. geen werknemers die de veiligheidsinstructies louter dienen na te leven) - de koper van het materiaal (in casu, de dienstverlenende of dienstontvangende school) voor tekorten inzake veiligheid in arbeidsmiddelen en aanwezige beschermingsmiddelen	De volgende personen kunnen strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld bij overtredingen van het Sociaal Strafwetboek: - de werkgever (in casu, de stagegever) - een lid van de hiërarchische lijn (in casu, stagementor, verantwoordelijke persoon bij stagegever - wanneer deze persoon het beleid van de werkgever met betrekking tot het welzijn uitvoert; i.e. geen werknemers die de veiligheidsinstructies louter dienen na te leven) - de koper van het materiaal (in casu, de stagegever) voor tekorten inzake veiligheid in arbeidsmiddelen en aanwezige beschermingsmiddelen	De volgende personen kunnen strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld bij overtredingen van het Sociaal Strafwetboek: - de werkgever (in casu, de onderneming) - een lid van de hiërarchische lijn (in casu, mentor, verantwoordelijke persoon bij stagegever - wanneer deze persoon het beleid van de werkgever met betrekking tot het welzijn uitvoert; i.e. geen werknemers die de veiligheidsinstructies louter dienen na te leven) - de koper van het materiaal (in casu, de onderneming, voor tekorten inzake veiligheid in arbeidsmiddelen en aanwezige beschermingsmiddelen	De volgende personen kunnen strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld bij overtredingen van het Sociaal Strafwetboek: - de werkgever (in casu, de derde) - een lid van de hiërarchische lijn (in casu, de derde, begeleidende werknemer van de derde, leraar, directeur, TAC, enz. - wanneer deze personen het beleid van de werkgever met betrekking tot het welzijn uitvoeren; i.e. geen werknemers die de veiligheidsinstructies louter dienen na te leven) - de koper van het materiaal (in casu, de derde) voor tekorten inzake veiligheid in arbeidsmiddelen en aanwezige beschermingsmiddelen	De volgende personen kunnen strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld bij overtredingen van het Sociaal Strafwetboek: - de werkgever (in casu, de derde) - een lid van de hiërarchische lijn (in casu, de derde, begeleidende werknemer van de derde, leraar, directeur, TAC, enz. - wanneer deze personen het beleid van de werkgever met betrekking tot het welzijn uitvoeren; i.e. geen werknemers die de veiligheidsinstructies louter dienen na te leven) - de koper van het materiaal (in casu, de derde) voor tekorten inzake veiligheid in arbeidsmiddelen en aanwezige beschermingsmiddelen

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor eigen gedrag (bij causaal verband tussen fout en schade)	<p>De volgende personen kunnen <u>persoonlijk</u> burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit <u>uit hun eigen fout</u>. De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p>1. De school die aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout (1382 B.W.)</p> <p>2. De leraar (of de directeur/TAC/ander personeelslid - indien zij een fout maken), die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)</p> <p>3. De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn fout die onmogelijk kon worden belet door de toezichthouder (i.e. leraar) (art. 1384, 5e lid BW, juncto art. 1382 BW) <p>Als een fout kan onder andere worden gezien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het overtreden van een wettelijke of reglementaire bepaling • het niet-handelen zoals een zorgvuldig persoon • het nalatig of onvoorzichtig zijn <p>3. De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn fout die onmogelijk kon worden belet door de 	<p>De volgende personen kunnen <u>persoonlijk</u> burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit <u>uit hun eigen fout</u>. De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p>1. De school die aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout (1382 B.W.)</p> <p>2. De leraar (of de directeur/TAC/ander personeelslid - indien zij een fout maken), die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)</p> <p>3. De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn fout die onmogelijk kon worden belet door de toezichthouder (i.e. leraar) (art. 1384, 5e lid BW, juncto art. 1382 BW) <p>Als een fout kan onder andere worden gezien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het overtreden van een wettelijke of reglementaire bepaling • het niet-handelen zoals een zorgvuldig persoon • het nalatig of onvoorzichtig zijn <p>3. De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn fout die onmogelijk kon worden belet door de 	<p>De volgende personen kunnen <u>persoonlijk</u> burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit <u>uit hun eigen fout</u>. De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p>1. De school die aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout (1382 B.W.)</p> <p>2. De leraar (of de directeur/TAC/ander personeelslid - indien zij een fout maken), die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)</p> <p>3. De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn fout die onmogelijk kon worden belet door de toezichthouder (i.e. leraar) (art. 1384, 5e lid BW, juncto art. 1382 BW) <p>Als een fout kan onder andere worden gezien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het overtreden van een 	<p>De volgende personen kunnen <u>persoonlijk</u> burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit <u>uit hun eigen fout</u>. De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p>1. De stagegever, die aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout (1382 B.W.)</p> <p>2. De stagementor (of stagebegeleider - wanneer hij aanwezig is op de stageplaats; of de directeur/TAC/ander personeelslid - indien zij een fout maken), die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)</p> <p>3. De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 123/20 Codex Secundair Onderwijs) <p>Als een fout kan onder andere worden gezien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het overtreden van een wettelijke of reglementaire bepaling • het niet-handelen zoals een zorgvuldig persoon • het nalatig of onvoorzichtig zijn 	<p>De volgende personen kunnen <u>persoonlijk</u> burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit <u>uit hun eigen fout</u>. De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p>1. De onderneming, die aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout (1382 B.W.)</p> <p>2. De mentor (of stagebegeleider - wanneer hij aanwezig is op de stageplaats), die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)</p> <p>3. De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 16 Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen; art. 18 WAO) <p>Als een fout kan onder andere worden gezien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het overtreden van een wettelijke of reglementaire bepaling • het niet-handelen zoals een zorgvuldig persoon • het nalatig of onvoorzichtig zijn 	<p>De volgende personen kunnen <u>persoonlijk</u> burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit <u>uit hun eigen fout</u>. De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p>1. De derde die aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout (1382 B.W.)</p> <p>2. De begeleidende werknemer van de derde (of de vakleraar - wanneer hij aanwezig is; of de directeur/TAC/ander personeelslid - indien zij een fout maken), die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)</p> <p>3. De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn fout die onmogelijk kon worden belet door de toezichthouder (i.e. Derde, begeleidende werknemer van de derde of de vakleraar) (art. 1384, 5e lid BW, juncto art. 1382 BW) <p>Als een fout kan onder</p>	<p>De volgende personen kunnen <u>persoonlijk</u> burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit <u>uit hun eigen fout</u>. De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p>1. De derde die aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn fout (1382 B.W.)</p> <p>2. De begeleidende werknemer van de derde (of de vakleraar - wanneer hij aanwezig is; of de directeur/TAC/ander personeelslid - indien zij een fout maken), die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit zijn herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)</p> <p>3. De leerling, die alleen aansprakelijk is voor schade voortvloeiend uit</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn fout die onmogelijk kon worden belet door de toezichthouder (i.e. Derde, begeleidende werknemer van de derde of de vakleraar) (art. 1384, 5e lid BW, juncto art. 1382 BW) <p>Als een fout kan onder</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	<p><i>toezichthouder (i.e. leraar) (art. 1384, 5e lid BW, juncto art. 1382 BW)</i></p> <p>Als een fout kan onder andere worden gezien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het overtreden van een wettelijke of reglementaire bepaling • het niet-handelen zoals een zorgvuldig persoon • het nalatig of onvoorzichtig zijn 		<p>wettelijke of reglementaire bepaling</p> <ul style="list-style-type: none"> • het niet-handelen zoals een zorgvuldig persoon • het nalatig of onvoorzichtig zijn 			<p>andere worden gezien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het overtreden van een wettelijke of reglementaire bepaling • het niet-handelen zoals een zorgvuldig persoon • het nalatig of onvoorzichtig zijn 	<p>wettelijke of reglementaire bepaling</p> <ul style="list-style-type: none"> • het niet-handelen zoals een zorgvuldig persoon • het nalatig of onvoorzichtig zijn

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor andermans gedrag	<p>De volgende personen kunnen burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit <u>andermans fout</u> (i.e. de fout van personen voor wie zij instaan). De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p><i>1. De dienstverlenende school is aansprakelijk (art. 1384, 3e lid BW)</i></p> <p><i>• voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leraar tijdens de uitoefening van zijn werk (ongeacht of de leraar persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld)</i></p> <p><i>• wanneer de leraar aansprakelijk wordt gesteld voor de fout van de leerling onder zijn toezicht (zie 2)</i></p>	<p>De volgende personen kunnen burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit <u>andermans fout</u> (i.e. de fout van personen voor wie zij instaan). De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p><i>1. De dienstverlenende school is aansprakelijk (art. 1384, 3e lid BW)</i></p> <p><i>• voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leraar tijdens de uitoefening van zijn werk (ongeacht of de leraar persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld)</i></p> <p><i>• wanneer de leraar aansprakelijk wordt gesteld voor de fout van de leerling onder zijn toezicht (zie 2)</i></p> <p><i>Indien de leraar tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de</i></p>	<p>De volgende personen kunnen burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit <u>andermans fout</u> (i.e. de fout van personen voor wie zij instaan). De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p><i>1. De school is aansprakelijk (art. 1384, 3e lid BW)</i></p> <p><i>• voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leraar tijdens de uitoefening van zijn werk (ongeacht of de begeleidende werknemer persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld)</i></p> <p><i>• wanneer de leraar aansprakelijk wordt gesteld voor de fout van de leerling onder zijn toezicht (zie 2)</i></p> <p><i>Indien de leraar tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden</i></p>	<p>De volgende personen kunnen burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit <u>andermans fout</u> (i.e. de fout van personen voor wie zij instaan). De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p><i>1. De stagegever is aansprakelijk (art. 1384, 3e lid BW)</i></p> <p><i>• voor de schade voortvloeiend uit fouten van de stagementor tijdens de uitoefening van zijn werk (ongeacht of de stagementor persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld)</i></p> <p><i>• wanneer de stagementor aansprakelijk wordt gesteld voor de fout van de leerling onder zijn toezicht (zie 2)</i></p> <p><i>Indien de stagementor tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de stagegever de eventuele</i></p>	<p>De volgende personen kunnen burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit <u>andermans fout</u> (i.e. de fout van personen voor wie zij instaan). De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p><i>1. De onderneming is aansprakelijk (art. 1384, 3e lid BW)</i></p> <p><i>• voor de schade voortvloeiend uit fouten van de mentor tijdens de uitoefening van zijn werk (ongeacht of de mentor persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld)</i></p> <p><i>• wanneer de mentor aansprakelijk wordt gesteld voor de fout van de leerling onder zijn toezicht (zie 2)</i></p> <p>Indien de mentor tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de mentor), kan de onderneming de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de mentor (i.e. "regres") (art. 18 WAO).</p> <p><i>2. De mentor is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leerling onder zijn toezicht. (art.</i></p>	<p>De volgende personen kunnen burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit <u>andermans fout</u> (i.e. de fout van personen voor wie zij instaan). De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p><i>1. De derde is aansprakelijk (art. 1384, 3e lid BW)</i></p> <p><i>• voor de schade voortvloeiend uit fouten van de begeleidende werknemer tijdens de uitoefening van zijn werk (ongeacht of de begeleidende werknemer persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld)</i></p> <p><i>• wanneer de begeleidende werknemer aansprakelijk wordt gesteld voor de fout van de leerling onder zijn toezicht (zie 2)</i></p> <p><i>Indien de begeleidende werknemer tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden</i></p>	<p>De volgende personen kunnen burgerrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het vergoeden van schade, indien deze schade voortvloeit uit <u>andermans fout</u> (i.e. de fout van personen voor wie zij instaan). De schadelijder kan bijgevolg kiezen welke partij(en) hij aanspreekt. De schade kan uiteraard slechts éénmaal vergoed worden.</p> <p><i>1. De derde is aansprakelijk (art. 1384, 3e lid BW)</i></p> <p><i>• voor de schade voortvloeiend uit fouten van de begeleidende werknemer tijdens de uitoefening van zijn werk (ongeacht of de begeleidende werknemer persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld)</i></p> <p><i>• wanneer de begeleidende werknemer aansprakelijk wordt gesteld voor de fout van de leerling onder zijn toezicht (zie 2)</i></p> <p><i>Indien de begeleidende werknemer tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden</i></p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	<p>Indien de leraar tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de leraar) kan de school de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugeisen van de leraar (i.e. "regres")(art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen).</p> <p>2. De leraar is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leerling onder zijn toezicht. (art. 1384, 4e lid). De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de toezichthoudende leraar (zie 1).</p> <p>De leraar (en bijgevolg ook de school) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).</p> <p>Indien er kan worden aangetoond dat de leraar een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade. De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de leraar (zie 1). Indien de leraar tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer het gaat om een ontoereikend toezicht dat een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt in hoofde van de leraar) kan</p> <p>2. De leraar is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leerling onder zijn toezicht. (art. 1384, 4e lid). De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de toezichthoudende leraar (zie 1).</p> <p>De leraar (en bijgevolg ook de school) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).</p> <p>Indien er kan worden aangetoond dat de leraar een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade. De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de leraar (zie 1).</p> <p>De leraar (en bijgevolg ook de school) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).</p> <p>Indien er kan worden aangetoond dat de leraar een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade. De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de leraar (zie 1).</p>	<p>leraar) kan de school de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugeisen van de leraar (i.e. "regres")(art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen).</p> <p>2. De leraar is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leerling onder zijn toezicht. (art. 1384, 4e lid). De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de toezichthoudende leraar (zie 1).</p> <p>De leraar (en bijgevolg ook de school) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).</p> <p>Indien er kan worden aangetoond dat de leraar een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade. De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de leraar (zie 1).</p> <p>De leraar (en bijgevolg ook de school) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).</p> <p>Indien er kan worden aangetoond dat de leraar een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade. De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de leraar (zie 1).</p>	<p>gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de leraar) kan de derde de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugeisen van de leraar (i.e. "regres")(art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen).</p> <p>2. De leraar is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leerling onder zijn toezicht. (art. 1384, 4e lid). De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de begeleidende werknemer (zie 1).</p> <p>De leraar (en bijgevolg ook de school) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).</p> <p>Indien er kan worden aangetoond dat de leraar een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade. De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de leraar (zie 1).</p>	<p>schadevergoeding die hij moet betalen terugeisen van de stagementor (i.e. "regres") (art. 18 WAO).</p> <p>2. De stagementor is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leerling onder zijn toezicht. (art. 1384, 4e lid). De stagegever zal evenwel aansprakelijk zijn voor de stagementor (zie 1).</p> <p>De stagementor (en bijgevolg ook de stagegever) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout, indien deze een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt. (art. 123/20 Codex Secundair Onderwijs)</p> <p>Indien er kan worden aangetoond dat de stagementor een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade (art. 1382 BW). De stagegever zal evenwel aansprakelijk zijn voor de stagementor (zie 1). Indien de stagementor tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer het gaat om een ontoereikend toezicht dat een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt in hoofde van de stagementor), kan de stagegever de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugeisen van de stagementor. (art. 18 WAO)</p> <p>Indien de leerling tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de leerling), kan de stagegever, desgevallend de stagementor, de schadevergoeding die hij</p>	<p>1384, 4e lid). De onderneming zal evenwel aansprakelijk zijn voor de mentor (zie 1).</p> <p>De mentor (en bijgevolg ook de onderneming) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout, indien deze een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt. (art. 16 Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen; art. 18 WAO)</p> <p>Indien er kan worden aangetoond dat de mentor een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade (art. 1382 BW). De onderneming zal evenwel aansprakelijk zijn voor de mentor (zie 1). Indien de mentor tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer het gaat om een ontoereikend toezicht dat een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt in hoofde van de mentor), kan de onderneming de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugeisen van de mentor. (art. 18 WAO)</p> <p>Indien de leerling tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de leerling), kan de onderneming, desgevallend de mentor, de schadevergoeding die hij moet betalen terugeisen van de leerling of zijn ouders (i.e. "regres") (art. 16 Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen; art. 1384, 3e lid).</p> <p>3. De ouders zijn aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de leerling, indien hij minderjarig is (art. 1384 B.W., 3e lid; art. 16 Decreet 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen), tenzij zij</p>	<p>gesteld (i.e. wanneer de schade voortvloeit uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de begeleidende werknemer) kan de derde de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugeisen van de begeleidende werknemer (i.e. "regres") (art. 18 WAO).</p> <p>2. De begeleidende werknemer is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leerling onder zijn toezicht. (art. 1384, 4e lid). De derde zal evenwel aansprakelijk zijn voor de begeleidende werknemer (zie 1).</p> <p>De begeleidende werknemer (en bijgevolg ook de derde) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).</p> <p>Indien er kan worden aangetoond dat de begeleidende werknemer een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade (art. 1382 BW). De derde zal evenwel aansprakelijk zijn voor de begeleidende werknemer (zie 1). Indien de begeleidende werknemer tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer het gaat om een ontoereikend toezicht dat een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt in hoofde van de begeleidende werknemer)</p>	<p>herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de begeleidende werknemer) kan de derde de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugeisen van de begeleidende werknemer (i.e. "regres") (art. 18 WAO).</p> <p>2. De begeleidende werknemer is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit fouten van de leerling onder zijn toezicht. (art. 1384, 4e lid). De derde zal evenwel aansprakelijk zijn voor de begeleidende werknemer (zie 1).</p> <p>De begeleidende werknemer (en bijgevolg ook de derde) is evenwel niet aansprakelijk voor de fout van de leerling, indien hij de daad van de leerling onmogelijk kon beletten (art. 1384, 5e lid). De leerling zal hier persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).</p> <p>Indien er kan worden aangetoond dat de begeleidende werknemer een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade (art. 1382 BW). De derde zal evenwel aansprakelijk zijn voor de begeleidende werknemer (zie 1). Indien de begeleidende werknemer tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer het gaat om een ontoereikend toezicht dat een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt in hoofde van de begeleidende werknemer) kan de derde de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugeisen van de begeleidende werknemer</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	<p><i>zijn fout (art. 1382 BW).</i></p> <p><i>Indien er kan worden aangetoond dat de leraar een ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend, zal zijn fout (deels) hebben bijgedragen aan de schade. De school zal evenwel aansprakelijk zijn voor de leraar (zie 1). Indien de leraar tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer het gaat om een ontoereikend toezicht dat een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt in hoofde van de leraar) kan de school de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de leraar (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)</i></p> <p><i>3. De ouders zijn aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit de fouten van de leerling, indien hij minderjarig is (art. 1384 B.W., 3e lid), tenzij zij de daad van hun kind onmogelijk konden beletten (ongeacht het feit dat het kind niet onder hun toezicht stond tijdens het schadegeval) (art. 1384 B.W., 5e lid). De leerling zal in dit laatste geval persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).</i></p> <p><i>3. De ouders zijn aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit de fouten van de leerling, indien hij minderjarig is (art. 1384 B.W., 3e lid), tenzij zij de daad van hun kind onmogelijk konden beletten</i></p>	<p><i>de school de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de leraar (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)</i></p> <p><i>3. De ouders zijn aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit de fouten van de leerling, indien hij minderjarig is (art. 1384 B.W., 3e lid), tenzij zij de daad van hun kind onmogelijk konden beletten (ongeacht het feit dat het kind niet onder hun toezicht stond tijdens het schadegeval) (art. 1384 B.W., 5e lid). De leerling zal in dit laatste geval persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).</i></p>	<p><i>Indien de leraar tevens persoonlijk aansprakelijk had kunnen worden gesteld (i.e. wanneer het gaat om een ontoereikend toezicht dat een herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet uitmaakt in hoofde van de leraar) kan de school de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de leraar (art. 18 WAO; art. 17bis/1 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 2 Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen)</i></p> <p><i>3. De ouders zijn aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit de fouten van de leerling, indien hij minderjarig is (art. 1384 B.W., 3e lid), tenzij zij de daad van hun kind onmogelijk konden beletten (art. 1384 B.W., 5e lid).</i></p>	<p><i>moet betalen terugvragen van de leerling of zijn ouders (i.e. "regres") (art. 123/20 Codex Secundair Onderwijs).</i></p> <p><i>3. De ouders zijn aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit de herhaaldelijke lichte fout, zware fout of opzet van de leerling, indien hij minderjarig is (art. 1384 B.W., 3e lid; art. 123/20 Codex Secundair Onderwijs), tenzij zij de daad van hun kind onmogelijk konden beletten (art. 1384 B.W., 5e lid).</i></p> <p><i>Indien de arbeidsongevallenverzekering tussenkomt, genieten school, stagegever, stagementor en toezichthouders van burgerrechtelijke immunititeit. Dit wil zeggen dat de leerling tegen hen geen aankomende vordering tot schadevergoeding kan instellen, tenzij er sprake is van opzet in hoofde van de school, stagegever, stagementor of toezichthouder.</i></p> <p><i>Indien de stagebegeleider aanwezig is op de stageplaats op het ogenblik dat het schadeverwekkend voorval zich voordoet en indien de stagebegeleider de daad die de schade veroorzaakt heeft, had kunnen beletten, bestaat de mogelijkheid dat hij (mede) aansprakelijk wordt gesteld. Dit wordt behandeld zoals de aansprakelijkheid van de leraar (zie scenario 1a).</i></p>	<p><i>de daad van hun kind onmogelijk konden beletten (art. 1384 B.W., 5e lid).</i></p> <p><i>Indien de arbeidsongevallenverzekering tussenkomt, genieten school, onderneming, mentor en toezichthouders van burgerrechtelijke immunititeit. Dit wil zeggen dat de leerling tegen hen geen aankomende vordering tot schadevergoeding kan instellen, tenzij er sprake is van opzet in hoofde van de school, stagegever, stagementor of toezichthouder.</i></p> <p><i>Indien de trajectbegeleider aanwezig is op de onderneming op het ogenblik dat het schadeverwekkend voorval zich voordoet en indien de trajectbegeleider de daad die de schade veroorzaakt heeft, had kunnen beletten, bestaat de mogelijkheid dat hij (mede) aansprakelijk wordt gesteld. Dit wordt behandeld zoals de aansprakelijkheid van de leraar (zie scenario 1a).</i></p>	<p><i>kan de derde de eventuele schadevergoeding die hij moet betalen terugvragen van de begeleidende werknemer (art. 18 WAO)</i></p> <p><i>3. De ouders zijn aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit de fouten van de leerling, indien hij minderjarig is (art. 1384 B.W., 3e lid), tenzij zij de daad van hun kind onmogelijk konden beletten (art. 1384 B.W., 5e lid).</i></p> <p><i>Indien de leraar aanwezig is in de opleidingsinstelling op het ogenblik dat het schadeverwekkend voorval zich voordoet en indien de leraar de daad die de schade veroorzaakt heeft, had kunnen beletten, bestaat de mogelijkheid dat hij (mede) aansprakelijk wordt gesteld. Dit wordt behandeld zoals de aansprakelijkheid van de leraar (zie scenario 1a).</i></p>	<p><i>(art. 18 WAO)</i></p> <p><i>3. De ouders zijn aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit de fouten van de leerling, indien hij minderjarig is (art. 1384 B.W., 3e lid), tenzij zij de daad van hun kind onmogelijk konden beletten (art. 1384 B.W., 5e lid).</i></p> <p><i>Indien de leraar aanwezig is in de opleidingsinstelling op het ogenblik dat het schadeverwekkend voorval zich voordoet en indien de leraar de daad die de schade veroorzaakt heeft, had kunnen beletten, bestaat de mogelijkheid dat hij (mede) aansprakelijk wordt gesteld. Dit wordt behandeld zoals de aansprakelijkheid van de leraar (zie scenario 1a).</i></p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	(ongeacht het feit dat het kind niet onder hun toezicht stond tijdens het schadegeval) (art. 1384 B.W., 5e lid). De leerling zal in dit laatste geval persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor zijn fout (art. 1382 BW).						
Verzekering (leerling/materiaal/diensten)	<p>Aangezien de Arbeidsongevallenwet niet van toepassing is, dient het schoolbestuur van de dienstverlenende school na te gaan of de schoolpolis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • schadegevallen dekt die ontstaan als gevolg van arbeid van leerlingen op verplaatsing. • de verplaatsing van de leerling dekt. • de verplaatsing van de leerling dekt. • ongevallen op weg van of naar de andere school dekt <p>Indien er geen schoolpolis is voor de volledige scholengroep waartoe beide scholen behoren, kan het schoolbestuur van de dienstontvangende school tevens nagaan of de schoolpolis de schade dekt door de leerlingen berokkend.</p> <p>In principe dient deze schade evenwel gedekt te zijn door</p>	<p>Aangezien de Arbeidsongevallenwet niet van toepassing is, dient het schoolbestuur van de dienstverlenende school na te gaan of de schoolpolis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • schadegevallen dekt die ontstaan als gevolg van arbeid van leerlingen op verplaatsing. • de verplaatsing van de leerling dekt. • ongevallen op weg van of naar de andere school dekt <p>Indien er geen schoolpolis is voor de volledige scholengroep waartoe beide scholen behoren, kan het schoolbestuur van de dienstontvangende school tevens nagaan of de schoolpolis de schade dekt door de leerlingen berokkend.</p> <p>In principe dient deze schade evenwel gedekt te zijn door</p>	<p>Aangezien de Arbeidsongevallenwet niet van toepassing is, dient het schoolbestuur van de dienstverlenende school na te gaan of de schoolpolis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • schadegevallen dekt die ontstaan als gevolg van arbeid van leerlingen op verplaatsing. • de verplaatsing van de leerling dekt. • ongevallen op weg van of naar de andere school dekt <p>Indien er geen schoolpolis is voor de volledige scholengroep waartoe beide scholen behoren, kan het schoolbestuur van de dienstontvangende school tevens nagaan of de schoolpolis de schade dekt door de leerlingen berokkend.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het is voor de stagegever aangeraden om een verzekering af te sluiten voor de schade door de leerling berokkend en inzake gebrekkelijk materiaal. • Het schoolbestuur dient een arbeidsongevallenverzekering af te sluiten voor haar stagiairs (Artikel 1, 8°, koninklijk besluit van 25 oktober 1971 tot uitbreiding van het toepassingsgebied en tot vaststelling van de bijzondere regels in verband met de toepassing van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.). • Aangezien de arbeidsongevallenverzekering voor stagiairs geen ongevallen dekt op weg naar of van de stageplaats, waakt het schoolbestuur erover dat deze gedekt zijn door de schoolverzekering. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het is voor de onderneming aangeraden om een verzekering af te sluiten voor de schade door de leerling berokkend en inzake gebrekkelijk materiaal. De onderneming moet een arbeidsongevallenverzekering sluiten, en jaarlijks een verzekeringspremie betalen. De volgende ongevallenrisico's moeten verzekerd zijn: <ul style="list-style-type: none"> • ongevallen in de onderneming • ongevallen tijdens de cursussen en examens bij de onderwijs- of opleidingsinstelling; • ongevallen op de weg heen en terug tussen <ul style="list-style-type: none"> o woonplaats - onderneming, o woonplaats - onderwijs- of opleidingsinstelling o onderneming - onderwijs- of opleidingsinstelling 	<ul style="list-style-type: none"> • Het is voor de derde aangeraden om een verzekering af te sluiten voor de schade door de leerling berokkend en inzake gebrekkelijk materiaal. • Het schoolbestuur waakt erover dat ongevallen op weg van of naar de derde gedekt zijn door de schoolpolis. • Het schoolbestuur dient na te gaan of de schoolpolis schadegevallen dekt die ontstaan als gevolg van arbeid van leerlingen op verplaatsing. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het is voor de derde aangeraden om een verzekering af te sluiten voor de schade door de leerling berokkend en inzake gebrekkelijk materiaal. • Het schoolbestuur waakt erover dat ongevallen op weg van of naar de derde gedekt zijn door de schoolpolis. • Het schoolbestuur dient na te gaan of de schoolpolis schadegevallen dekt die ontstaan als gevolg van arbeid van leerlingen op verplaatsing.

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	<p>schade dekt door de leerlingen berokkend.</p> <p>In principe dient deze schade evenwel gedekt te zijn door de schoolpolis van de dienstverlenende school.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is voor de koper van het materiaal (de dienstverlenende of -ontvangende school) aangeraden om zich te verzekeren inzake gebrekkig materiaal. • Ingeval de leerkracht mits bezoldiging chauffeur is, moet de chauffeur een medische keuring (rijgeschiktheidsattest) hebben. (Besluitwet 30 december 1946 betreffende het bezoldigd vervoer van personen over de weg met autobussen en autocars) 	<p>de schoolpolis van de dienstverlenende school.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is voor de koper van het materiaal (de dienstverlenende of -ontvangende school) aangeraden om zich te verzekeren inzake gebrekkig materiaal. • Ingeval de leerkracht mits bezoldiging chauffeur is, moet de chauffeur een medische keuring (rijgeschiktheidsattest) hebben. (Besluitwet 30 december 1946 betreffende het bezoldigd vervoer van personen over de weg met autobussen en autocars) 	<p>In principe dient deze schade evenwel gedekt te zijn door de schoolpolis van de aanbiedende school.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is voor de koper van het materiaal (de aanbiedende of ontvangende school) aangeraden om zich te verzekeren inzake gebrekkig materiaal. • Ingeval de leerkracht mits bezoldiging chauffeur is, moet de chauffeur een medische keuring (rijgeschiktheidsattest) hebben. (Besluitwet 30 december 1946 betreffende het bezoldigd vervoer van personen over de weg met autobussen en autocars) 				
Verzekering leraar (vakleraar & stagebegeleider & trajectbegeleider)	<p>Het <u>schoolbestuur</u> van de dienstverlenende school dient een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand af te sluiten voor hun personeelsleden voor hun persoonlijke aansprakelijkheid. (art. 17bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 12bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs)</p>	<p>Het <u>schoolbestuur</u> van de dienstverlenende school dient een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand af te sluiten voor hun personeelsleden voor hun persoonlijke aansprakelijkheid. (art. 17bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 12bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs)</p> <p><u>Personeelsleden</u> van de school zijn tevens verzekerd voor arbeidsongevallen. Deze verzekeringen zijn voldoende voor de werkzaamheden van de leerkracht.</p> <p>(Wet 3 juli 1967 betreffende</p>	<p>Het <u>schoolbestuur</u> dient een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand af te sluiten voor hun personeelsleden voor hun persoonlijke aansprakelijkheid. (CAO IX, punt 3.3)</p> <p><u>Personeelsleden</u> van de school zijn tevens verzekerd voor arbeidsongevallen (Wet 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor overheidssector; KB 24 januari 1969 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor</p>	<p>Het <u>schoolbestuur</u> dient een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand af te sluiten voor hun persoonlijke aansprakelijkheid. (art. 17bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding; art. 12bis, §2 Decreet 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs)</p> <p><u>Personeelsleden</u> van de school zijn tevens verzekerd voor arbeidsongevallen (Wet 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor overheidssector; KB 24 januari 1969 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor</p>	<p>Het <u>schoolbestuur</u> dient een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand af te sluiten voor hun persoonlijke aansprakelijkheid. (CAO IX, punt 3.3)</p> <p><u>Personeelsleden</u> van de school zijn tevens verzekerd voor arbeidsongevallen (Wet 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor overheidssector; KB 24 januari 1969 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor</p>	<p>Het <u>schoolbestuur</u> dient een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand af te sluiten voor hun persoonlijke aansprakelijkheid. (CAO IX, punt 3.3)</p> <p><u>Personeelsleden</u> van de school zijn tevens verzekerd voor arbeidsongevallen (Wet 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor overheidssector; KB 24 januari 1969 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor</p>	<p>Het <u>schoolbestuur</u> dient een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand af te sluiten voor hun persoonlijke aansprakelijkheid. (CAO IX, punt 3.3)</p> <p><u>Personeelsleden</u> van de school zijn tevens verzekerd voor arbeidsongevallen (Wet 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor overheidssector; KB 24 januari 1969 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	<p><u>Personeelsleden</u> van de school zijn tevens verzekerd voor arbeidsongevallen. Deze verzekeringen zijn voldoende voor de werkzaamheden van de leerkracht.</p> <p>(Wet 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector; KB 24 januari 1969 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk; Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; KB 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet)</p>	<p>de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector; KB 24 januari 1969 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk; Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; KB 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet)</p>	<p>arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk; Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; KB 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet)</p> <p>Deze verzekeringen zijn voldoende voor de werkzaamheden van de <u>stagebegeleider/leerkracht/trajectbegeleider</u>.</p>	<p>schadevergoeding, ten gunste van de personeelsleden van de overheidssector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk; Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; KB 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet)</p> <p>Deze verzekeringen zijn voldoende voor de werkzaamheden van de <u>stagebegeleider/leerkracht/trajectbegeleider</u>.</p>	<p>voor de werkzaamheden van de <u>stagebegeleider/leerkracht/trajectbegeleider</u>.</p>	<p>Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; KB 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet)</p> <p>Deze verzekeringen zijn voldoende voor de werkzaamheden van de <u>stagebegeleider/leerkracht/trajectbegeleider</u>.</p>	<p>Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; KB 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet)</p> <p>Deze verzekeringen zijn voldoende voor de werkzaamheden van de <u>stagebegeleider/leerkracht/trajectbegeleider</u>.</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
<p>Naleven Wetgeving inzake Overheidsopdrachten (voor opdrachten boven EUR 8500)</p> <p><i>(Wet 15 juni 2006 betreffende de overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen diensten; Wet 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen diensten; de uitvoerende Koninklijke Besluiten van deze wetten)</i></p>	<p>NEE - De wetgeving inzake overheidsopdrachten is niet van toepassing indien de werken worden uitgeoefend door aanbestedende overheid zelf. Bijvoorbeeld voor GO! scholen binnen eenzelfde scholengroep is de wet van overheidsopdrachten niet van toepassing. Wanneer de scholen aparte juridische entiteiten zijn (meestal vzw's) worden ze beide telkens beschouwd als een aparte aanbestedende overheid.</p> <p><i>Er is alleen sprake van een overheidsopdracht indien een aanbestedende overheid werken laat uitvoeren, diensten laat verlenen of producten laat leveren door een andere partij (eventueel een andere aanbestedende overheid).</i></p> <p><i>Een aanbestedende overheid is elk bevoegd bestuursniveau van het onderwijs. Er dient bijgevolg te worden nagegaan of de school werkelijk onder hetzelfde schoolbestuur staat om na te gaan of het om dezelfde aanbestedende overheid gaat.</i></p>	<p>NEE - De wetgeving inzake overheidsopdrachten is niet van toepassing indien de werken worden uitgeoefend door aanbestedende overheid zelf. Bijvoorbeeld voor GO! scholen binnen eenzelfde scholengroep is de wet van overheidsopdrachten niet van toepassing. Wanneer de scholen aparte juridische entiteiten zijn (meestal vzw's) worden ze beide telkens beschouwd als een aparte aanbestedende overheid.</p> <p>Er is alleen sprake van een overheidsopdracht indien werken laat uitvoeren, diensten laat verlenen of producten laat leveren door een andere partij (eventueel een andere aanbestedende overheid).</p> <p>Een aanbestedende overheid is elk bevoegd bestuursniveau van het onderwijs. Er dient bijgevolg te worden nagegaan of de school werkelijk onder hetzelfde schoolbestuur staat om na te gaan of het om dezelfde aanbestedende overheid gaat.</p>	<p>JA - Aangezien de werken niet door de aanbestedende overheid zelf worden uitgevoerd, dient de wetgeving inzake de overheidsopdrachten te worden nageleefd voor opdrachten boven EUR 8.500. De wetgeving inzake de overheidsopdrachten is niet van toepassing indien de school niet dient te betalen voor de werken.</p> <p>Het betrekken van 1 of meer leerlingen voor het uitvoeren van de werken, kan als een gunningscriterium (art. 25 Wet 15 juni 2006) (maar niet als een selectiecriterium - art. 58 – 79 KB 15 juli 2011) worden opgenomen. Teneinde deze aanpak te laten slagen, dient een voldoende hoge weging te worden toegekend aan dit criterium.</p>	<p>JA - Aangezien de werken niet door de aanbestedende overheid zelf worden uitgevoerd, dient de wetgeving inzake de overheidsopdrachten te worden nageleefd voor opdrachten boven EUR 8.500. De wetgeving inzake de overheidsopdrachten is niet van toepassing indien de school niet dient te betalen voor de werken.</p> <p>Het betrekken van 1 of meer leerlingen voor het uitvoeren van de werken, kan als een gunningscriterium (art. 25 Wet 15 juni 2006) (maar niet als een selectiecriterium - art. 58 – 79 KB 15 juli 2011) worden opgenomen. Teneinde deze aanpak te laten slagen, dient een voldoende hoge weging te worden toegekend aan dit criterium.</p>	<p>JA - Aangezien de werken niet door de aanbestedende overheid zelf worden uitgevoerd, dient de wetgeving inzake de overheidsopdrachten te worden nageleefd voor opdrachten boven EUR 8.500. De wetgeving inzake de overheidsopdrachten is niet van toepassing indien de school niet dient te betalen voor de werken.</p> <p>Het betrekken van 1 of meer leerlingen voor het uitvoeren van de werken, kan als een gunningscriterium (art. 25 Wet 15 juni 2006) (maar niet als een selectiecriterium - art. 58 – 79 KB 15 juli 2011) worden opgenomen. Teneinde deze aanpak te laten slagen, dient een voldoende hoge weging te worden toegekend aan dit criterium.</p>	<p>JA - Aangezien de werken niet door de aanbestedende overheid zelf worden uitgevoerd, dient de wetgeving inzake de overheidsopdrachten te worden nageleefd voor opdrachten boven EUR 8.500. De wetgeving inzake de overheidsopdrachten is niet van toepassing indien de school niet dient te betalen voor de werken.</p> <p>Het betrekken van 1 of meer leerlingen voor het uitvoeren van de werken, kan als een gunningscriterium (art. 25 Wet 15 juni 2006) (maar niet als een selectiecriterium - art. 58 – 79 KB 15 juli 2011) worden opgenomen. Teneinde deze aanpak te laten slagen, dient een voldoende hoge weging te worden toegekend aan dit criterium.</p>	

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
Aansprakelijkheid school voor kwaliteit van werken	<p>De dienstverlenende school is aansprakelijk indien er schade ontstaat uit een foute plaatsing of uit de foutieve productie en ontwerp van het product:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aansprakelijkheid van schoolbestuur als producent van een gebrekkig product (Wet 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken) • Verplichting om veilige producten en diensten te realiseren (wetboek economisch recht – art IX.2) • Verplichtingen bij het in de handel brengen of in bedrijf stellen van machines (Richtlijn 2006/42/EG; KB 12/08/2008 re op de markt brengen van machines; Gids voor de toepassing van de Machinerichtlijn 2006/42/EG) 	<p>De dienstverlenende school is aansprakelijk indien er schade ontstaat uit een foute plaatsing of uit de foutieve productie en ontwerp van het product:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aansprakelijkheid van schoolbestuur als producent van een gebrekkig product (Wet 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken) • Verplichting om veilige producten en diensten te realiseren (wetboek economisch recht – art IX.2) • Verplichtingen bij het in de handel brengen of in bedrijf stellen van machines (Richtlijn 2006/42/EG; KB 12/08/2008 re op de markt brengen van machines; Gids voor de toepassing van de Machinerichtlijn 2006/42/EG) 	<p>JA - indien schade ontstaat uit foute plaatsing</p> <p>Verplichting om veilige producten en diensten te realiseren (wetboek economisch recht – art IX.2)</p>	<p>NEE - De stagegever is aansprakelijk voor de kwaliteit van de werken.</p>	<p>NEE - De onderneming is aansprakelijk voor de kwaliteit van de werken.</p>	<p>NEE - De derde is aansprakelijk voor de kwaliteit van de werken.</p>	<p>NEE - De derde is aansprakelijk voor de kwaliteit van de werken.</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
Marktpraktijken	<ul style="list-style-type: none"> • Een schoolbestuur van dienstverlenende school mag handelsactiviteiten verrichten, voor zover dit geen daden van koophandel zijn (i.e. het doel is loutere verrijking) en voor zover ze verenigbaar zijn met zijn onderwijsopdracht (art. 9 Codex SO) • Reclame en sponsoring zijn slechts toegelaten wanneer zij niet onverenigbaar zijn met de pedagogische taken van de school, de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen en de verstrekte leermiddelen en activiteiten er vrij van blijven (art. 10 Codex SO) • De verplichtingen opgenomen in de Wet Marktpraktijken (verboden praktijken, onrechtmatige bedingen, informatie aan de consument, etc.) dienen te worden nageleefd door de school. • De wetgever heeft geen regeling inzake prijsbeleid ingesteld voor scholen. Bijgevolg heeft een school autonomie om een eigen prijsbeleid uit te werken, binnen grenzen van de regelgeving inzake handelspraktijken (oa geen willekeurige prijzen, voldoende informatieverstrekking) en het zorgvuldig bestuur. Uit de adviezen van de Commissie Zorgvuldig Bestuur blijkt dat minstens de kosten dienen te worden aangerekend: kostprijs 	<ul style="list-style-type: none"> • Een schoolbestuur van dienstverlenende school mag handelsactiviteiten verrichten, voor zover dit geen daden van koophandel zijn (i.e. het doel is loutere verrijking) en voor zover ze verenigbaar zijn met zijn onderwijsopdracht (art. 9 Codex SO) • Reclame en sponsoring zijn slechts toegelaten wanneer zij niet onverenigbaar zijn met de pedagogische taken van de school, de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen en de verstrekte leermiddelen en activiteiten er vrij van blijven (art. 10 Codex SO) • De verplichtingen opgenomen in de Wet Marktpraktijken (verboden praktijken, onrechtmatige bedingen, informatie aan de consument, etc.) dienen te worden nageleefd door de school. • De wetgever heeft geen regeling inzake prijsbeleid ingesteld voor scholen. Bijgevolg heeft een school autonomie om een eigen prijsbeleid uit te werken, binnen grenzen van de regelgeving inzake handelspraktijken (oa geen willekeurige prijzen, voldoende informatieverstrekking) en het zorgvuldig bestuur. Uit de adviezen van de Commissie Zorgvuldig Bestuur blijkt dat minstens de kosten dienen te worden aangerekend: kostprijs van de grondstoffen/materialen en een bijkomend surplus voor o.a. het transport, voorraad, opslag, huur, enz. • Marktverstoring en ongeoorloofde staatssteun zijn ons inziens zeer onwaarschijnlijk, aangezien (i) het zal gaan om kleinere/occasionele werkzaamheden op andere 	<ul style="list-style-type: none"> • Een schoolbestuur mag handelsactiviteiten verrichten, voor zover dit geen daden van koophandel zijn (i.e. het doel is loutere verrijking) en voor zover ze verenigbaar zijn met zijn onderwijsopdracht (art. 9 Codex SO) • Reclame en sponsoring zijn slechts toegelaten wanneer zij niet onverenigbaar zijn met de pedagogische taken van de school, de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen en de verstrekte leermiddelen en activiteiten er vrij van blijven (art. 10 Codex SO) • De verplichtingen opgenomen in de Wet Marktpraktijken (verboden praktijken, onrechtmatige bedingen, informatie aan de consument, etc.) dienen te worden nageleefd door de school • De wetgever heeft autonomie gegeven aan scholen om een eigen prijsbeleid uit te werken, binnen grenzen van de regelgeving inzake handelspraktijken (oa geen willekeurige prijzen, voldoende informatieverstrekking). Uit de adviezen van de Commissie Zorgvuldig Bestuur blijkt dat minstens de kosten dienen te worden aangerekend: kostprijs van de grondstoffen/materialen en een bijkomend surplus voor oa het transport, voorraad, opslag, huur, enz. • Marktverstoring en ongeoorloofde staatssteun zijn zeer onwaarschijnlijk <p>De Commissie Zorgvuldig</p>	De regelgeving inzake marktpraktijken is niet van toepassing, aangezien de school zelf geen handelsactiviteiten stelt	De regelgeving inzake marktpraktijken is niet van toepassing, aangezien de school zelf geen handelsactiviteiten stelt	De regelgeving inzake marktpraktijken is niet van toepassing, aangezien de school zelf geen handelsactiviteiten stelt	De regelgeving inzake marktpraktijken is niet van toepassing, aangezien de school zelf geen handelsactiviteiten stelt

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	<p>van de grondstoffen/materiale n en een bijkomend surplus voor o.a. het transport, voorraad, opslag, huur, enz.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marktverstoring en ongeoorloofde staatssteun zijn ons inziens zeer onwaarschijnlijk, aangezien (i) het zal gaan om kleinere/occasionele werkzaamheden op andere scholen (en niet bij privépersonen of ondernemingen) en (ii) men niet in concurrentie zal gaan met echte bedrijven (i.e. alleen in het kader van het lespakket, werken worden uitgevoerd door leerlingen (met weinig ervaring), onderwijs blijft de eerste prioriteit). • De Commissie Zorgvuldig Bestuur (of de bevoegde rechter) kan op vraag van een belanghebbende oordelen of een handelsactiviteit van een school al dan niet geoorloofd is. De school kan zelf ook (voorafgaand) advies vragen bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur. 	<p>scholen (en niet bij privépersonen of ondernemingen) en (ii) men niet in concurrentie zal gaan met echte bedrijven (i.e. alleen in het kader van het lespakket, werken worden uitgevoerd door leerlingen (met weinig ervaring), onderwijs blijft de eerste prioriteit).</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Commissie Zorgvuldig Bestuur (of de bevoegde rechter) kan op vraag van een belanghebbende oordelen of een handelsactiviteit van een school al dan niet geoorloofd is. De school kan zelf ook (voorafgaand) advies vragen bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur. 	<p>Bestuur (of de bevoegde rechter) kan op vraag van een belanghebbende oordelen of een handelsactiviteit van een school al dan niet geoorloofd is. De school kan zelf ook (voorafgaand) advies vragen bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur.</p>				

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
Tewerkstelling van zwangere werknemers	<p>Koninklijk besluit van 2 mei 1995 inzake moederschapsbescherming is <u>niet</u> van toepassing en de school dient bijgevolg geen bijzondere risicoanalyse uit te voeren voor zwangere werknemers.</p> <p>Er kan evenwel de vraag gesteld worden of in het kader van de algemene zorgvuldigheidsplicht, de school toch niet de nodige maatregelen moet nemen.</p> <p>Daarenboven is de school in het kader van het algemeen welzijnsrecht gehouden om een algemene risicoanalyse uit te voeren en preventiemaatregelen te nemen in het kader van het globaal preventieplan en het jaarlijks actieplan. De maatregelen inzake zwangere werknemers kunnen in dit kader worden ingevoegd.</p> <p>Inzake moederschapsverlof: Leerlingen hebben recht op moederschapsverlof, naar rata van maximaal één week voor de vermoedelijke bevallingsdatum en maximaal negen weken na de effectieve bevalling. De schoolvakanties schorten dit verlof niet op. De uitoefening van dit recht doet geen afbreuk aan de hoedanigheid van regelmatige leerling. De behandelde geneesheer kan uiteraard ook een doktersvoorschrift afleveren waarbij wordt vastgesteld dat de leerlinge wegens fysieke redenen langer moet rusten.</p> <p>Artikel 122/1 Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.</p>	<p>Koninklijk besluit van 2 mei 1995 inzake moederschapsbescherming is <u>niet</u> van toepassing en de school dient bijgevolg geen bijzondere risicoanalyse uit te voeren voor zwangere werknemers.</p> <p>Er kan evenwel de vraag gesteld worden of in het kader van de algemene zorgvuldigheidsplicht, de school toch niet de nodige maatregelen moet nemen.</p> <p>Daarenboven is de school in het kader van het algemeen welzijnsrecht gehouden om een algemene risicoanalyse uit te voeren en preventiemaatregelen te nemen in het kader van het globaal preventieplan en het jaarlijks actieplan. De maatregelen inzake zwangere werknemers kunnen in dit kader worden ingevoegd.</p> <p>Inzake moederschapsverlof: Leerlingen hebben recht op moederschapsverlof, naar rata van maximaal één week voor de vermoedelijke bevallingsdatum en maximaal negen weken na de effectieve bevalling. De schoolvakanties schorten dit verlof niet op. De uitoefening van dit recht doet geen afbreuk aan de hoedanigheid van regelmatige leerling. De behandelde geneesheer kan uiteraard ook een doktersvoorschrift afleveren waarbij wordt vastgesteld dat de leerlinge wegens fysieke redenen langer moet rusten.</p> <p>Artikel 122/1 Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.</p>	<p>Koninklijk besluit van 2 mei 1995 inzake moederschapsbescherming is <u>niet</u> van toepassing en de school dient bijgevolg geen bijzondere risicoanalyse uit te voeren voor zwangere werknemers.</p> <p>Er kan evenwel de vraag gesteld worden of in het kader van de algemene zorgvuldigheidsplicht, de school toch niet de nodige maatregelen moet nemen.</p> <p>Daarenboven is de school in het kader van het algemeen welzijnsrecht gehouden om een algemene risicoanalyse uit te voeren en preventiemaatregelen te nemen in het kader van het globaal preventieplan en het jaarlijks actieplan. De maatregelen inzake zwangere werknemers kunnen in dit kader worden ingevoegd.</p> <p>Inzake moederschapsverlof: Leerlingen hebben recht op moederschapsverlof, naar rata van maximaal één week voor de vermoedelijke bevallingsdatum en maximaal negen weken na de effectieve bevalling. De schoolvakanties schorten dit verlof niet op. De uitoefening van dit recht doet geen afbreuk aan de hoedanigheid van regelmatige leerling. De behandelde geneesheer kan uiteraard ook een doktersvoorschrift afleveren waarbij wordt vastgesteld dat de leerlinge wegens fysieke redenen langer moet rusten.</p> <p>Artikel 122/1 Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.</p>	<p>Koninklijk besluit van 2 mei 1995 inzake moederschapsbescherming is van toepassing op de stagiairs.</p> <p>De leerling moet de stagegever op de hoogte brengen dat zij zwanger is. De stagegever dient vervolgens een risicoanalyse uit te voeren omtrent de mogelijke risico's die zich kunnen stellen door blootstelling aan agentia, procédés of arbeidsomstandigheden die een weerslag kunnen hebben op de veiligheid en de gezondheid van de leerling en haar kind.</p> <p>Op basis van de risicoanalyse dient de stagegever de nodige preventie- en beschermingsmaatregelen te nemen.</p> <p>Inzake moederschapsverlof: Leerlingen hebben recht op moederschapsverlof, naar rata van maximaal één week voor de vermoedelijke bevallingsdatum en maximaal negen weken na de effectieve bevalling. De schoolvakanties schorten dit verlof niet op. De uitoefening van dit recht doet geen afbreuk aan de hoedanigheid van regelmatige leerling. De behandelde geneesheer kan uiteraard ook een doktersvoorschrift afleveren waarbij wordt vastgesteld dat de leerlinge wegens fysieke redenen langer moet rusten.</p> <p>Artikel 122/1 Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.</p>	<p>Koninklijk besluit van 2 mei 1995 inzake moederschapsbescherming is van toepassing op de stagiairs.</p> <p>De leerling moet de onderneming op de hoogte brengen dat zij zwanger is. De onderneming dient vervolgens een risicoanalyse uit te voeren omtrent de mogelijke risico's die zich kunnen stellen door blootstelling aan agentia, procédés of arbeidsomstandigheden die een weerslag kunnen hebben op de veiligheid en de gezondheid van de leerling en haar kind.</p> <p>Op basis van de risicoanalyse dient de onderneming de nodige preventie- en beschermingsmaatregelen te nemen.</p> <p>Moederschapsverlof: Het totaal van de zwangerschaps- en bevallingsrust bedraagt 15 weken. Verplichtend hierbij zijn een week voor de vermoedelijke datum van de bevalling en 9 weken na de bevalling. Uiterlijk 8 weken voor de vermoedelijke bevallingsdatum moet de leerlinge aan het ondernemingshoofd een geneeskundig attest met de vermoedelijke bevallingsdatum bezorgen.</p> <p>De leerlinge kan voor die dagen in de meeste gevallen aanspraak maken op moederschapsuitkeringen ten laste van het RIZIV.</p> <p>Met betrekking het moederschapsverlof voor het leergedeelte: Leerlingen hebben recht op moederschapsverlof, naar rata van maximaal één week voor de vermoedelijke bevallingsdatum en maximaal negen weken na de effectieve bevalling. De schoolvakanties schorten dit verlof niet op. De uitoefening van dit recht doet geen afbreuk aan de hoedanigheid van regelmatige leerling. De behandelde geneesheer kan uiteraard ook een doktersvoorschrift afleveren waarbij wordt vastgesteld dat de leerlinge wegens fysieke redenen langer moet rusten.</p>	<p>Koninklijk besluit van 2 mei 1995 inzake moederschapsbescherming is van toepassing.</p> <p>De leerling moet de externe opleider op de hoogte brengen dat zij zwanger is. De externe opleider dient vervolgens een risicoanalyse uit te voeren omtrent de mogelijke risico's die zich kunnen stellen door blootstelling aan agentia, procédés of arbeidsomstandigheden die een weerslag kunnen hebben op de veiligheid en de gezondheid van de leerling en haar kind.</p> <p>Op basis van de risicoanalyse dient de externe opleider de nodige preventie- en beschermingsmaatregelen te nemen.</p> <p>Inzake moederschapsverlof: Leerlingen hebben recht op moederschapsverlof, naar rata van maximaal één week voor de vermoedelijke bevallingsdatum en maximaal negen weken na de effectieve bevalling. De schoolvakanties schorten dit verlof niet op. De uitoefening van dit recht doet geen afbreuk aan de hoedanigheid van regelmatige leerling. De behandelde geneesheer kan uiteraard ook een doktersvoorschrift afleveren waarbij wordt vastgesteld dat de leerlinge wegens fysieke redenen langer moet rusten.</p> <p>Artikel 122/1 Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.</p>	<p>Koninklijk besluit van 2 mei 1995 inzake moederschapsbescherming is van toepassing.</p> <p>De leerling moet de externe opleider op de hoogte brengen dat zij zwanger is. De externe opleider dient vervolgens een risicoanalyse uit te voeren omtrent de mogelijke risico's die zich kunnen stellen door blootstelling aan agentia, procédés of arbeidsomstandigheden die een weerslag kunnen hebben op de veiligheid en de gezondheid van de leerling en haar kind.</p> <p>Op basis van de risicoanalyse dient de externe opleider de nodige preventie- en beschermingsmaatregelen te nemen.</p> <p>Inzake moederschapsverlof: Leerlingen hebben recht op moederschapsverlof, naar rata van maximaal één week voor de vermoedelijke bevallingsdatum en maximaal negen weken na de effectieve bevalling. De schoolvakanties schorten dit verlof niet op. De uitoefening van dit recht doet geen afbreuk aan de hoedanigheid van regelmatige leerling. De behandelde geneesheer kan uiteraard ook een doktersvoorschrift afleveren waarbij wordt vastgesteld dat de leerlinge wegens fysieke redenen langer moet rusten.</p> <p>Artikel 122/1 Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	behandelde geneesheer kan uiteraard ook een doktersvoorschrift afleveren waarbij wordt vastgesteld dat de leerlinge wegens fysieke redenen langer moet rusten. Artikel 122/1 Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.				rusten. Artikel 122/1 Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.		
Leeftijd van de werknemer	De leeftijdsbeperking voor de stagiairs is niet van toepassing op de arbeid die wordt verricht in het kader van een (interne of externe) praktijkopleiding/les. Hier geldt als ondergrens dat de leerling reeds secundair onderwijs volgt. De uit te voeren arbeid moet wel strikt kaderen binnen de opvoeding of vorming: met andere woorden, de nadruk moet liggen op het didactisch aspect.	De leeftijdsbeperking voor de stagiairs is niet van toepassing op de arbeid die wordt verricht in het kader van een (interne of externe) praktijkopleiding/les. Hier geldt als ondergrens dat de leerling reeds secundair onderwijs volgt. De uit te voeren arbeid moet wel strikt kaderen binnen de opvoeding of vorming: met andere woorden, de nadruk moet liggen op het didactisch aspect.	De leeftijdsbeperking voor de stagiairs is niet van toepassing op de arbeid die wordt verricht in het kader van een (interne of externe) praktijkopleiding/les. Hier geldt als ondergrens dat de leerling reeds secundair onderwijs volgt. De uit te voeren arbeid moet wel strikt kaderen binnen de opvoeding of vorming: met andere woorden, de nadruk moet liggen op het didactisch aspect.	Voor een stage dienen de kinderen ofwel minstens 16 jaar oud te zijn, ofwel 15 jaar oud te zijn en de eerste graad van het secundair onderwijs voltooid te hebben. Artikel 6 e.v. van de Arbeidswet van 16 maart 1971.	De leerlingen dienen ofwel minstens 16 jaar oud te zijn, ofwel 15 jaar oud te zijn en de eerste graad van het secundair onderwijs voltooid te hebben. Artikel 6 e.v. van de Arbeidswet van 16 maart 1971.	De leeftijdsbeperking voor de stagiairs is niet van toepassing op de arbeid die wordt verricht in het kader van een (interne of externe) praktijkopleiding/les. Hier geldt als ondergrens dat de leerling reeds secundair onderwijs volgt. De uit te voeren arbeid moet wel strikt kaderen binnen de opvoeding of vorming: met andere woorden, de nadruk moet liggen op het didactisch aspect.	De leeftijdsbeperking voor de stagiairs is niet van toepassing op de arbeid die wordt verricht in het kader van een (interne of externe) praktijkopleiding/les. Hier geldt als ondergrens dat de leerling reeds secundair onderwijs volgt. De uit te voeren arbeid moet wel strikt kaderen binnen de opvoeding of vorming: met andere woorden, de nadruk moet liggen op het didactisch aspect.
Beperkingen inzake de uit te voeren arbeid	Er gelden ook bijkomende (inhoudelijke) beperkingen inzake de tewerkstelling van jeugdige werknemers. Personeel toepassingsgebied (artikel 2):	Er gelden ook bijkomende (inhoudelijke) beperkingen inzake de tewerkstelling van jeugdige werknemers. Personeel toepassingsgebied (artikel 2):	Er gelden ook bijkomende (inhoudelijke) beperkingen inzake de tewerkstelling van jeugdige werknemers. Personeel	Er gelden ook bijkomende (inhoudelijke) beperkingen inzake de tewerkstelling van jeugdige werknemers. Personeel toepassingsgebied (artikel 2):	Er gelden ook bijkomende (inhoudelijke) beperkingen inzake de tewerkstelling van jeugdige werknemers. Personeel toepassingsgebied (artikel 2):	Er gelden ook bijkomende (inhoudelijke) beperkingen inzake de tewerkstelling van jeugdige werknemers. Personeel toepassingsgebied (artikel 2):	Er gelden ook bijkomende (inhoudelijke) beperkingen inzake de tewerkstelling van jeugdige werknemers. Personeel toepassingsgebied (artikel 2):

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	<p>Personeel toepassingsgebied (artikel 2):</p> <p>Voor de toepassing van de bepalingen van dit besluit wordt verstaan onder:</p> <p>1°jongere op het werk:</p> <p>a)elke persoon van 15 tot 18 jaar, die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een arbeidsovereenkomst of die, anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verricht onder het gezag van een ander persoon;</p> <p>b)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een leerovereenkomst;</p> <p>c)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die arbeid verricht krachtens een overeenkomst gesloten in het kader van een opleidingstraject;</p> <p>d)een leerling of student die een studierichting volgt waarvan het opleidingsprogramma voorziet in een vorm van arbeid die in de onderwijsinstelling wordt verricht;</p> <p>e)een student-werknemer die tewerkgesteld wordt in het kader van een arbeidsovereenkomst voor tewerkstelling van studenten bedoeld in titel VII van de wet van 3 juli 1978 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>De 'werkgever' (stagegever,</p>	<p>Voor de toepassing van de bepalingen van dit besluit wordt verstaan onder:</p> <p>1°jongere op het werk:</p> <p>a)elke persoon van 15 tot 18 jaar, die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een arbeidsovereenkomst of die, anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verricht onder het gezag van een ander persoon;</p> <p>b)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een leerovereenkomst;</p> <p>c)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die arbeid verricht krachtens een overeenkomst gesloten in het kader van een opleidingstraject;</p> <p>d)een leerling of student die een studierichting volgt waarvan het opleidingsprogramma voorziet in een vorm van arbeid die in de onderwijsinstelling wordt verricht;</p> <p>Artikel 3-7 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>De 'werkgever' (stagegever,</p>	<p>toepassingsgebied (artikel 2):</p> <p>Voor de toepassing van de bepalingen van dit besluit wordt verstaan onder:</p> <p>1°jongere op het werk:</p> <p>a)elke persoon van 15 tot 18 jaar, die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een arbeidsovereenkomst of die, anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verricht onder het gezag van een ander persoon;</p> <p>b)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een leerovereenkomst;</p> <p>c)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die arbeid verricht krachtens een overeenkomst gesloten in het kader van een opleidingstraject;</p> <p>d)een leerling of student die een studierichting volgt waarvan het opleidingsprogramma voorziet in een vorm van arbeid die in de onderwijsinstelling wordt verricht;</p> <p>e)een student-werknemer die tewerkgesteld wordt in het kader van een arbeidsovereenkomst voor tewerkstelling van studenten bedoeld in titel VII van de wet van 3 juli 1978 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>De 'werkgever' (stagegever,</p>	<p>Voor de toepassing van de bepalingen van dit besluit wordt verstaan onder:</p> <p>1°jongere op het werk:</p> <p>a)elke persoon van 15 tot 18 jaar, die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een arbeidsovereenkomst of die, anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verricht onder het gezag van een ander persoon;</p> <p>b)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een leerovereenkomst;</p> <p>c)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die arbeid verricht krachtens een overeenkomst gesloten in het kader van een opleidingstraject;</p> <p>d)een leerling of student die een studierichting volgt waarvan het opleidingsprogramma voorziet in een vorm van arbeid die in de onderwijsinstelling wordt verricht;</p> <p>e)een student-werknemer die tewerkgesteld wordt in het kader van een arbeidsovereenkomst voor tewerkstelling van studenten bedoeld in titel VII van de wet van 3 juli 1978 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>De 'werkgever' (stagegever,</p>	<p>Voor de toepassing van de bepalingen van dit besluit wordt verstaan onder:</p> <p>1°jongere op het werk:</p> <p>a)elke persoon van 15 tot 18 jaar, die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een arbeidsovereenkomst of die, anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verricht onder het gezag van een ander persoon;</p> <p>b)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een leerovereenkomst;</p> <p>c)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die arbeid verricht krachtens een overeenkomst gesloten in het kader van een opleidingstraject;</p> <p>d)een leerling of student die een studierichting volgt waarvan het opleidingsprogramma voorziet in een vorm van arbeid die in de onderwijsinstelling wordt verricht;</p> <p>e)een student-werknemer die tewerkgesteld wordt in het kader van een arbeidsovereenkomst voor tewerkstelling van studenten bedoeld in titel VII van de wet van 3 juli 1978 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>De 'werkgever' (stagegever, school of externe opleider) moet een risicoanalyse uitvoeren en de nodige preventie- en beschermingsmaatregelen nemen. De systematiek van deze risicoanalyse loopt gelijk met het WelzijnsKB van 27 maart 1998 (cfr. toepassen van het dynamisch risicobeheersingssysteem).</p> <p>Artikel 8-11 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van</p>	<p>2):</p> <p>Voor de toepassing van de bepalingen van dit besluit wordt verstaan onder:</p> <p>1°jongere op het werk:</p> <p>a)elke persoon van 15 tot 18 jaar, die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een arbeidsovereenkomst of die, anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verricht onder het gezag van een ander persoon;</p> <p>b)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een leerovereenkomst;</p> <p>c)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die arbeid verricht krachtens een overeenkomst gesloten in het kader van een opleidingstraject;</p> <p>d)een leerling of student die een studierichting volgt waarvan het opleidingsprogramma voorziet in een vorm van arbeid die in de onderwijsinstelling wordt verricht;</p> <p>e)een student-werknemer die tewerkgesteld wordt in het kader van een arbeidsovereenkomst voor tewerkstelling van studenten bedoeld in titel VII van de wet van 3 juli 1978 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>Artikel 3-7 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de</p>	<p>Voor de toepassing van de bepalingen van dit besluit wordt verstaan onder:</p> <p>1°jongere op het werk:</p> <p>a)elke persoon van 15 tot 18 jaar, die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een arbeidsovereenkomst of die, anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verricht onder het gezag van een ander persoon;</p> <p>b)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een leerovereenkomst;</p> <p>c)elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die arbeid verricht krachtens een overeenkomst gesloten in het kader van een opleidingstraject;</p> <p>d)een leerling of student die een studierichting volgt waarvan het opleidingsprogramma voorziet in een vorm van arbeid die in de onderwijsinstelling wordt verricht;</p> <p>e)een student-werknemer die tewerkgesteld wordt in het kader van een arbeidsovereenkomst voor tewerkstelling van studenten bedoeld in titel VII van de wet van 3 juli 1978 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>De 'werkgever' (stagegever,</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	<p>het kader van een arbeidsovereenkomst voor tewerkstelling van studenten bedoeld in titel VII van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten .</p> <p>Artikel 3-7 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>De 'werkgever' (stagegever, school of externe opleider) moet een risicoanalyse uitvoeren en de nodige preventie- en beschermingsmaatregel en nemen. De systematiek van deze risicoanalyse loopt gelijk met het WelzijnsKB van 27 maart 1998 (cfr. toepassen van het dynamisch risicobeheersingssysteem).</p> <p>Artikel 8-11 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>Bepaalde vormen van arbeid zijn verboden (hoewel afwijkingen kunnen worden toegestaan): Het is verboden jongeren op het werk arbeid te laten verrichten die als gevaarlijk wordt beschouwd, zoals die: 1°welke de jongeren, objectief gezien, lichamenlijk of psychisch niet aankunnen; 2°waardoor de jongeren blootgesteld worden aan giftige of carcinogene stoffen, stoffen die erfelijke genetische veranderingen veroorzaken, stoffen die tijdens de zwangerschap schadelijke gevolgen hebben voor de foetus of die voor de mens anderszins schadelijke chronische werking hebben; 3°welke blootstelling aan ioniserende straling meebrengen; 4°welke risicofactoren voor ongevallen inhouden waarvan vermoed kan worden dat jongeren, doordat ze nog niet veel inzicht hebben in veiligheid of onervaren of onvoldoende opgeleid zijn, deze meestal niet beseffen of kunnen voorkomen; 5°welke de jongeren blootstellen aan extreme koude of hitte, of aan lawaai of trillingen.</p> <p>Het verbod bedoeld in het</p>	<p>school of externe opleider) moet een risicoanalyse uitvoeren en de nodige preventie- en beschermingsmaatregelen nemen. De systematiek van deze risicoanalyse loopt gelijk met het WelzijnsKB van 27 maart 1998 (cfr. toepassen van het dynamisch risicobeheersingssysteem).</p> <p>Artikel 8-11 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>Bepaalde vormen van arbeid zijn verboden (hoewel afwijkingen kunnen worden toegestaan): Het is verboden jongeren op het werk arbeid te laten verrichten die als gevaarlijk wordt beschouwd, zoals die: 1°welke de jongeren, objectief gezien, lichamenlijk of psychisch niet aankunnen; 2°waardoor de jongeren blootgesteld worden aan giftige of carcinogene stoffen, stoffen die erfelijke genetische veranderingen veroorzaken, stoffen die tijdens de zwangerschap schadelijke gevolgen hebben voor de foetus of die voor de mens anderszins schadelijke chronische werking hebben; 3°welke blootstelling aan ioniserende straling meebrengen; 4°welke risicofactoren voor ongevallen inhouden waarvan vermoed kan worden dat jongeren, doordat ze nog niet veel inzicht hebben in veiligheid of onervaren of onvoldoende opgeleid zijn, deze meestal niet beseffen of kunnen voorkomen; 5°welke de jongeren blootstellen aan extreme koude of hitte, of aan lawaai of trillingen.</p> <p>Het verbod bedoeld in het</p>	<p>Artikel 3-7 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>De 'werkgever' (stagegever, school of externe opleider) moet een risicoanalyse uitvoeren en de nodige preventie- en beschermingsmaatregelen nemen. De systematiek van deze risicoanalyse loopt gelijk met het WelzijnsKB van 27 maart 1998 (cfr. toepassen van het dynamisch risicobeheersingssysteem).</p> <p>Artikel 8-11 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>Bepaalde vormen van arbeid zijn verboden (hoewel afwijkingen kunnen worden toegestaan): Het is verboden jongeren op het werk arbeid te laten verrichten die als gevaarlijk wordt beschouwd, zoals die: 1°welke de jongeren, objectief gezien, lichamenlijk of psychisch niet aankunnen; 2°waardoor de jongeren blootgesteld worden aan giftige of carcinogene stoffen, stoffen die erfelijke genetische veranderingen veroorzaken, stoffen die tijdens de zwangerschap schadelijke gevolgen hebben voor de foetus of die voor de mens anderszins schadelijke chronische werking hebben; 3°welke blootstelling aan ioniserende straling meebrengen; 4°welke risicofactoren voor ongevallen inhouden waarvan vermoed kan worden dat jongeren, doordat ze nog niet veel inzicht hebben in veiligheid of onervaren of onvoldoende opgeleid zijn, deze meestal niet beseffen of kunnen voorkomen; 5°welke de jongeren blootstellen aan extreme koude of hitte, of aan lawaai of trillingen.</p> <p>Het verbod bedoeld in het eerste lid is in elk geval van toepassing op: 1°arbeid die blootstelling meebrengt aan de chemische, fysische en biologische agentia bedoeld in de punten A.1, A.2 en A.3, a), b), c) en d), van de bijlage bij dit besluit;</p>	<p>beschermingsmaatregelen nemen. De systematiek van deze risicoanalyse loopt gelijk met het WelzijnsKB van 27 maart 1998 (cfr. toepassen van het dynamisch risicobeheersingssysteem).</p> <p>Artikel 8-11 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>Bepaalde vormen van arbeid zijn verboden (hoewel afwijkingen kunnen worden toegestaan): Het is verboden jongeren op het werk arbeid te laten verrichten die als gevaarlijk wordt beschouwd, zoals die: 1°welke de jongeren, objectief gezien, lichamenlijk of psychisch niet aankunnen; 2°waardoor de jongeren blootgesteld worden aan giftige of carcinogene stoffen, stoffen die erfelijke genetische veranderingen veroorzaken, stoffen die tijdens de zwangerschap schadelijke gevolgen hebben voor de foetus of die voor de mens anderszins schadelijke chronische werking hebben; 3°welke blootstelling aan ioniserende straling meebrengen; 4°welke risicofactoren voor ongevallen inhouden waarvan vermoed kan worden dat jongeren, doordat ze nog niet veel inzicht hebben in veiligheid of onervaren of onvoldoende opgeleid zijn, deze meestal niet beseffen of kunnen voorkomen; 5°welke de jongeren blootstellen aan extreme koude of hitte, of aan lawaai of trillingen.</p> <p>Het verbod bedoeld in het eerste lid is in elk geval van toepassing op: 1°arbeid die blootstelling meebrengt aan de chemische, fysische en biologische agentia bedoeld in de punten A.1, A.2 en A.3, a), b), c) en d), van de bijlage bij dit besluit;</p>	<p>de jongeren op het werk.</p> <p>Bepaalde vormen van arbeid zijn verboden (hoewel afwijkingen kunnen worden toegestaan): Het is verboden jongeren op het werk arbeid te laten verrichten die als gevaarlijk wordt beschouwd, zoals die: 1°welke de jongeren, objectief gezien, lichamenlijk of psychisch niet aankunnen; 2°waardoor de jongeren blootgesteld worden aan giftige of carcinogene stoffen, stoffen die erfelijke genetische veranderingen veroorzaken, stoffen die tijdens de zwangerschap schadelijke gevolgen hebben voor de foetus of die voor de mens anderszins schadelijke chronische werking hebben; 3°welke blootstelling aan ioniserende straling meebrengen; 4°welke risicofactoren voor ongevallen inhouden waarvan vermoed kan worden dat jongeren, doordat ze nog niet veel inzicht hebben in veiligheid of onervaren of onvoldoende opgeleid zijn, deze meestal niet beseffen of kunnen voorkomen; 5°welke de jongeren blootstellen aan extreme koude of hitte, of aan lawaai of trillingen.</p> <p>Het verbod bedoeld in het eerste lid is in elk geval van toepassing op: 1°arbeid die blootstelling meebrengt aan de chemische, fysische en biologische agentia bedoeld in de punten A.1, A.2 en A.3, a), b), c) en d), van de bijlage bij dit besluit;</p> <p>2°arbeid waarbij het niet mogelijk is door analyse vast te stellen of de grenswaarden voor de chemische agentia bedoeld in punt A.3, e) van de bijlage bij dit besluit, voortdurend worden nageleefd;</p> <p>3°de procédés en werkzaamheden bedoeld in punt B van de bijlage bij dit besluit;</p> <p>4°de aanwezigheid van jongeren op het werk op de plaatsen opgesomd in punt C van de bijlage bij dit besluit.</p>	<p>jongeren op het werk.</p> <p>De 'werkgever' (stagegever, school of externe opleider) moet een risicoanalyse uitvoeren en de nodige preventie- en beschermingsmaatregelen nemen. De systematiek van deze risicoanalyse loopt gelijk met het WelzijnsKB van 27 maart 1998 (cfr. toepassen van het dynamisch risicobeheersingssysteem).</p> <p>Artikel 8-11 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>Bepaalde vormen van arbeid zijn verboden (hoewel afwijkingen kunnen worden toegestaan): Het is verboden jongeren op het werk arbeid te laten verrichten die als gevaarlijk wordt beschouwd, zoals die: 1°welke de jongeren, objectief gezien, lichamenlijk of psychisch niet aankunnen; 2°waardoor de jongeren blootgesteld worden aan giftige of carcinogene stoffen, stoffen die erfelijke genetische veranderingen veroorzaken, stoffen die tijdens de zwangerschap schadelijke gevolgen hebben voor de foetus of die voor de mens anderszins schadelijke chronische werking hebben; 3°welke blootstelling aan ioniserende straling meebrengen; 4°welke risicofactoren voor ongevallen inhouden waarvan vermoed kan worden dat jongeren, doordat ze nog niet veel inzicht hebben in veiligheid of onervaren of</p>	<p>school of externe opleider) moet een risicoanalyse uitvoeren en de nodige preventie- en beschermingsmaatregelen nemen. De systematiek van deze risicoanalyse loopt gelijk met het WelzijnsKB van 27 maart 1998 (cfr. toepassen van het dynamisch risicobeheersingssysteem).</p> <p>Artikel 8-11 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p> <p>Bepaalde vormen van arbeid zijn verboden (hoewel afwijkingen kunnen worden toegestaan): Het is verboden jongeren op het werk arbeid te laten verrichten die als gevaarlijk wordt beschouwd, zoals die: 1°welke de jongeren, objectief gezien, lichamenlijk of psychisch niet aankunnen; 2°waardoor de jongeren blootgesteld worden aan giftige of carcinogene stoffen, stoffen die erfelijke genetische veranderingen veroorzaken, stoffen die tijdens de zwangerschap schadelijke gevolgen hebben voor de foetus of die voor de mens anderszins schadelijke chronische werking hebben; 3°welke blootstelling aan ioniserende straling meebrengen; 4°welke risicofactoren voor ongevallen inhouden waarvan vermoed kan worden dat jongeren, doordat ze nog niet veel inzicht hebben in veiligheid of onervaren of onvoldoende opgeleid zijn, deze meestal niet beseffen of kunnen voorkomen; 5°welke de jongeren blootstellen aan extreme koude of hitte, of aan lawaai of trillingen.</p> <p>Het verbod bedoeld in het</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	<p>carcinogene stoffen, stoffen die erfelijke genetische veranderingen veroorzaken, stoffen die tijdens de zwangerschap schadelijke gevolgen hebben voor de foetus of die voor de mens anderszins schadelijke chronische werking hebben;</p> <p>3°welke blootstelling aan ioniserende straling meebrengen;</p> <p>4°welke risicofactoren voor ongevallen inhouden waarvan vermoed kan worden dat jongeren, doordat ze nog niet veel inzicht hebben in veiligheid of onervaren of onvoldoende opgeleid zijn, deze meestal niet beseffen of kunnen voorkomen;</p> <p>5°welke de jongeren blootstellen aan extreme koude of hitte, of aan lawaai of trillingen.</p> <p>Het verbod bedoeld in het eerste lid is in elk geval van toepassing op:</p> <p>1°arbeid die blootstelling meebrengt aan de chemische, fysische en biologische agentia bedoeld in de punten A.1, A.2 en A.3, a), b), c) en d), van de bijlage bij dit besluit;</p> <p>2°arbeid waarbij het niet mogelijk is door analyse vast te stellen of de grenswaarden voor de chemische agentia bedoeld in punt A.3, e) van de bijlage bij dit besluit, voortdurend worden nageleefd;</p> <p>3°de procédés en</p>	<p>eerste lid is in elk geval van toepassing op:</p> <p>1°arbeid die blootstelling meebrengt aan de chemische, fysische en biologische agentia bedoeld in de punten A.1, A.2 en A.3, a), b), c) en d), van de bijlage bij dit besluit;</p> <p>2°arbeid waarbij het niet mogelijk is door analyse vast te stellen of de grenswaarden voor de chemische agentia bedoeld in punt A.3, e) van de bijlage bij dit besluit, voortdurend worden nageleefd;</p> <p>3°de procédés en werkzaamheden bedoeld in punt B van de bijlage bij dit besluit;</p> <p>4°de aanwezigheid van jongeren op het werk op de plaatsen opgesomd in punt C van de bijlage bij dit besluit.</p>	<p>4°welke risicofactoren voor ongevallen inhouden waarvan vermoed kan worden dat jongeren, doordat ze nog niet veel inzicht hebben in veiligheid of onervaren of onvoldoende opgeleid zijn, deze meestal niet beseffen of kunnen voorkomen;</p> <p>5°welke de jongeren blootstellen aan extreme koude of hitte, of aan lawaai of trillingen.</p> <p>Het verbod bedoeld in het eerste lid is in elk geval van toepassing op:</p> <p>1°arbeid die blootstelling meebrengt aan de chemische, fysische en biologische agentia bedoeld in de punten A.1, A.2 en A.3, a), b), c) en d), van de bijlage bij dit besluit;</p> <p>2°arbeid waarbij het niet mogelijk is door analyse vast te stellen of de grenswaarden voor de chemische agentia bedoeld in punt A.3, e) van de bijlage bij dit besluit, voortdurend worden nageleefd;</p> <p>3°de procédés en werkzaamheden bedoeld in punt B van de bijlage bij dit besluit;</p> <p>4°de aanwezigheid van jongeren op het werk op de plaatsen opgesomd in punt C van de bijlage bij dit besluit.</p>	<p>2°arbeid waarbij het niet mogelijk is door analyse vast te stellen of de grenswaarden voor de chemische agentia bedoeld in punt A.3, e) van de bijlage bij dit besluit, voortdurend worden nageleefd;</p> <p>3°de procédés en werkzaamheden bedoeld in punt B van de bijlage bij dit besluit;</p> <p>4°de aanwezigheid van jongeren op het werk op de plaatsen opgesomd in punt C van de bijlage bij dit besluit.</p>		<p>onvoldoende opgeleid zijn, deze meestal niet beseffen of kunnen voorkomen;</p> <p>5°welke de jongeren blootstellen aan extreme koude of hitte, of aan lawaai of trillingen.</p> <p>Het verbod bedoeld in het eerste lid is in elk geval van toepassing op:</p> <p>1°arbeid die blootstelling meebrengt aan de chemische, fysische en biologische agentia bedoeld in de punten A.1, A.2 en A.3, a), b), c) en d), van de bijlage bij dit besluit;</p> <p>2°arbeid waarbij het niet mogelijk is door analyse vast te stellen of de grenswaarden voor de chemische agentia bedoeld in punt A.3, e) van de bijlage bij dit besluit, voortdurend worden nageleefd;</p> <p>3°de procédés en werkzaamheden bedoeld in punt B van de bijlage bij dit besluit;</p> <p>4°de aanwezigheid van jongeren op het werk op de plaatsen opgesomd in punt C van de bijlage bij dit besluit.</p>	<p>eerste lid is in elk geval van toepassing op:</p> <p>1°arbeid die blootstelling meebrengt aan de chemische, fysische en biologische agentia bedoeld in de punten A.1, A.2 en A.3, a), b), c) en d), van de bijlage bij dit besluit;</p> <p>2°arbeid waarbij het niet mogelijk is door analyse vast te stellen of de grenswaarden voor de chemische agentia bedoeld in punt A.3, e) van de bijlage bij dit besluit, voortdurend worden nageleefd;</p> <p>3°de procédés en werkzaamheden bedoeld in punt B van de bijlage bij dit besluit;</p> <p>4°de aanwezigheid van jongeren op het werk op de plaatsen opgesomd in punt C van de bijlage bij dit besluit.</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	werkzaamheden bedoeld in punt B van de bijlage bij dit besluit; 4 ^o de aanwezigheid van jongeren op het werk op de plaatsen opgesomd in punt C van de bijlage bij dit besluit.						
Wanneer mag de arbeid uitgevoerd worden	<p>Arbeid die wordt verricht in het kader van een (interne of externe) praktijkopleiding/les moet plaatsvinden binnen de normale schooluren.</p> <p>Besluit van de Vlaamse Regering 31 aug 2001 - art 3. de lestijden van de leerlingen kan 9 halve dagen in een week van maandag tot vrijdag (tem 17u) & sanctie art 11.</p>	<p>Arbeid die wordt verricht in het kader van een (interne of externe) praktijkopleiding/les moet plaatsvinden binnen de normale schooluren.</p> <p>Besluit van de Vlaamse Regering 31 aug 2001 - art 3. de lestijden van de leerlingen kan 9 halve dagen in een week van maandag tot vrijdag (tem 17u) & sanctie art 11.</p>	<p>Arbeid die wordt verricht in het kader van een (interne of externe) praktijkopleiding/les moet plaatsvinden binnen de normale schooluren.</p> <p>Besluit van de Vlaamse Regering 31 aug 2001 - art 3. de lestijden van de leerlingen kan 9 halve dagen in een week van maandag tot vrijdag (tem 17u) & sanctie art 11.</p>	<p>Specifieke beschermingsmaatregelen voor 'jeugdige werknemers'. Artikel 2 van de Arbeidswet: Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder "jeugdige werknemers": minderjarige werknemers die 15 jaar of ouder zijn en die niet meer onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht.</p> <p>Inzake de <u>arbeidsduur</u>: Dagelijks maximum: 8 uur Wekelijks maximum: 38 uur</p> <p>Lestijd wordt gelijkgesteld met arbeidsduur. De lesuren van 50 minuten moeten dus worden omgerekend naar 'klokuren' (artikel 19bis van de Arbeidswet van 16 maart 1971).</p> <p>Volgende paragrafen: artikel 30 t.e.m. 34ter van de Arbeidswet van 16 maart 1971.</p> <p>Bij 4.30 uur arbeid moet minstens een half uur rust worden gegeven. Vanaf 6 uur moet 1 uur rust worden gegeven.</p> <p>Normaliter mag er niet boven de vermelde dag- of weekmaxima worden gegaan. Enkele uitzonderingen zijn bvb. voorkomende of dreigend ongeval, dringende arbeid aan machines of materieel.</p> <p>Indien de lestijd en de stagetijd de bovenvermelde dag- of weekmaxima overschrijdt, is de stagiair gerechtigd op inhaalrust. Die moet ten laatste genomen worden in de week volgende op de week waarin het</p>	<p>Bepalingen die van toepassing zijn op beide overeenkomsten (ovk alternerende opleiding / deeltijdse arbeidsovereenkomst).</p> <p>Specifieke beschermingsmaatregelen voor 'jeugdige werknemers'. Artikel 2 van de Arbeidswet: Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder "jeugdige werknemers": minderjarige werknemers die 15 jaar of ouder zijn en die niet meer onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht.</p> <p>Inzake de <u>arbeidsduur</u>: Dagelijks maximum: 8 uur Wekelijks maximum: 38 uur</p> <p>Lestijd wordt gelijkgesteld met arbeidsduur. De lesuren van 50 minuten moeten dus worden omgerekend naar 'klokuren' (artikel 19bis van de Arbeidswet van 16 maart 1971).</p> <p>Volgende paragrafen: artikel 30 t.e.m. 34ter van de Arbeidswet van 16 maart 1971.</p> <p>Bij 4.30 uur arbeid moet minstens een half uur rust worden gegeven. Vanaf 6 uur moet 1 uur rust worden gegeven.</p> <p>Normaliter mag er niet boven de vermelde dag- of weekmaxima worden gegaan. Enkele uitzonderingen zijn bvb. voorkomende of dreigend ongeval, dringende arbeid aan machines of materieel.</p> <p>Indien de lestijd en de werktijd de bovenvermelde dag- of weekmaxima overschrijdt, is de leerling gerechtigd op inhaalrust. Die moet ten laatste</p>	<p>Arbeid die wordt verricht in het kader van een (interne of externe) praktijkopleiding/les moet plaatsvinden binnen de normale schooluren.</p> <p>Besluit van de Vlaamse Regering 31 aug 2001 - art 3. de lestijden van de leerlingen kan 9 halve dagen in een week van maandag tot vrijdag (tem 17u) & sanctie art 11.</p>	<p>Arbeid die wordt verricht in het kader van een (interne of externe) praktijkopleiding/les moet plaatsvinden binnen de normale schooluren.</p> <p>Besluit van de Vlaamse Regering 31 aug 2001 - art 3. de lestijden van de leerlingen kan 9 halve dagen in een week van maandag tot vrijdag (tem 17u) & sanctie art 11.</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
				<p>overwerk werd verricht.</p> <p>Inzake <u>nachtarbeid</u>: Nachtarbeid (tussen 20 en 6 uur) is in beginsel verboden voor minderjarige stagiairs. Er bestaan enkele uitzonderingen op dit verbod, naargelang de aard van de uit te voeren activiteiten (bvb. in het kader van arbeid in opeenvolgende ploegen), of voor bepaalde sectoren (bvb. toerisme, personenzorg). Deze uitzonderingen lijken niet relevant voor de huidige studie.</p> <p>Inzake arbeid op <u>zon- en feestdagen</u>: Arbeid op zon- en feestdagen is verboden. Hierop bestaan enkele uitzonderingen, die evenwel niet relevant zijn voor de huidige studie. Naast de zondagsrust, is de stagiair eveneens gerechtigd op een bijkomende rustdag, ofwel op zaterdag ofwel op maandag.</p>	<p>genomen worden in de week volgende op de week waarin het overwerk werd verricht.</p> <p>Inzake <u>nachtarbeid</u>: Nachtarbeid (tussen 20 en 6 uur) is in beginsel verboden voor minderjarige werknemers Er bestaan enkele uitzonderingen op dit verbod, naargelang de aard van de uit te voeren activiteiten (bvb. in het kader van arbeid in opeenvolgende ploegen), of voor bepaalde sectoren (bvb. toerisme, personenzorg). Deze uitzonderingen lijken niet relevant voor de huidige studie.</p> <p>Inzake arbeid op <u>zon- en feestdagen</u>: Arbeid op zon- en feestdagen is verboden. Hierop bestaan enkele uitzonderingen, die evenwel niet relevant zijn voor de huidige studie. Naast de zondagsrust, is de werknemer eveneens gerechtigd op een bijkomende rustdag, ofwel op zaterdag ofwel op maandag.</p> <p>Specifiek voor de overeenkomst alternerende opleiding: Art. 15 Decreet van 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen:</p> <p><i>De tijd die de leerling moet besteden aan de uitvoering van zijn overeenkomst van alternerende opleiding in haar totaliteit, (cfr. leertijd + werktijd) mag niet meer bedragen dan de maximale arbeidsduur, vermeld in de Arbeidswet van 16 maart 1971, of, krachtens die wet, in de toepasselijke collectieve arbeidsovereenkomst of het toepasselijke arbeidsreglement.</i></p> <p>Er zal dus geval per geval (welk paritair comité, welke regeling in de onderneming, etc.) moeten beoordeeld worden welke specifieke arbeidsduurreglementering van toepassing is (voornamelijk indien de betrokken werknemer meerderjarig is, want dan zijn de bovenstaande beperkingen niet meer van toepassing.</p> <p>Voor deeltijdse arbeidsovereenkomsten: buiten de gemeenschappelijke bepalingen</p>		

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
					<p>voor jeugdige werknemers (zie hierboven), zal geval per geval (welk paritair comité, welke regeling in de onderneming, etc.) moeten beschouwd worden welke arbeidsduurreguletering van toepassing is (bvb. welke mogelijke afwijkingen).</p>		

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
Gezondheidstoezicht	<p>Geen gezondheidstoezicht van toepassing voor praktijklessen in de eigen schoolinstelling. Voor praktijklessen <i>buiten de eigen schoolomgeving</i> is het niet duidelijk welke wetgeving hierop van toepassing is: hier laat de wetgeving ruimte voor interpretatie. Een schriftelijk vraag werd hiervoor gesteld aan de FOD WASO.</p> <p>Verwijzing naar Koninklijk besluit van 28 mei 2003 betreffende het gezondheidstoezicht op de werknemers.</p> <p>- Voor de aanvang van de overeenkomst moet de onderneming de minderjarige leerling aan een voorafgaande gezondheidsbeoordeling onderwerpen, door een preventieadviseur arbeidsgeneesheer van een externe dienst voor preventie en bescherming.</p> <p>- Ook voor de meerderjarige leerlingen is een voorafgaande gezondheidsbeoordeling verplicht als er sprake is van nachtarbeid, een veiligheidsrisico of wanneer zij met voedingswaren in contact komen.</p> <p>- Voor meerderjarige leerlingen waarvoor een voorafgaande gezondheidsbeoordeling is van nachtarbeid, een veiligheidsrisico of wanneer zij met voedingswaren in contact komen.</p> <p>- Voor meerderjarige leerlingen waarvoor een voorafgaande gezondheidsbeoordeling verplicht is en voor de minderjarige leerlingen geldt ook een periodieke (in principe eenmaal per jaar) gezondheidsbeoordeling.</p> <p>- De welzijnswet voorziet ook een specifieke gezondheidsbeoordeling voorafgaand aan een werkhervatting na een arbeidsongeschiktheid van minstens 4 weken.</p>	<p>Geen gezondheidstoezicht van toepassing voor praktijklessen in de eigen schoolinstelling. Voor praktijklessen <i>buiten de eigen schoolomgeving</i> is het niet duidelijk welke wetgeving hierop van toepassing is: hier laat de wetgeving ruimte voor interpretatie. Een schriftelijk vraag werd hiervoor gesteld aan de FOD WASO.</p> <p>Verwijzing naar Koninklijk besluit van 28 mei 2003 betreffende het gezondheidstoezicht op de werknemers.</p> <p>- Voor de aanvang van de overeenkomst moet de onderneming de minderjarige leerling aan een voorafgaande gezondheidsbeoordeling onderwerpen, door een preventieadviseur arbeidsgeneesheer van een externe dienst voor preventie en bescherming.</p> <p>- Ook voor de meerderjarige leerlingen is een voorafgaande gezondheidsbeoordeling verplicht als er sprake is van nachtarbeid, een veiligheidsrisico of wanneer zij met voedingswaren in contact komen.</p> <p>- Voor meerderjarige leerlingen waarvoor een voorafgaande gezondheidsbeoordeling verplicht is en voor de minderjarige leerlingen geldt ook een periodieke (in principe eenmaal per jaar) gezondheidsbeoordeling.</p> <p>- De welzijnswet voorziet ook een specifieke gezondheidsbeoordeling voorafgaand aan een werkhervatting na een arbeidsongeschiktheid van minstens 4 weken.</p>	<p>Geen gezondheidstoezicht van toepassing voor praktijklessen in de eigen schoolinstelling. Voor praktijklessen <i>buiten de eigen schoolomgeving</i> is het niet duidelijk welke wetgeving hierop van toepassing is: hier laat de wetgeving ruimte voor interpretatie. Een schriftelijk vraag werd hiervoor gesteld aan de FOD WASO.</p> <p>Verwijzing naar Koninklijk besluit van 28 mei 2003 betreffende het gezondheidstoezicht op de werknemers.</p> <p>- Voor de aanvang van de overeenkomst moet de onderneming de minderjarige leerling aan een voorafgaande gezondheidsbeoordeling onderwerpen, door een preventieadviseur arbeidsgeneesheer van een externe dienst voor preventie en bescherming.</p> <p>- Ook voor de meerderjarige leerlingen is een voorafgaande gezondheidsbeoordeling verplicht als er sprake is van nachtarbeid, een veiligheidsrisico of wanneer zij met voedingswaren in contact komen.</p> <p>- Voor meerderjarige leerlingen waarvoor een voorafgaande gezondheidsbeoordeling verplicht is en voor de minderjarige leerlingen geldt ook een periodieke (in principe eenmaal per jaar) gezondheidsbeoordeling.</p> <p>- De welzijnswet voorziet ook een specifieke gezondheidsbeoordeling voorafgaand aan een werkhervatting na een arbeidsongeschiktheid van minstens 4 weken.</p>	<p>De stagiair is onderworpen aan het gezondheidstoezicht.</p> <p>De Stagegever moet een risicoanalyse uitvoeren en bepalen welk type van gezondheidstoezicht van toepassing is.</p> <p>De stagiair kan onderworpen worden aan twee types van onderzoeken:</p> <p><u>passend gezondheidstoezicht</u> overeenkomstig het koninklijk besluit van 28 mei 2003 betreffende het gezondheidstoezicht op de werknemers. Het betreft hier het uitoefenen van een veiligheidsfunctie, een functie met verhoogde waakzaamheid, een activiteit met welbepaald risico en een activiteit verbonden aan voedingswaren;</p> <p><u>specifiek gezondheidstoezicht</u> dat bestaat uit een voorafgaande en een periodieke gezondheidsbeoordeling voor de jongeren die minderjarig zijn, nachtarbeid (tussen 20u. en 6u) verrichten of die arbeid verrichten die normalerwijze verboden is (maar hier toegestaan omdat het noodzakelijk is voor de beroepsopleiding).</p> <p>De voorafgaande gezondheidsbeoordeling is <u>niet</u> verplicht wanneer een stagiair aan een algemeen consult van het CLB werd onderworpen in de voorgaande 5 jaar en indien hij:</p> <p>1° ofwel jonger is dan 18 jaar en uit de resultaten van de risicoanalyse is gebleken dat elk type van gezondheidstoezicht overbodig is;</p> <p>2° ofwel een activiteit verricht die er hoofdzakelijk in bestaat met een beeldscherm te werken.</p> <p>Het gezondheidstoezicht wordt uitgeoefend door de</p>	<p>Gezondheidstoezicht is van toepassing.</p> <p>Artikel 12 van het KB van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.</p>	<p>Gezondheidstoezicht is van toepassing.</p> <p>Passend gezondheidstoezicht (zie stagiairs) moet worden onderzocht. Het is evenwel onduidelijk of ook het specifiek gezondheidstoezicht vereist is (zie eveneens stagiairs).</p>	<p>Gezondheidstoezicht is van toepassing.</p> <p>Passend gezondheidstoezicht (zie stagiairs) moet worden onderzocht. Het is evenwel onduidelijk of ook het specifiek gezondheidstoezicht vereist is (zie eveneens stagiairs).</p>

	Scenario 1a: Praktijkles op verplaatsing bij een instelling van hetzelfde schoolbestuur zonder fysieke verplaatsing	Scenario 1b: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een eigen schoolbestuur of vestigingsplaats van dienstverlenende school, 'met' fysieke verplaatsing	Scenario 2: Praktijkles op verplaatsing bij een andere instelling van een ander schoolbestuur	Scenario 3: Stage bij een derde	Scenario 4: Tewerkstelling DBSO	Scenario 5a: Praktijkopleiding op een school	Scenario 5b: Praktijkopleiding in een opleidingsinstelling of bedrijf
	- De welzijnswet voorziet ook een specifieke gezondheidsbeoordeling voorafgaand aan een werkhervatting na een arbeidsongeschiktheid van minstens 4 weken.		arbeidsongeschiktheid van minstens 4 weken.	preventieadviseur-arbeidsgeneesheer van de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk van de stagegever of van de school. KB van 21 september 2004 betreffende de bescherming van stagiairs.			

7. Algemene vaststellingen en aanbevelingen

1. Gebruikte terminologie in omzendbrieven omtrent werkplekieren

Wij menen dat de term ‘praktijkles op verplaatsing’ in de omzendbrieven als een containerbegrip wordt gebruikt. In onderstaande tabel schetsen we ons begrip van de verschillende situaties van praktijkles en hoe deze in de omzendbrief worden benoemd.

<i>Omschrijving</i>	<i>PwC</i>	<i>Omszendbrief</i>
1. Praktijkles in de didactische lokalen	Praktijkles	Praktijkles
2. Praktijkles buiten de didactische lokalen, maar binnen een eigen school, onder instructie van een vakleerkracht	Praktijkles op verplaatsing zonder fysieke verplaatsing	Praktijkles
3. Praktijkles buiten de didactische lokalen, maar in een andere school of vestigingsplaats, onder instructie van een vakleerkracht	Praktijkles op verplaatsing met fysieke verplaatsing	Praktijkles op verplaatsing
4. Praktijkles buiten de didactische lokalen, onder instructie van derde	Praktijkopleiding	Praktijkles op verplaatsing onder instructie van een derde is een extramurosactiviteit.

Waar de omzendbrief geen onderscheid maakt tussen praktijkles binnen en buiten de didactische lokalen van de eigen school, menen wij dat de risico's verbonden aan de werkpleklocaties fundamenteel verschillend zijn. Werken aan een didactisch elektriciteitscircuit lijkt minder risicovol dan werken aan het operationele elektriciteitscircuit van de lokalen ernaast. Bij werken aan het operationele circuit is het inherente veiligheidsrisico van de werkende leerlingen en dat van de andere leerlingen in de buurt van de werken hoger en de mogelijke impact op de infrastructuur aanzienlijker als er iets fout loopt. Omdat dit noopt tot bijkomende preventieve maatregelen, lijkt een begripsonderscheid maken tussen beide situaties gepast.

Verder willen wij een onderscheid maken tussen de situatie waarin de instructies gegeven worden door de vakleerkracht of door een derde. Dit verschil resulteert in andere aansprakelijkheden. Ons inziens voldoende om een begripsonderscheid te maken.

We raden aan om in de omzendbrieven passend begripsonderscheid te maken.

2. Inzetten en financiering van schoolpersoneel bij de organisatie van werkpleklers

Uit de werkgroepen is gebleken dat sommige scenario's van werkpleklers geen evidentie zijn om te integreren binnen de leeromgeving. De vakleerkrachten, vakgroepleden, TA, TAC, directies dienen op zoek te gaan naar geschikte opdrachten en, eens gevonden, deze verschillende projecten te organiseren. De manier waarop de financiering van onderwijs gebeurt en de manier waarop personeel ter beschikking wordt gesteld is vooral afgestemd op lestijden en minder op activiteiten die door leraren, vakgroepleden, TA of TAC rond de lestijden dienen te worden georganiseerd. Mechanismen zoals onder meer de globale puntenenveloppe zijn voorzien om niet lestijd gebonden activiteiten te financieren. Wanneer de overheid de leervorm werkpleklers wenst te laten uitbreiden, dient ze over een passend financieringsmechanisme na te denken, al dan niet budget neutraal. Het scouten van opdrachten, voorbereidende werkzaamheden, vervoer, vroeger beginnen of later eindigen dan in het voorziene uurrooster. Het vraagt vaak creativiteit en extra tijd. Voor kleine scholen is de organisatie van werkpleklers afhankelijk van de goodwill van het personeel. Grote scholen, met voldoende kritische massa aan uren en ambten, kunnen hier gemakkelijker in voorzien. Toch blijft het ook voor hen behelpen.

Indien Ministerie van Onderwijs en Vorming nieuwe leervormen en innovatieve onderwijsprocessen wil gerealiseerd krijgen, zal het moeten nadenken hoe de scholen hier mee om moeten en op welke manier hiervoor in passende financiering kan worden voorzien.

3. Ondersteuning van vakleerkrachten bij de organisatie van werkpleklers

Uit de gesprekken in de werksessies en de stuurgroep blijkt dat onwetendheid bij vakleerkrachten omtrent aansprakelijkheden bij de organisatie van werkpleklers een belemmering is. Bijgevolg aarzelen vakleerkrachten tijd te investeren in de organisatie van projecten werkpleklers. Ze zijn bang van persoonlijke gevolgen in geval van onvoorziene omstandigheden, fouten, ongevallen en schade.

Dit rapport poogt een eerste aanzet te zijn voor inrichtende machten, directies en TAC's die menen dat werkpleklers een onontbeerlijke leervorm wordt in het curriculum, bij het verduidelijken van de werkelijke, juridische, verzekeringstechnische aspecten naar de leerkrachten toe. Verduidelijking zal angst wegnemen en de organisatie van werkpleklers stimuleren bij leerkrachten.

Verder blijkt uit onderwijsinspectierapporten dat de omschrijving van stages en werkpleklersprojecten geen aansluiting toelaat met de te verwerven competenties. Directies dienen vakleerkrachten verder te ondersteunen in de manier waarop ze projecten omschrijven, de relatie leggen met de te verwerven competenties, begeleiding van de projecten organiseren en de manier waarop ze het gehele traject documenteren, conform de kwaliteitsverwachtingen.

Uit onze werksessie:

“

... Op een grote school waar zowel TSO als BSO worden ingericht, zijn de directie en het middenkader volledig overtuigd van de meerwaarde van werkpleklers. Ze hebben een visie ontwikkeld en die in hun schoolvisie geïntegreerd. Er is een groep gevormd van technisch adviseurs die als taak heeft gekregen om de vakgroepen te ondersteunen met projecten van werkpleklers die aansluiten bij doelstellingen die iedere vakgroep hierover heeft geformuleerd. De groep van technisch adviseurs heeft administratieve ondersteuning en neemt alle scouting en prospectiewerk voor zijn rekening. Ook de administratieve afhandeling komt bij deze groep terecht: ze helpen bij de risicoanalyses, de contracten, de prijszetting, ... Ze ondersteunen de vakleerkrachten in praktijk voor wat betreft de praktische organisatie inpassing in het lessenrooster.

De school was ervan overtuigd dat men op deze manier vakgroepen en vakleerkrachten makkelijker kon overtuigen werkpleklers als een zeer waardevolle leervorm te gebruiken. Verschillende vakgroepen werken inmiddels actief mee zodat niet alleen projecten van werkpleklers kunnen worden aangevat binnen een vakgroep maar ook over vakgroepen heen. Leerlingen vinden dit geweldig, hun motivatie is gestegen.

Op deze school worden werkpleklers projecten uitgevoerd bij derden, maar ook voor infrastructuurwerken op de eigen campus en bij naburige basisscholen.

We raden aan om de vakleerkrachten verder te informeren over aansprakelijkheden bij en hen te ondersteunen in de formalisatie van projecten werkplekieren.

4. Matching van het onderwijsaanbod met de vraag naar onderhouds-, herstellings- en kleine investeringswerken van een school

Wanneer we aan deze opdracht begonnen was dit één van de elementen waar we de breedste ideeën over hadden. We zagen mogelijkheden Vlaanderen-breed, provinciaal, via RTC, in het autonoom provinciebedrijf (APB), in het autonoom gemeentebedrijf (AGB), in de scholengemeenschap, in de scholengroep, ...

Afstand beperkt echter de dienstverlenende scholen om projecten op afgelegen werkplekken aan te nemen. Dat sluit een Vlaanderen-brede 'matching' niet uit, maar het maakt een Vlaanderen-brede 'matching' ook niet echt voordeliger. Matching in een regio waar werken kunnen worden aanvaard, lijkt eerder aangewezen. Daarenboven blijkt uit al onze werksessies dat enkel de vakgroepleden samen met de vakleerkrachten zelf kunnen bepalen of een project geschikt is om de gewenste competenties aan te leren of in te oefenen, en of een groep leerlingen in staat is om een bepaald project succesvol op te leveren binnen de door de dienstontvangende school gestelde verwachtingen. Derden betrekken bij de finale matching lijkt dus niet aangewezen.

Toch zou het nuttig kunnen zijn om een online platform te creëren waar dienstontvangende scholen hun gevraagde opdrachten kunnen posten, vooral voor scholen die niet behoren tot een scholengemeenschap of scholengroep of deel uitmaken van en AGB of APB waarvan ook technische of beroepsscholen van het gewoon of buitengewoon onderwijs deel uitmaken. Dienstverlenende scholen kunnen op dat platform zoeken naar de meest geschikte projecten om hun plannen omtrent werkplekieren te realiseren.

Dienstontvangende scholen die onderhouds-, herstellings- of kleine infrastructuurwerken door of met leerlingen (van een andere school) willen uitvoeren dienen hun vraag duidelijk te omschrijven. Met de antwoorden op een aantal standaardvragen, eventueel in een sjabloon, zijn dienstverlenende scholen in staat om uit te maken of ze überhaupt de gevraagde werken, kunnen of willen overwegen voor een project werkplekieren. Deze informatie dient zeker niet tot in detail te gaan. Vooreerst omdat de dienstontvangende school de technische details niet altijd beheerst, maar vooral omdat een plaatsbezoek van de dienstverlenende school wellicht altijd noodzakelijk zal zijn, alvorens ze finaal kan beslissen om er een project werkplekieren voor specifieke leerling of groep van leerlingen van te maken.

We denken onder meer aan de volgende vragen:

- Betreft het een onderhouds-, herstellings- of kleine infrastructuurwerken? Geef een duidelijke omschrijving van de uit te voeren werken en de beoogde uitkomst. Vermeld daarbij voor de hand liggende risicofactoren zoals aanwezigheid van gevaarlijke stoffen, werken op hoogte, netspanning, werken langs de straat,...
- Waar dienen de werken worden uitgevoerd? Binnen of buiten het schoolgebouw? In een klaslokaal of andere ruimte binnen de school? Zullen op het moment van de uitvoering van de werken leerlingen aanwezig zijn hetzij in de onmiddellijke nabijheid van de werken, hetzij op een andere plaats in het betreffende gebouw: de school of op het domein?
- Zal de dienstverlenende school moeten samenwerken met andere leverancier(s), aannemer, coördinator of eigen MVD-personeel?
- Wanneer dienen de werken te worden uitgevoerd? Kunnen de werken uitgevoerd worden tijdens schooluren? Zo niet, wanneer dan wel?
- Wordt afval meegenomen en verwerkt door de dienstverlenende school?
- Moet materiaal en gereedschap voorzien worden door de dienstontvangende school?

5. Marketing over aanbod werkpleklers

Uit de werksessies is gebleken dat dienstontvangende scholen niet steeds een zicht hebben op welke onderhouds-, herstellings- en kleine investeringswerken met projecten van werkpleklers kunnen gerealiseerd worden. Daarenboven verhinderen verkeerde assumpties over de kwaliteit en dienstverlening door leerlingen dat scholen zich informeren over dat aanbod.

We bevelen aan dat dienstverlenende scholen actief aan de dienstontvangende scholen uit de regio inzicht bieden over hun mogelijkheden om met projecten van werkpleklers de behoeften aan onderhouds-, herstellings- en kleine investeringswerken te beantwoorden (o.a. gesprek met directies; toelichting op scholengroep of –gemeenschap,...). Ze onderbouwen hun capaciteiten met referenties van projecten werkpleklers die eerder succesvol werden uitgevoerd. Dienstontvangende scholen tonen zich bereid en posten hun noden op het voorgenoemd online platform of rechtstreeks aan een dienstverlenende school (rekening houdend met de wet van overheidsopdrachten).

Uit onze werksessie:

“

... Naar aanleiding van onze werksessies kregen we bericht van één van de deelnemers dat zijn school via de scholengroep het concept werkpleklers en schoolinfrastructuur op de radar heeft gezet. Met behulp van leerlingen ASO zal aan een communicatie worden gewerkt om aan de andere scholen van de scholengroep uit te leggen welke de vaardigheden van de leerlingen uit TSO en BSO zijn en wordt in de lessen economie gewerkt aan een begrip kostprijs van een project. De leerlingen van TSO werken samen met de leerlingen uit ASO om een beschrijving te maken van reeds uitgevoerde projecten werkpleklers. Ze zullen samen een presentatie geven op de centrale administratie en de raad van bestuur. De vakgroepen bouw, elektriciteit en mechanica en schilderen en decoratie werken aan projecten die ze vakoverschrijdend kunnen uitvoeren ...

6. Lerend netwerk

De deelnemers aan onze werksessies hebben de discussies positief onthaald. Ze meldden ons dat de werksessies een gelegenheid waren om hun ervaringen over werkpleklers te delen. Ze zijn vragende partij om aan dergelijke lerende netwerken recurrent te kunnen deelnemen.

7. Vestigingsplaats

Ingeval de praktijkles wordt gegeven op een andere school binnen eigen schoolbestuur, is het verplicht om een vestigingsplaats op te richten op de plaats van de andere school en dient deze nieuwe vestigingsplaats van de eigen school worden gemeld bij AgODi (Omzendbrief SO/2015/01). Deze melding kan op elk moment van het schooljaar (Omzendbrief SO42). Opgelet, een structuuronderdeel kan alleen erkend en gesubsidieerd zijn, indien de vestigingsplaatsen waar het structuuronderdeel wordt ingericht per schooljaar is vermeld in de dienstbrief van AgODi (Art. 14-15 Codex SO).

Gedurende onze interviews en werksessies hebben we de reden voor deze verplichting proberen te achterhalen. Op basis van de input van de afdeling Secundair Onderwijs en Leerlingenbegeleiding hebben we begrepen dat deze verplichting er is gekomen vanuit een noodzaak. Volgens de codex secundair onderwijs kunnen locaties waar uitsluitend of hoofdzakelijk regulier onderwijs plaats vindt enkel als een vestigingsplaats en niet als extramurosactiviteit worden beschouwd. Hierbij gaat de onderwijsinspectie na of de minimale voorwaarden inzake veiligheid, woonbaarheid en hygiëne door de schoolbestuur worden nageleefd met als mogelijke sanctie bij niet-naleving, de opheffing van de erkenning. Verder is de melding ook belangrijk in functie van de verificatie: het moet voor een verificateur duidelijk zijn waar leerlingen zich bevinden. Omdat de verplichting ervaren wordt als een hindernis, raden we het Departement Onderwijs en Vorming aan om het bestaan van deze verplichting in vraag te stellen.

---

8. Ongevallenverzekering

In geval van een stage, wordt de leerling opgenomen in de arbeidsongevallenverzekering van de school. Materiële en fysieke schade worden hierbij gedekt.

In geval van praktijkles op verplaatsing worden arbeidsongevallen enkel gedekt door de schoolpolis. Immers de werkgever van de leerling is de dienstverlenende school. Leerlingen zijn uitgesloten van de arbeidsongevallenverzekering van de dienstverlenende school. Dit betekent dat in geval van een ongeval de materiële schade en eventueel kosten van geneeskundige bijstand (op korte termijn) zijn gedekt. Indien echter het ongeval resulteert in invaliditeit, wordt dit niet verzekerd.

We raden het Departement Onderwijs en Vorming aan om – in overleg met de FOD Sociale Zekerheid en het Fonds voor Arbeidsongevallen - de mogelijkheden na te gaan om ook invaliditeit ingevolge praktijkles of praktijkles op verplaatsing te laten verzekeren, hetzij door de schoolpolis, hetzij door de arbeidsongevallenverzekering.

9. Beschikbare capaciteit voor de uitvoering van (recurrente) onderhouds-, herstellings- en kleine investeringswerken

Capaciteit, of de mogelijkheid om gedurende een bepaalde periode een specifiek werk uit te voeren, of simpelweg het volume werk in een project, zijn mede bepalende factoren of een dienstverlenende school een project kan aanvaarden of niet. Daar waar bijvoorbeeld groenonderhoud zich zeer goed leent voor werkplekieren (zowel in gewoon als in buitengewoon onderwijs) zal het vaak toch niet mogelijk zijn om met een dienstontvangende school een contract af te sluiten om een heel jaar lang het domein in orde te houden. Weersomstandigheden, beschikbaarheid van begeleiders, lessen- en uurroosters, ... zijn elementen die dit bemoeilijken, dan niet zelfs onmogelijk maken. Anderzijds is het in orde houden van het domein de vraag die de dienstontvangende school zal stellen.

Mogelijks kan hiervoor een oplossing gevonden worden door samen te werken met andere dienstverlenende scholen of met derden, eventueel uit de sociale economie.

10. Andere vastgestelde hindernissen

- Ingeval de leerkracht mits bezoldiging chauffeur is, moet de chauffeur een medische keuring (rijgeschiktheidsattest) hebben. (Besluitwet 30 december 1946 betreffende het bezoldigd vervoer van personen over de weg met autobussen en autocars).
- Stage kan in het weekend en in vakantieperiodes. Praktijkles op verplaatsing kan echter niet in deze periodes worden georganiseerd.
- De vaak benodigde flexibiliteit van leerkrachten voor het organiseren en begeleiden van werkplekieren wordt niet ondersteund door de bepalingen uit het Decreet Rechtspositie van het personeel.

---

8. Bijlagen

Bijlagen

Bijlage 1 – Vertegenwoordigers van de stuurgroep

- Sarina De Rijbel, Agion
- Greet Paulissen, Agion
- Caroline Gijssels, departement Onderwijs en Vorming, afdeling Strategische Beleidssteuning
- Carl Koninckx, departement Onderwijs en Vorming, afdeling Horizontaal Beleid
- Wouter Pinxten, departement Onderwijs en Vorming, afdeling Secundair Onderwijs en Leerlingenbegeleiding
- Geert Leemans, departement Onderwijs en Vorming, afdeling Horizontaal Beleid
- Marc Leunis, departement Onderwijs en Vorming, afdeling Beleid Onderwijspersoneel
- Andy Thoelen, departement Onderwijs en Vorming, afdeling Horizontaal Beleid
- Johan Ravijts, PwC Director-auditor bij Risk Assurance Services
- Ellen Goussaert, PwC Senior Manager bij Risk Assurance Services
- Marc Daelman, PwC Partner bij Risk Assurance Services
- Peter Romers, GO!
- Els Canini, GO!
- Eddy Van Autreve, Katholiek Onderwijs Vlaanderen
- Griet Van Raemdonck, OKO
- Marc Cockaert, OVSG
- Dirk Debroey, POV
- Christian Potlood, Onderwijsinspectie
- Hans Rymenams, departement Werk en Sociale Economie

Bijlage 2 – Samenstelling van de werkgroepsessies

1) 1ste Werkgroepsessie met secundaire scholen:

<i>Uitgenodigd</i>		<i>Aanwezig</i>	
<i>Net</i>	<i>Aantal</i>	<i>Net</i>	<i>Aantal</i>
POV	3	POV	1
KOV	33	KOV	4
GO!	20	GO!	6
OVSG	1	OVSG	0
TOTAAL	57	TOTAAL	11

2) 2de werkgroepsessie met secundaire scholen:

<i>Uitgenodigd</i>		<i>Aanwezig</i>	
<i>Net</i>	<i>Aantal</i>	<i>Net</i>	<i>Aantal</i>
POV	3	POV	0
KOV	33	KOV	6
GO!	20	GO!	2
OVSG	2	OVSG	1
TOTAAL	57	TOTAAL	9

3) Werkgroepsessie PBD's:

<i>Uitgenodigd</i>		<i>Aanwezig</i>	
<i>Net</i>	<i>Aantal</i>	<i>Net</i>	<i>Aantal</i>
POV	1	POV	0
KOV	11	KOV	2
GO!	2	GO!	0
OVSG	1	OVSG	0
TOTAAL	15	TOTAAL	2

4) Werkgroepsessie Basisscholen:

<i>Uitgenodigd</i>		<i>Aanwezig</i>	
<i>Net</i>	<i>Aantal</i>	<i>Net</i>	<i>Aantal</i>
POV	0	POV	0
KOV	8	KOV	2
GO!	4	GO!	0
OVSG	1	OVSG	0
TOTAAL	13	TOTAAL	2

5) Werkgroepsessie BuSO:

<i>Uitgenodigd</i>		<i>Aanwezig</i>	
<i>Net</i>	<i>Aantal</i>	<i>Net</i>	<i>Aantal</i>
POV	0	POV	0
KOV	4	KOV	0
GO!	6	GO!	4
OVSG	0	OVSG	0
TOTAAL	10	TOTAAL	4

6) Werkgroepsessie met DBSO:

<i>Uitgenodigd</i>		<i>Aanwezig</i>	
<i>Net</i>	<i>Aantal</i>	<i>Net</i>	<i>Aantal</i>
POV	1	POV	1
KOV	23	KOV	8
GO!	5	GO!	3
OVSG	0	OVSG	0
TOTAAL	29	TOTAAL	12

7) Werkgroepsessie met verschillende onderwijsexperts:

<i>Uitgenodigd</i>		<i>Aanwezig</i>	
<i>Net</i>	<i>Aantal</i>	<i>Net</i>	<i>Aantal</i>
POV	2	POV	1
KOV	19	KOV	7
GO!	12	GO!	3
OVSG	1	OVSG	0
TOTAAL	34	TOTAAL	11

Bijlage 3 – Presentatie van iedere werkgroep

Werkgroep met secundaire scholen

Studieopdracht 'Werkpleklerin en Scholenbouw'

Werkgroep –
11 oktober 2016

Agenda

- 1. Voorstelling van de studieopdracht**
- 2. Doel van deze werkgroep**
- 3. Tijdslijn**
- 4. Onderzoeksvragen**

1. Voorstelling van de studieopdracht

“Algemene
onderzoeks-
vraag”

“Hoe kunnen relevante richtingen in het TSO, BSO, DBSO en/of leertijd ingeschakeld worden in onderhouds- en kleine renovatiewerken van schoolgebouwen op zo’n manier dat dit zowel een financieel voordeel voor scholen die werken willen laten uitvoeren als een versterking van het werkplekieren oplevert?”

“Algemene
onderzoeks-
vraag
bestaat uit
drie
deelvragen:”

Onderzoeksvraag 1:

“Welke organisatorische mogelijkheden bestaan er ten aanzien van de inschakeling van leerlingen in onderhouds- en kleine renovatiewerken in schoolgebouwen?”

Onderzoeksvraag 2:

“Welke scenario’s kunnen onderscheiden worden voor de inschakeling van leerlingen BSO/TSO/DBSO/leertijd in onderhouds- en kleine renovatiewerken van schoolgebouwen afhankelijk van soorten werkplekieren en relevante opleidingen?”

Onderzoeksvraag 3:

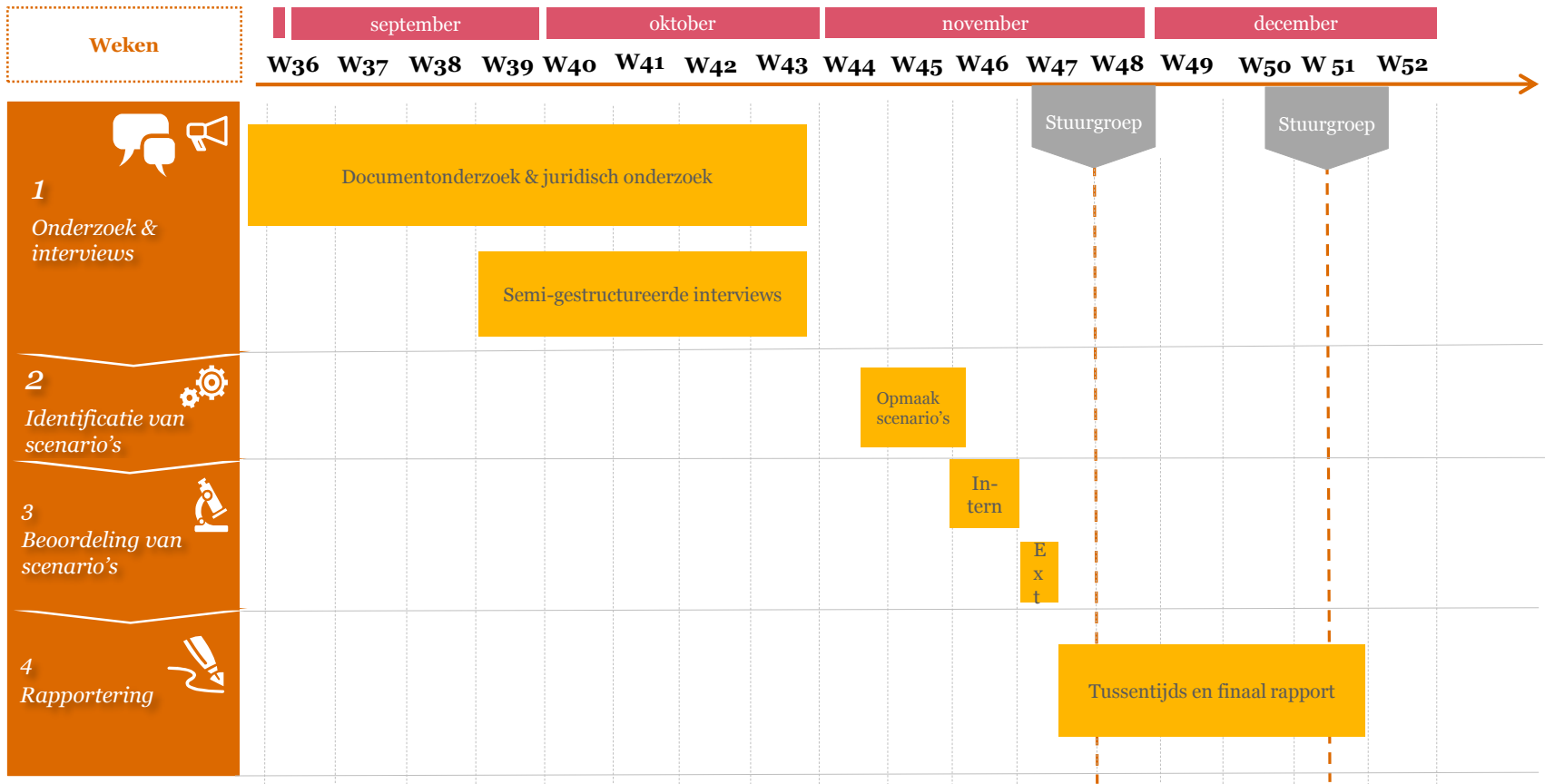
“Wat zijn per scenario de praktische afspraken die dienen voorzien te worden om het in de praktijk om te zetten?”

2. Doel werkgroep

3. Tijdslijn

4. Onderzoeksvragen – Type werken 1/3

1. Zijn er nog **andere onderhouds- en renovatiewerken** die nog niet zijn opgelijst?

Studiegebieden			
Hout	Decoratieve technieken	Bouw	Textiel
Voorbeelden van onderhouds- en infrastructuurwerken			
<ul style="list-style-type: none"> • Verlaagd plafond • Meubilair maken en plaatsen • Buiten- en binnendeuren • Buiten- en binnen schrijnwerk • Gipskarton en wanden	<ul style="list-style-type: none"> • Linoleum • Schilderwerk • Zonnewering	<ul style="list-style-type: none"> • Vloeren • Paden aanleggen en herstellen • Ruwbouw werken • Bepleistering • Wanden	<ul style="list-style-type: none"> • Gordijnen

4. Onderzoeksvragen – Type werken 2/3

1. Zijn er nog **andere onderhouds- en renovatiewerken** die nog niet zijn opgelijst?

Studiegebieden

Mechanica - elektriciteit

Land- en tuinbouw

Koeling en warmte

Voorbeelden van onderhouds- en infrastructuurwerken

- *Uitbreiding en vernieuwing*
- *Wegwerken van inbreuken*
- *Onderhoud v. hoogspanning*
- *Vervangen van verluchttingsrooster*
- *Secundaire elektriciteitskasten vervangen*
- *ICT-bekabeling*
- *Herstelling elektronische toestellen*
- *Onderhoud van eigen didactisch materiaal*
- *Onderhoud van elektriciteitskasten en noodverlichting*

- *Groenonderhoud*
  - *Snoeien*
  - *Grasmaaien*
  - *Bepplanting*

- *Lood en zinkwerken*
- *Sanitair*
- *Airco's*
- *CV's*

---

4. Onderzoeksvragen – Type werken 3/3

*2. Welke **type competenties** moeten er verworven worden?*

---

4. *Onderzoeksvragen – Organisatie 1/2*

1. *Welke **elementen** heb je nodig om te beslissen om **leerlingen in te zetten voor werkplekieren?***
2. *Hoe **compenseer** je dat **leerlingen die niet ingezet** zijn voor werkplekieren toch de nodige competenties verwerven?*
3. *Onder **welke vorm van werkplekieren** zou je leerlingen plaatsen voor het uitvoeren van de onderhouds- en infrastructuurwerken?*
4. *Hoe zou je de **verplaatsing van leerlingen** voor infrastructuurwerken organiseren?*

---

4. Onderzoeksvragen – Organisatie 2/2

5. Overweeg je leerlingen in te zetten bij **een instelling van een zelfde scholengroep, een andere scholengroep en ander net?**

6. **Hoe** bepaal je welke kennis, vaardigheden en attitudes worden geëvalueerd en **door wie** dient deze evaluatie te gebeuren?
Wanneer?

7. **Welke afspraken** maak je over de terugkoppeling van de evaluatie?

---

4. Onderzoeksvragen – Materiaal, gereedschap en prijs

1. Ter beschikking stellen van gereedschap en/of aankoop van materiaal?

2. Welke elementen zijn nodig voor de prijsbepaling oor de uit te voeren werken? En welke elementen moeten/ willen/ kunnen jullie factureren?

3. Wie kan jullie ondersteunen bij de prijsbepaling?

---

4. *Onderzoeksvragen – Uitvoering*

1. *Wie kan de leerlingen **begeleiden** bij de uitvoering van de werken?*

2. *Wie kan **controle op de uitgevoerde werken** uitvoeren/ aanvaarding van werken/ oplevering?*

3. *Wat zijn de **mogelijke belemmeringen** bij uitvoering van deze werken?*

---

4. *Onderzoeksvragen – Aansprakelijkheid*

*Welke **verzekeringen** worden aangegaan voor het uitvoeren van onderhouds- of infrastructuurwerken / in het kader van werkplekieren? **En op wie zijn deze van toepassing?***

---

4. *Onderzoeksvragen – Afwikkeling*

*Vindt u **de evaluatie** van de leerlingen en de uitgevoerde werken een belemmering?*

---

4. *Onderzoeksvragen – Matching*

1. *Welke **informatie** moet de **matcher** ontvangen over in te zetten **leerlingen**?*
2. *Welke **informatie** moet de **matcher** ontvangen over de uit te voeren **werken**?*
3. *Welke **rol** zien jullie voor de **matcher**?*
4. ***Wie** kan de **matching** uitvoeren?*
5. ***Hoe** moet de **matching** georganiseerd worden?*

---

4. Onderzoeksvragen

Zijn er nog andere aspecten die we in acht dienen te nemen?

Bedankt!

Werkgroep met PBD's

Studieopdracht 'Werkpleklerin en Scholenbouw'

Werkgroep –
7 november 2016

Agenda

- 1. Voorstelling van de studieopdracht**
- 2. Tijdslijn**
- 3. Onderzoeksvragen**

1. Voorstelling van de studieopdracht

“Algemene
onderzoeks-
vraag”

“Hoe kunnen relevante richtingen in het TSO, BSO, DBSO en/of leertijd ingeschakeld worden in onderhouds- en kleine renovatiewerken van schoolgebouwen op zo’n manier dat dit zowel een financieel voordeel voor scholen die werken willen laten uitvoeren als een versterking van het werkplekleren oplevert?”

“Algemene
onderzoeks-
vraag
bestaat uit
drie
deelvragen:”

Onderzoeksvraag 1:

“Welke organisatorische mogelijkheden bestaan er ten aanzien van de inschakeling van leerlingen in onderhouds- en kleine renovatiewerken in schoolgebouwen?”

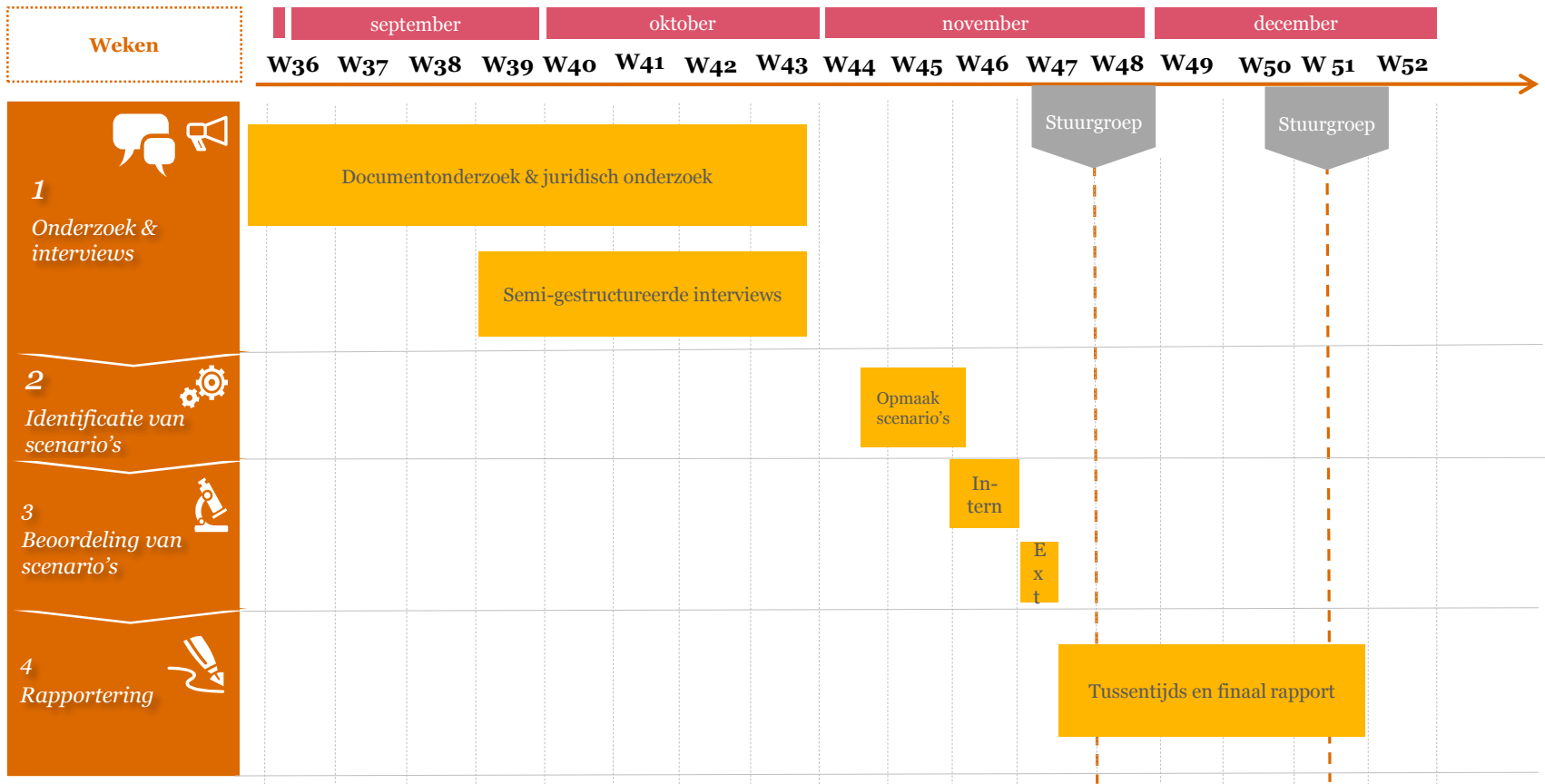
Onderzoeksvraag 2:

“Welke scenario’s kunnen onderscheiden worden voor de inschakeling van leerlingen BSO/TSO/DBSO/leertijd in onderhouds- en kleine renovatiewerken van schoolgebouwen afhankelijk van soorten werkplekleren en relevante opleidingen?”

Onderzoeksvraag 3:

“Wat zijn per scenario de praktische afspraken die dienen voorzien te worden om het in de praktijk om te zetten?”

2. Tijdslijn

---

3. Onderzoeksvragen – Algemeen

1. Wat zijn de **objectieven** van **werkplekieren**? **Hoe** ga je de objectieven **bereiken**? (te verwerven kennis, vaardigheden en attitudes)
2. **Waarom** zou je kiezen voor de **leervorm** werkplekieren vanuit **pedagogisch oogpunt**? Wordt er iets **specifiek** bepaald omtrent **werkplekieren** in de **eindtermen** van **studierichtingen**? (objectieven van werkplekieren kunnen misschien op een andere manier bereikt worden)
3. **Hoe** directeurs en leerkrachten **motiveren** om voor de leervorm **werkplekieren te kiezen**? Wat zijn **gebruikelijke struikelblokken** om ervoor te kiezen? Wat zijn de **oplossingen** voor deze **struikelblokken**?

---

3. Onderzoeksvragen – Toepassen 1/3

1. *Leerplan:*

- **Hoe plan** je het werkplekleren **in**?
- Hoe **bepaal** je in **welke leerplannen** het wordt opgenomen?
- **Wanneer** plan je werkplekleren? (b.v. april x-1, sept x of ad hoc,...?)
- **Wie** moet je **erbij betrekken**?
- Zijn er **formaliteiten** omtrent de **opmaak** van leerplan?

---

3. Onderzoeksvragen – Toepassen 2/3

2. Uitvoering van het leerplan:

- **Hoe** gebeurt de **uitvoering** van het **leerplan**?
- **Zoekt de school** zelf de **opdrachten**? **Of de leerling**?
- **Welke kanalen** gebruik je in de zoektocht naar opdrachten?

3. Vorm:

- Voor **welke vorm** van werkplekieren **kies je**?
- **Wat** geniet er **uw voorkeur** en wat **raad je af**? Wat is de **impact** van de vorm van werkplekieren op **eindtermen**? Wat indien niet de volledige klas kan deelnemen?

3. Onderzoeksvragen – Toepassen 3/3

4. *Matching:*

- *Hoe breng je vraag en aanbod samen?*
- *Met wat wordt er rekening gehouden? En wat niet?*
- *Dient er een risico-analyse te gebeuren (al dan niet formeel)? (veiligheid) De gevraagde opdracht **ter plaatse beoordelen?** Is de leeromgeving geschikt?*

5. *Sociaal Economie:*

- *Zie je het zitten dat leerlingen samenwerken met werknemers van Soc. Economie bij werkplekleren? (dwz stage doen bij een vzw uit Soc. Economie)*

---

3. Onderzoeksvragen – Organisatie

- 1. Hoe ga je de leerlingen inzetten: apart, in groep of de volledige klas? Organiseren van de lessenrooster? Wat indien niet de volledige klas kan deelnemen?**
- 2. Eén of 2 begeleiders? Wie zijn de begeleiders? Hoe wordt dit geregeld met uurroosters?**
- 3. Afspraken omtrent de te verwerven competenties, hoe de evaluatie gebeurt en instructies voor de leerling.**

---

3. *Onderzoeksvragen – Evaluatie*

4. *Hoe dient de **evaluatie** te **gebeuren** (leerling en resultaat van de werkzaamheden)? En **wie** dient er bij **betrokken** te zijn? (stage—stageleider) (**communicatie** (zichzelf voorstellen bij de start van de opdracht, hun houding), omgaan met **veiligheid** (o.a. naar derden), **stiptheid**,...)*
5. *Hoe gebeurt de **terugkoppeling** naar de **leerling**?*

Bedankt!

Werkgroep met basisscholen

Studieopdracht 'Werkpleklerin en Scholenbouw'

Werkgroep basisscholen –
16 november 2016

Agenda

- 1. Voorstelling van de studieopdracht**
- 2. Tijdslijn**
- 3. Doel van deze werkgroep**
- 4. Onderzoeksvragen**

1. Voorstelling van de studieopdracht

“Algemene
onderzoeks-
vraag”

“Hoe kunnen relevante richtingen in het TSO, BSO, DBSO en/of leertijd ingeschakeld worden in onderhouds- en kleine renovatiewerken van schoolgebouwen op zo’n manier dat dit zowel een financieel voordeel voor scholen die werken willen laten uitvoeren als een versterking van het werkplekieren oplevert?”

“Algemene
onderzoeks-
vraag
bestaat uit
drie
deelvragen:”

Onderzoeksvraag 1:

“Welke organisatorische mogelijkheden bestaan er ten aanzien van de inschakeling van leerlingen in onderhouds- en kleine renovatiewerken in schoolgebouwen?”

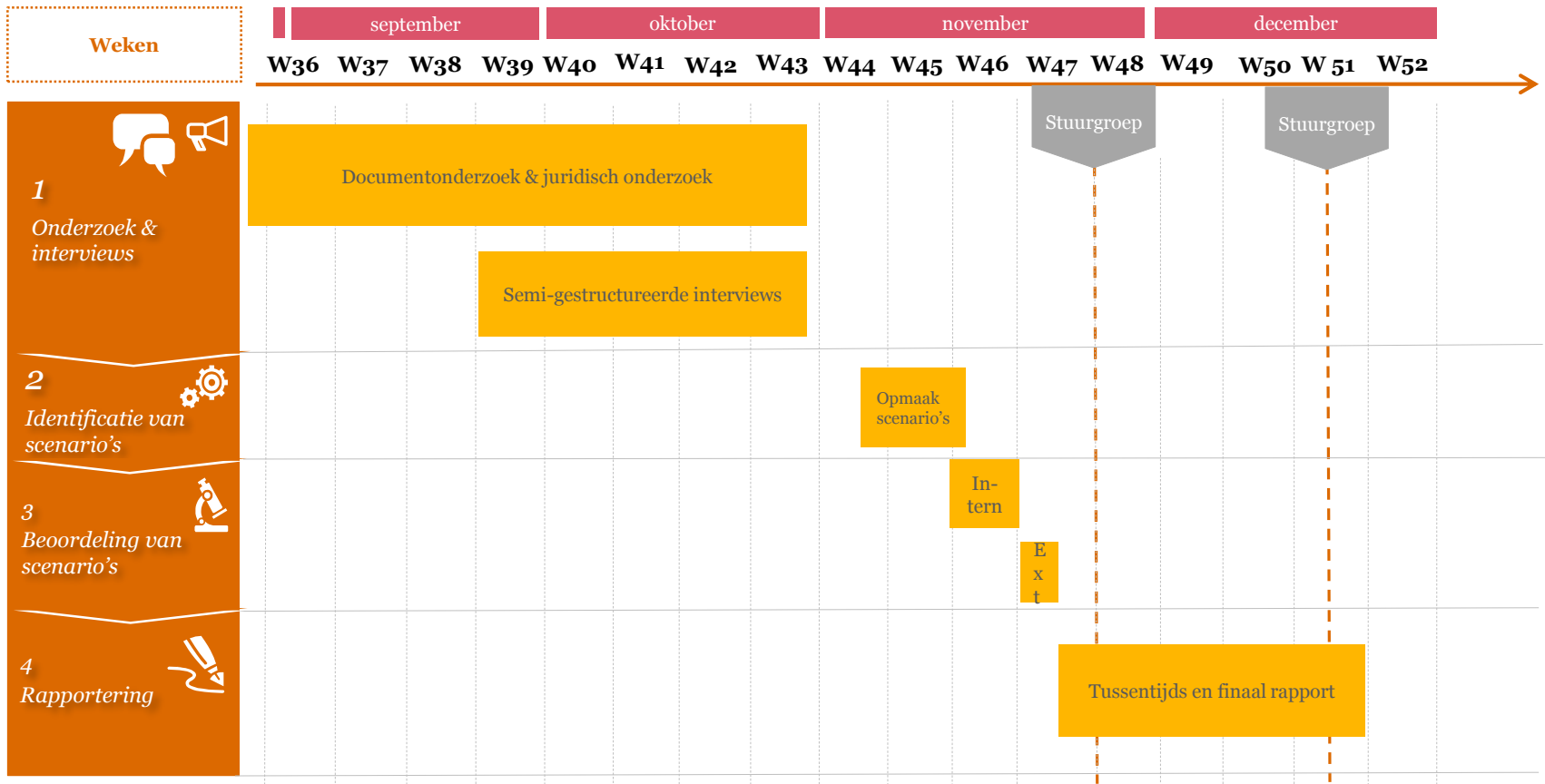
Onderzoeksvraag 2:

“Welke scenario’s kunnen onderscheiden worden voor de inschakeling van leerlingen BSO/TSO/DBSO/leertijd in onderhouds- en kleine renovatiewerken van schoolgebouwen afhankelijk van soorten werkplekieren en relevante opleidingen?”

Onderzoeksvraag 3:

“Wat zijn per scenario de praktische afspraken die dienen voorzien te worden om het in de praktijk om te zetten?”

2. Tijdslijn

3. Doel werkgroep

---

4. *Onderzoeksvragen – Type werken*

1. *Welke onderhouds- en herstellingswerken zijn **nodig** binnen de onderwijsinstelling?*
2. *Hoe worden deze werken **tot op heden** uitgevoerd?*
3. *Hoe **frequent** dienen deze werken uitgevoerd te worden en met welke **duurtijd**?*
4. *In welke **periode** worden deze werken bij voorkeur uitgevoerd?*
5. *In welke **periode** kunnen deze werken worden uitgevoerd?*

---

4. *Onderzoeksragen – Uitvoering werken*

1. *Wilt u **leerlingen inzetten** voor deze werken? Enige **belemmeringen**? **Voordelen**? Verwacht u een financieel voordeel bij het inzetten van leerlingen?*
2. ***Wie** kan de leerlingen **begeleiden** bij de uitvoering van de werken? Een ambt van een basisschool?*
3. ***Wie** kan specifiek **gereedschap voor de werken** beschikbaar stellen?*

---

4. Onderzoeksvragen – Afwikkeling werken

- 1. Wie kan de controle op de uitgevoerde werken uitvoeren en de aanvaarding van de werken/oplevering op zich nemen?***
- 2. Vindt u de evaluatie van de leerlingen en de uitgevoerde werken een belemmering?***

---

4. *Onderzoeksvragen – Matching*

1. *Welke **rol** zien jullie voor de matcher?*
2. ***Wie** kan de matching uitvoeren?*
3. *Hoe moet de matching **georganiseerd** worden?*

Bedankt!

Werkgroep met BuSO

Studieopdracht 'Werkplekieren en Scholenbouw'

Werkgroep –
3 oktober 2016

Agenda

- 1. Voorstelling van de studieopdracht**
- 2. Tijdslijn**
- 3. Doel van deze werkgroep**
- 4. Onderzoeksvragen**

1. Voorstelling van de studieopdracht

“Algemene
onderzoeks-
vraag”

“Hoe kunnen relevante richtingen in het TSO, BSO, DBSO en/of leertijd ingeschakeld worden in onderhouds- en kleine renovatiewerken van schoolgebouwen op zo’n manier dat dit zowel een financieel voordeel voor scholen die werken willen laten uitvoeren als een versterking van het werkplekieren oplevert?”

“Algemene
onderzoeks-
vraag
bestaat uit
drie
deelvragen:”

Onderzoeksvraag 1:

“Welke organisatorische mogelijkheden bestaan er ten aanzien van de inschakeling van leerlingen in onderhouds- en kleine renovatiewerken in schoolgebouwen?”

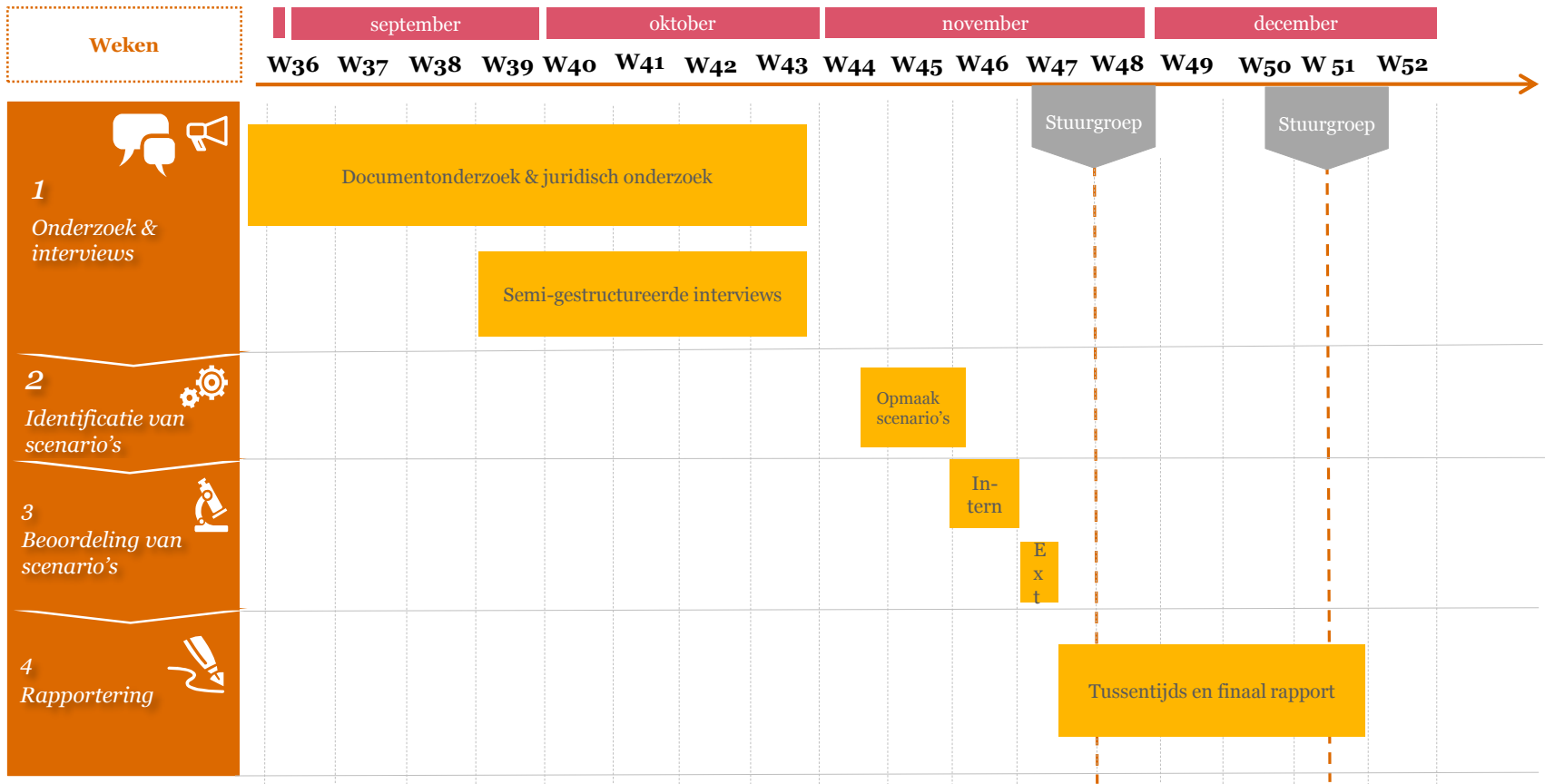
Onderzoeksvraag 2:

“Welke scenario’s kunnen onderscheiden worden voor de inschakeling van leerlingen BSO/TSO/DBSO/leertijd in onderhouds- en kleine renovatiewerken van schoolgebouwen afhankelijk van soorten werkplekieren en relevante opleidingen?”

Onderzoeksvraag 3:

“Wat zijn per scenario de praktische afspraken die dienen voorzien te worden om het in de praktijk om te zetten?”

2. Tijdslijn

3. Doel werkgroep

Vorm van werkpleklerin

---

4. Onderzoeksvragen

Bedankt!

Werkgroep met DBSO

Studieopdracht 'Werkpleklerin en Scholenbouw'

Werkgroep DBSO –
10 november 2016

Agenda

- 1. Voorstelling van de studieopdracht**
- 2. Tijdslijn**
- 3. Infrastructuurwerken in scholen door leerlingen DBSO**
- 4. Planning project- of arbeidstijd**
- 5. Aansprakelijkheid tijdens project- of arbeidstijd**

1. Voorstelling van de studieopdracht

“Algemene
onderzoeks-
vraag”

“Hoe kunnen relevante richtingen in het TSO, BSO, DBSO en/of leertijd ingeschakeld worden in onderhouds- en kleine renovatiewerken van schoolgebouwen op zo’n manier dat dit zowel een financieel voordeel voor scholen die werken willen laten uitvoeren als een versterking van het werkplekieren oplevert?”

“Algemene
onderzoeks-
vraag
bestaat uit
drie
deelvragen:”

Onderzoeksvraag 1:

“Welke organisatorische mogelijkheden bestaan er ten aanzien van de inschakeling van leerlingen in onderhouds- en kleine renovatiewerken in schoolgebouwen?”

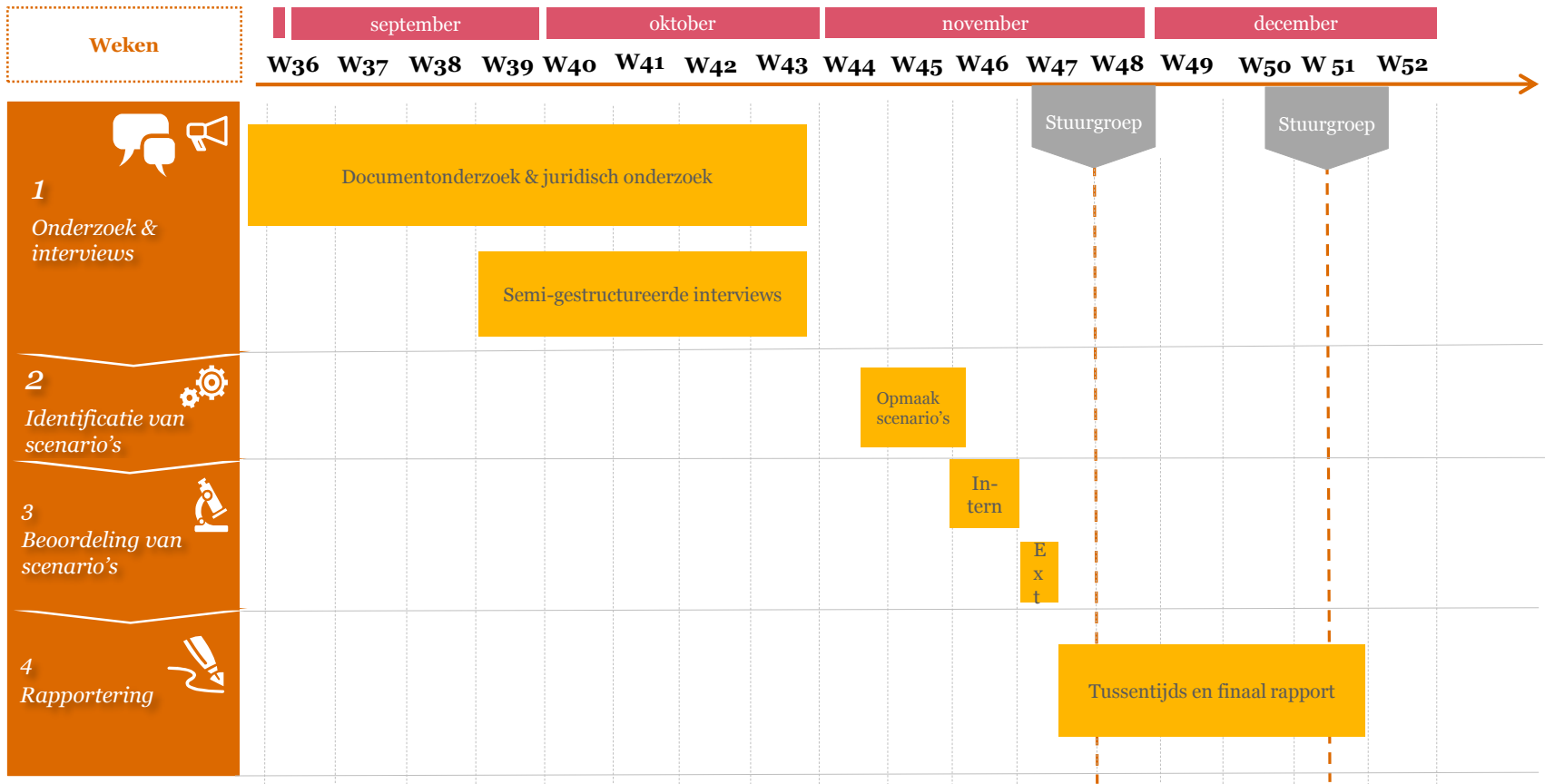
Onderzoeksvraag 2:

“Welke scenario’s kunnen onderscheiden worden voor de inschakeling van leerlingen BSO/TSO/DBSO/leertijd in onderhouds- en kleine renovatiewerken van schoolgebouwen afhankelijk van soorten werkplekieren en relevante opleidingen?”

Onderzoeksvraag 3:

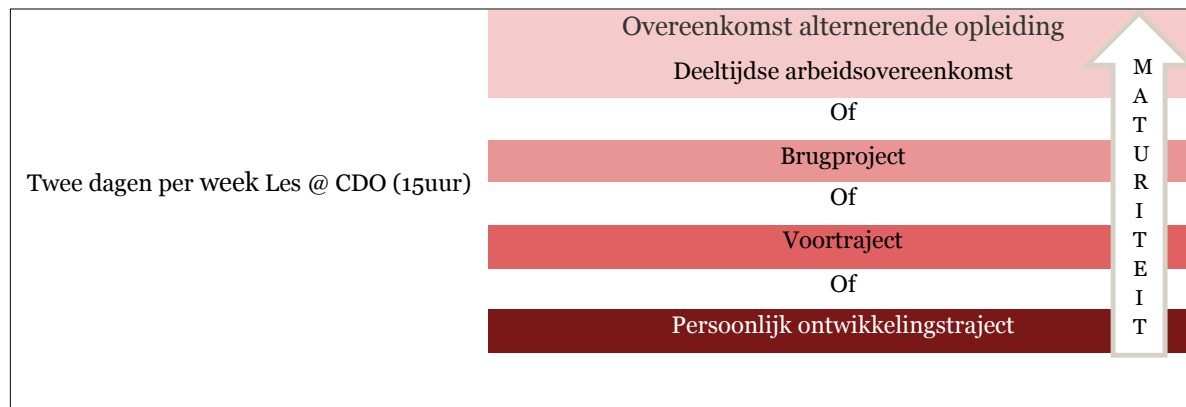
“Wat zijn per scenario de praktische afspraken die dienen voorzien te worden om het in de praktijk om te zetten?”

2. Tijdslijn

3. Infrastructuurwerken in scholen door leerlingen DBSO

1. *Welke leerlingen uit DBSO kan je inzetten voor onderhoud- en herstellingswerken, aan infrastructuur van de eigen of een andere school? (welke beoordelingscriteria?)*
2. *Wanneer: tijdens de lestijden of tijdens project- of arbeidstijd?*
3. *In welke vorm (stage of praktijkopleiding of praktijkles op verplaatsing) ?*

---

4. *Planning project- of arbeidstijd*

1. *Hoe plannen jullie project-of arbeidstijd in?*
  - *Welke informatie over de leerlingen heb je nodig?*
  - *Hoe ga je op zoek naar partners (voor alle trajecten)?*
  - *Hoe doe je de selectie van partners?*
  - *Hoe gebeurt de matching? Door wie?*
  - *Formaliteiten rond de overeenkomst*
2. *Wanneer gebeurt de planning, de selectie en contractering (bijv. in het begin van het schooljaar en binnen de periode van een module)? Welk instrument (planning tool)?*
3. *Zijn de evaluatiecriteria van DBSO gelijkaardig met deze van BSO?*

---

5. Aansprakelijkheid tijdens project- of arbeidstijd

*Welke **verzekeringen** worden aangegaan in kader van de verschillende trajecten? **Wie** is gedekt door deze verzekeringen?*

Bedankt!

Werkgroep met verschillende onderwijsexperts

Studieopdracht 'Werkpleklerin en Scholenbouw'

Werkgroep –
23 november 2016

1. Beoordeling van ieder scenario - elementen

! Onderhoud- en renovatiewerken binnen eigen/ andere school

! Leerlingen van TSO/BSO/DBSO en BuSO

Matching: het zoeken naar en toekennen van een opdracht, inplanning in de lessenrooster

Onderlinge afspraken, administratie

Werkplekklaren binnen een school

Aansprakelijkheden

Bereidheid en competenties van de betrokkenen

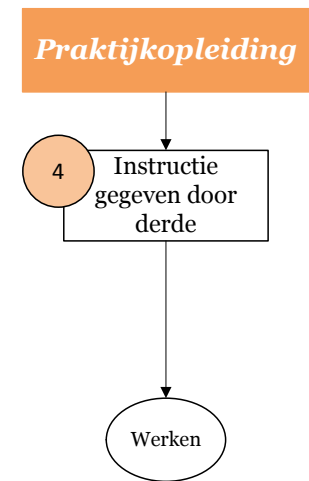
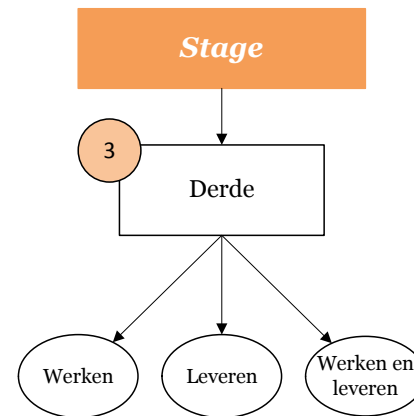
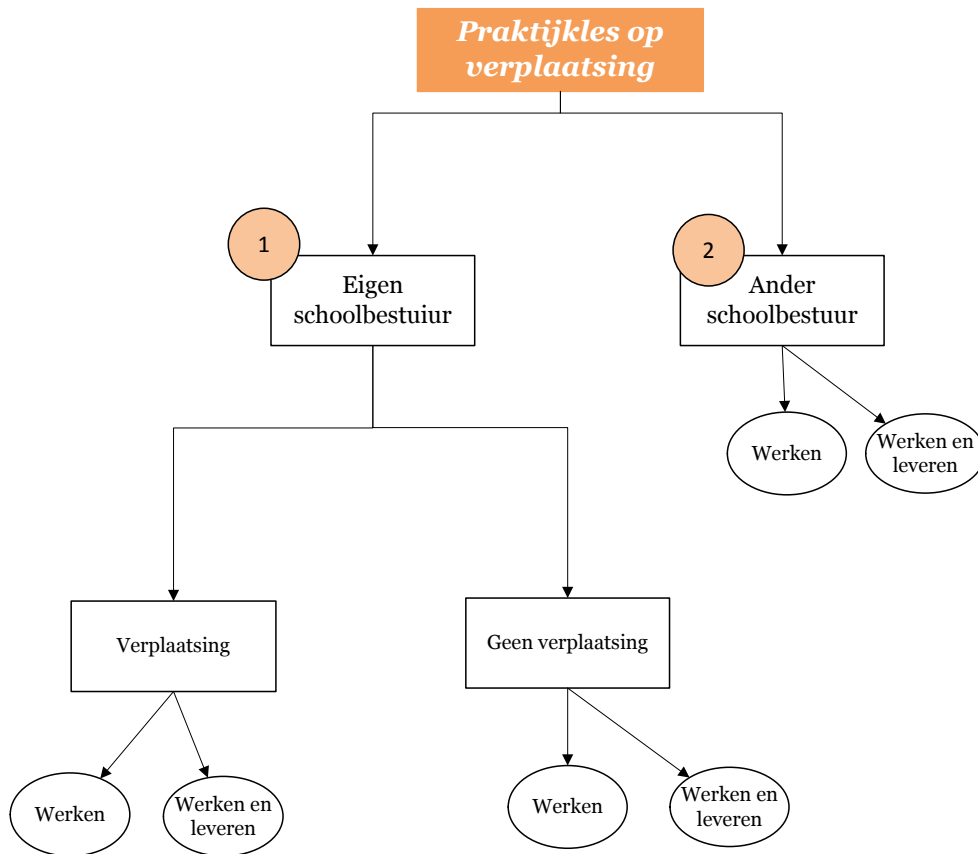
Vergoeding van de prestaties van leerlingen

Evaluatie van werken en leerling

Duur- en doorlooptijd

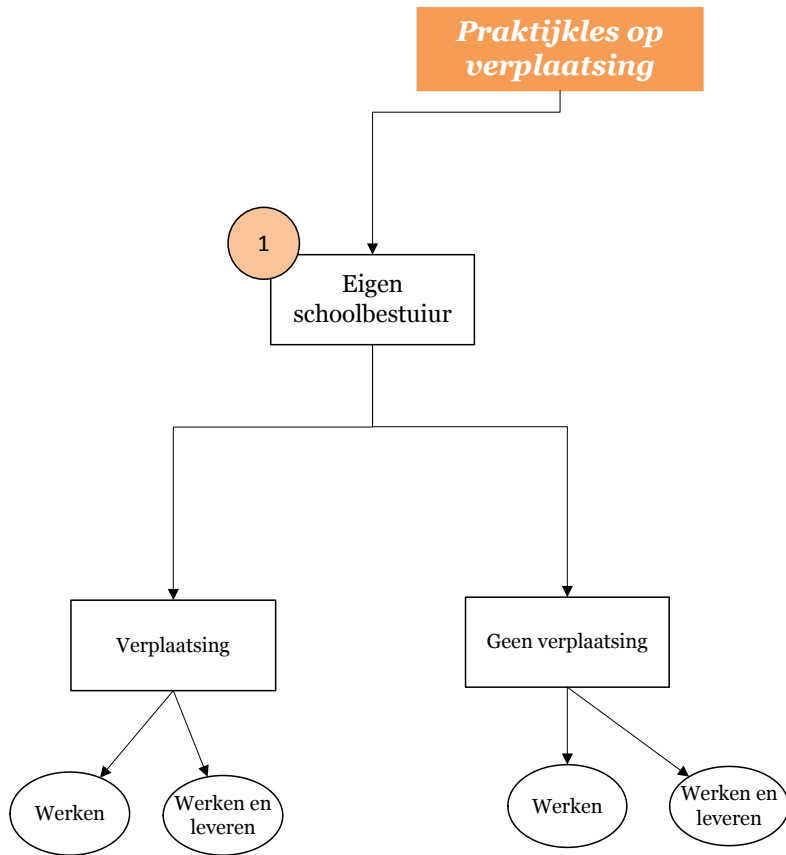
Kost, facturatie

1. Beoordeling van ieder scenario

- Wat zijn de sterktes?
- Wat zijn de zwaktes?
- Welke aanpassingen zijn nodig om deze vorm van werkplekleren toe te passen in de praktijk?

1. Beoordeling van ieder scenario – scenario 1

Voorbeeld 'praktijkles op verplaatsing' MET verplaatsing:

De leerling gaat op verplaatsing (bij een andere school onder zelfde schoolbestuur) een kast plaatsen (werken) die ze zelf hebben gemaakt in de eigen didactische lokalen (leveren), onder instructie van hun eigen leerkracht.

Voorbeeld 'praktijkles op verplaatsing' ZONDER verplaatsing:

De leerling plaats een kast (werken) op de eigen school die ze zelf hebben gemaakt in de eigen didactische lokalen (leveren), onder instructie van hun eigen leerkracht.

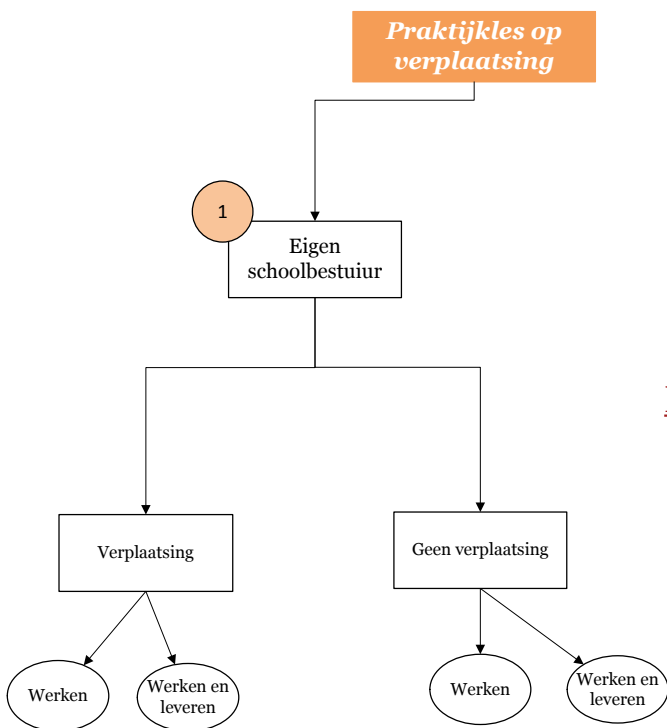
1. Beoordeling van ieder scenario – scenario 1

A. Organisatorische aspecten:

- Enkel op een niet-secundaire school of de eigen school (volgens de rondzendbrief);
- Geen naleving van de wet van overheidsopdrachten, tenzij uitvoering gebeurt door een andere ‘aanbestedende overheid’;
- **Leerlingen** die reeds **het secundair onderwijs** volgen;
- Binnen de normale **schooluren**.

B. Aansprakelijkheden (1/2):

- **Toezichthouder:** de leraar van de leerlingen
- **Dienstverlenende school:**
  - **Strafrechtelijke** aansprakelijkheid
  - **Administratiefrechtelijke** aansprakelijkheid
  - **Aansprakelijkheid voor de kwaliteit van de werken en leveren**
  - Verantwoordelijkheid van zowel voor foutieve plaatsing als foutieve productie en ontwerp (ingeval bij leveren en werken)

1. Beoordeling van ieder scenario – scenario 1

B. Aansprakelijkheden (2/2):

- **Diverse betrokkenen:**
  - **Burgerrechtelijke aansprakelijk voor andermans gedrag** (dienstverlenende school/toezichthouder/ouder)
  - **Burgerrechtelijk aansprakelijk voor eigen gedrag** (dienstverlenende school/toezichthouder/leerling)

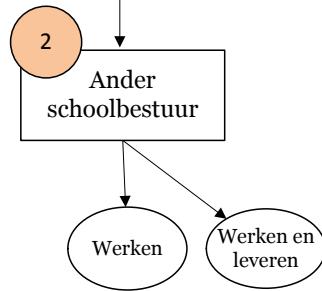
C. Praktische aspecten:

- **Dienstverlenende school:**
  - **Risicoanalyse**
  - **Geen gezondheidstoezicht**
  - **Verzekering voor schade** berokkend door de leerling/gebreektig materiaal en diensten
  - **Verzekering voor de vakleraar** (burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand)
  - **Ongevallen** op weg van of naar school gedekt door de schoolpolis
  - Ongevallen ten gevolge van arbeid van leerlingen op verplaatsing, gedekt door schoolpolis

- **Dienstontvangende school:**
  - **Verzekering voor schade** berokkend door de leerling
- **Overeenkomsten:**
  - Overeenkomst tussen dienstverlenende en -ontvangende school (Aangewezen)
- **Gereedschap en materiaal** te voorzien ofwel door de dienstontvangende of dienstverlenende school
- **Geen vergoeding**
- Facturatie (ingeval van verschillende aanbestedende overheden)

1. Beoordeling van ieder scenario – scenario 2

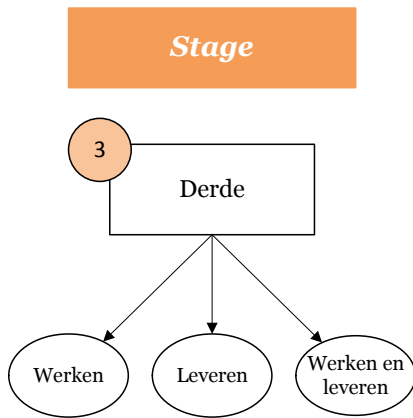
Praktijkles op verplaatsing

Verskil met praktijkles op verplaatsing – eigen schoolbestuur:

- **Dienstontvangende school:**
  - dient de welzijnsmaatregelen te informeren aan de dienstverlenende school
  - voorziet een **verzekering voor schade berokkend** door leerlingen
  - Respecteren van de wet van overheidsdiensten tenzij deze school niet moet betalen voor de uitgevoerde werken
- Facturatie

1. Beoordeling van ieder scenario – scenario 3

Voorbeeld:

De werken worden gegund aan een derde door middel van een overheidsopdracht. De leerling vervult een stage bij deze derde en voert infrastructuurwerken uit bij de school die de opdracht gunt.

A. Organisatorische aspecten:

- Opmaak van een **bestek** door de dienstontvangende school, in **samenwerking** met de dienstverlenende school
- Eén van de **gunningscriteria** in het bestek betreft stagiairs van een bepaalde school inzetten voor het uitvoeren van de aanbestede werken
- **Respecteren van de wet van overheidsopdrachten (ontvangende school)**
- Lestijd is gelijkgesteld met arbeidstijd
- **Leerlingen** minstens 16 jaar of vanaf 15 jaar en reeds 1ste graad van het secundair onderwijs voltooid

---

1. Beoordeling van ieder scenario – scenario 3

B. Aansprakelijkheden:

- **Toezichthouder:** de stagegever en –mentor
- **Stagegever:**
  - **Strafrechtelijk** aansprakelijkheid
  - **Administratiefrechtelijk** aansprakelijk
  - **Aansprakelijkheid voor de kwaliteit van de werken**
- **Diverse betrokkenen:**
  - **Burgerrechtelijk aansprakelijk voor andermans gedrag** (stagegever/toezichthouder/ouder)
  - **Burgerrechtelijk aansprakelijk voor eigen gedrag** (stagegever/toezichthouder/leerling)
- **Algemeen toezicht** bij leerkracht (bijv. goed gedrag)

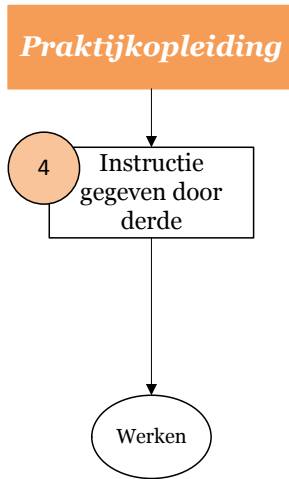

1. Beoordeling van ieder scenario – scenario 3

C. Praktische aspecten:

- **Dienstontvangende school** is verantwoordelijk voor bestek, gunning en gunningsbrief.
  - **Overeenkomsten:**
    - tussen dienstverlenende en -ontvangende school voor de uitvoering van de werkzaamheden;
    - TSO/BSO/BuSO: Stageovereenkomst met derde;
    - DBSO (3 dagen): Overeenkomst Alternerende opleiding/ Deeltijds arbeidsovereenkomst met derde/ Brugproject/ Voortraject.
  - **Gereedschap en materiaal** te voorzien door de derde.
  - **Vergoeding:**
    - **DBSO:** een vergoeding te betalen aan de leerling
    - **TSO/BSO & BuSO:** geen vergoeding voor de prestaties van de leerling maar wel een verplaatsingsvergoeding
- **Stagegever** is verantwoordelijk voor:
    - **Risicoanalyse** (werkplekfiche);
    - **Gezondheidstoezicht** van de stagiair;
    - **Verzekering voor schade** berokkend door de leerling/gebrekkelijk materiaal en diensten; en
    - **Preventiemaatregelen.**
  - **Dienstverlenende school** is verantwoordelijk voor:
    - **Verzekering voor de vakleraar** (burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand);
    - **Arbeidsongevallenverzekering voor de leerkracht** (verplicht);
    - **Arbeidsongevallenverzekering voor de leerling** (verplicht);
    - Ongevallen op weg van of naar de stagegever gedekt door de schoolpolis; en
    - School informeert over de **preventieve maatregelen** aan stagegever.

1. Beoordeling van ieder scenario – scenario 4 (a)

A. Organisatorische aspecten:

- Opmaak van een **bestek** door de dienstontvangende school, in **samenwerking** met de dienstverlenende school;
- Eén van de **gunningscriteria** in het bestek betreft leerlingen van een bepaalde school inzetten voor het uitvoeren van de aanbestede werken op de dienstontvangende school, onder begeleiding van de derde;
- **Respecteren van de wet van overheidsopdrachten** (dienstontvangende school);
- **Leerlingen** die reeds het secundair onderwijs volgen; en
- Binnen de normale **schooluren**.

Voorbeeld (a):

De dienstontvangende school gunt een opdracht voor tegelwerken aan een derde. Hierbij overlegt de ontvangende school met de dienstverlenende school over de werken uit te voeren door leerlingen. Bij de uitvoering van deze werken door de leerlingen in aanwezigheid van de leerkracht worden ze begeleid door de derde.

B. Aansprakelijkheden (1/2):

- **Toezichthouder:** derde & algemeen toezicht van de leerkracht
- **Derde:**
  - **Strafrechtelijke** aansprakelijkheid
  - **Administratiefrechtelijk** aansprakelijkheid
  - **Aansprakelijkheid voor de kwaliteit van de werken**

1. Beoordeling van ieder scenario – scenario 4 (a)

B. Aansprakelijkheden (2/2):

- **Diverse betrokkenen:**
  - **Burgerrechtelijk aansprakelijk voor andermans gedrag**
(derde/toezichthouder/ouder)
  - **Burgerrechtelijk aansprakelijk voor eigen gedrag**
(derde/toezichthouder/leerling)

C. Praktische aspecten:

- **Overeenkomsten:**
  - Bestek, gunningsbrief
  - Overeenkomst tussen dienstverlenende en -ontvangende school
- **Gereedschap en materiaal** te voorzien door de derde
- **Geen vergoeding**

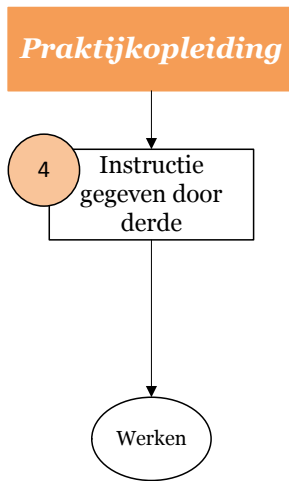
➤ **Derde:**

- **Risicoanalyse**
- **Gezondheidstoezicht** van de leerlingen
(niet duidelijk)
- **Verzekering voor schade** berokkend door de leerling/gebrekkelijk materiaal en diensten
- Preventieve maatregelen nemen

➤ **Dienstverlenende school:**

- **Verzekering voor de vakleraar**
(burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand)
- **Ongevallen** op weg van of naar derde gedekt door de schoolpolis
- School informeert over de **preventieve maatregelen** aan derde
- Ongevallen ten gevolge van arbeid van leerlingen op verplaatsing, gedekt door schoolpolis

1. Beoordeling van ieder scenario – scenario 4 (b)

A. Organisatorische aspecten:

- Opmaak van een **bestek** door de dienstontvangende school in samenwerking met de dienstverlenende school;
- Eén van de **gunningscriteria** in het bestek betreft leerlingen van een bepaalde school inzetten voor het uitvoeren van de aanbestede werken, op locatie van derde, onder begeleiding van de derde;
- **Respecteren van de wet van overheidsopdrachten** (dienstontvangende school);
- **Leerlingen** die reeds het secundair onderwijs volgen;
- Binnen de normale **schooluren**.

Voorbeeld b:

Een trap moet hersteld worden omdat deze volledig is verroest. De school heeft zelf geen apparatuur om de trap te stralen en gaat hiervoor naar een straalhal van een derde. De werken, het stralen van de trap, zal onder instructies gebeuren van een werknemer van de derde en niet door de leerkracht.

B. Praktische aspecten (1/2):

- **Toezichthouder:** derde & algemeen toezicht van de leerkracht
- **Derde:**
  - **Strafrechtelijke** aansprakelijkheid
  - **Administratiefrechtelijk** aansprakelijkheid
  - **Aansprakelijkheid voor de kwaliteit van de werken**

1. Beoordeling van ieder scenario – scenario 4 (b)

B. Aansprakelijkheden (2/2):

- **Diverse betrokkenen:**
  - **Burgerrechtelijk aansprakelijk voor andermans gedrag**
(derde/toezichthouder/ouder)
  - **Burgerrechtelijk aansprakelijk voor eigen gedrag**
(derde/toezichthouder/leerling)

C. Praktische aspecten:

- **Overeenkomsten:**
  - Bestek, gunningsbrief
  - Overeenkomst tussen dienstverlenende en -ontvangende school
- **Gereedschap en materiaal** te voorzien door de derde
- **Geen vergoeding**

➤ **Derde:**

- **Risicoanalyse**
- **Gezondheidstoezicht** van de leerlingen
(niet duidelijk)
- **Verzekering voor schade** berokkend door de leerling/gebrekkig materiaal en diensten
- Preventieve maatregelen nemen

➤ **Dienstverlenende school:**

- **Verzekering voor de vakleraar**
(burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand)
- **Ongevallen** op weg van of naar derde gedekt door de schoolpolis
- School informeert over de **preventieve maatregelen** aan derde
- Ongevallen ten gevolge van arbeid van leerlingen op verplaatsing, gedekt door schoolpolis

---

1. *Beoordeling – organisatie van matching*

- **Wie beoordeelt of de leerlingen kunnen ingezet worden voor onderhoud- en renovatiewerken?**
  - Dienstverlenende school zelf
  - Geen onafhankelijke instantie

- **Op welke manier biedt men een overzicht van alle onderhoud- en renovatiewerken?**
  - Een platform van alle aanvragen tot infrastructuur- en renovatiewerken in Vlaanderen
  - Aanvragen worden ingediend door alle directeurs en TAC's
  - Netoverschrijdend

Bedankt!

Uitgevoerd door PwC:

Johan Ravijts

Director

Tel: +32 3 259 33 29

GSM: +32 476 87 51 74

E-mail: johan.ravijts@be.pwc.com

Ellen Goussaert

Senior Manager

Tel: +32 2 710 4618

GSM: +32 474 66 32 77

E-mail: ellen.goussaert@be.pwc.com

Pommeline Steegmans

Associate

Tel: +32 2 710 74 02

GSM: +32 490 66 32 38

E-mail: pommeline.steegmans@be.pwc.com